

การศึกษาคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม  
ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2

ปริญญานิพนธ์  
ของ  
ณรงค์ อัมพรภาค

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา  
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ  
พฤษภาคม 2550

การศึกษาคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม  
ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2

ปริญญานิพนธ์  
ของ  
ณรงค์ อัมพรภาค

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา  
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ  
พฤษภาคม 2550  
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

## ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างสูง จากศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ วิราพร พงศ์อาจารย์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ให้ความกรุณาชี้แนะแนวทางในการจัดทำปริญญานิพนธ์ ทำให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการจัดทำปริญญานิพนธ์นี้จนสำเร็จ ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เตือนใจ เกียวสี ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์และชี้แนะแนวทางแก้ไขปรับปรุง จนสำเร็จเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอพระคุณผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ ดร.ศิริวิมล ใจงาม อาจารย์อดิศักดิ์ เคลือซอน อาจารย์ ณรงค์ ม่วงเย็น และอาจารย์มะลิ ตุ่มบุตร ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือ ตรวจสอบแก้ไข จนเครื่องมือมีความสมบูรณ์สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ได้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ ครูผู้สอนเด็ก เรียนร่วม และผู้ปกครองเด็กพิเศษเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2 ที่ได้กรุณาใส่ใจตอบแบบสำรวจการวิจัยครั้งนี้

ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอขอบคุณประโยชน์อันเกิดจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ แต่ผู้มีพระคุณ ของผู้วิจัยคือ บิดา มารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณอื่นทุกท่าน ที่มีส่วนร่วมให้ผู้วิจัย ประสบความสำเร็จในการศึกษา ขอขอบพระคุณ

ณรงค์ อัมพรภาค

## สารบัญ

| บทที่                                                      | หน้า |
|------------------------------------------------------------|------|
| 1 บทนำ.....                                                | 1    |
| ภูมิหลัง.....                                              | 1    |
| ความมุ่งหมายของการวิจัย.....                               | 6    |
| ความสำคัญของการวิจัย.....                                  | 6    |
| ขอบเขตของการวิจัย.....                                     | 6    |
| ข้อตกลงเบื้องต้น.....                                      | 6    |
| กรอบแนวคิดการวิจัย.....                                    | 7    |
| ตัวแปรที่ศึกษา.....                                        | 7    |
| นิยามศัพท์เฉพาะ.....                                       | 8    |
| สมมติฐานการวิจัย.....                                      | 9    |
| 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....                      | 10   |
| เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษและการจัดการศึกษาพิเศษ..... | 11   |
| ความหมายของเด็กพิเศษ.....                                  | 11   |
| ความหมายของการศึกษาพิเศษ.....                              | 12   |
| แนวคิดทฤษฎีและปรัชญาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ.....      | 13   |
| จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาพิเศษ.....                     | 17   |
| การศึกษาพิเศษในประเทศไทย.....                              | 18   |
| เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม.....              | 20   |
| ความหมายของการเรียนร่วม.....                               | 20   |
| ปรัชญาของการเรียนร่วม.....                                 | 22   |
| ทฤษฎีพื้นฐานของการเรียนร่วม.....                           | 24   |
| รูปแบบของการเรียนร่วม.....                                 | 25   |
| แนวการจัดการเรียนร่วม.....                                 | 32   |
| ความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนร่วม.....                   | 39   |
| การจัดการเรียนร่วมให้ประสบผลสำเร็จ.....                    | 41   |

## สารบัญ (ต่อ)

| บทที่                                                                  | หน้า |
|------------------------------------------------------------------------|------|
| 2 (ต่อ) ความเป็นมาและสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนร่วมในประเทศไทย..... | 47   |
| ปัญหาจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา.....                          | 51   |
| มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม.....                             | 54   |
| เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการดำเนินงานขององค์กร.....                 | 57   |
| เทคนิคการบริหารองค์กร.....                                             | 57   |
| แนวคิดทฤษฎีการบริหารองค์กร.....                                        | 59   |
| การพัฒนาองค์กร. หรือ OD.....                                           | 62   |
| แนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียน.....                           | 65   |
| การประเมินประสิทธิภาพขององค์กร: โรงเรียน.....                          | 67   |
| งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม.....                        | 68   |
| งานวิจัยภายในประเทศ.....                                               | 68   |
| งานวิจัยในต่างประเทศ.....                                              | 72   |
| 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....                                           | 75   |
| ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....                                           | 75   |
| เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....                             | 76   |
| การสร้างเครื่องมือ .....                                               | 76   |
| การเก็บรวบรวมข้อมูล.....                                               | 78   |
| การวิเคราะห์ข้อมูล.....                                                | 78   |
| สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....                                   | 79   |
| 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล                                                 |      |
| ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสำรวจ.....                                 | 81   |
| ตอนที่ 2 การศึกษาคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียน         |      |
| แกนนำจัดการเรียนร่วม ในด้านคุณภาพนักเรียน ด้านการเรียน                 |      |
| การสอน ด้านการบริหารจัดการ และด้านปัจจัยการดำเนินงาน.....              | 85   |

## สารบัญ (ต่อ)

| บทที่                                                                                                                                                                                                              | หน้า |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 4 (ต่อ)                                                                                                                                                                                                            |      |
| ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของ<br>โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน<br>ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ตามมาตรฐาน<br>การศึกษาพิเศษเป็นรายด้าน..... | 94   |
| ตอนที่ 4 การศึกษาความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง<br>ในการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม.....                                                                                               | 110  |
| 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....                                                                                                                                                                                | 112  |
| ความมุ่งหมายของการวิจัย.....                                                                                                                                                                                       | 112  |
| กลุ่มตัวอย่าง.....                                                                                                                                                                                                 | 112  |
| สมมติฐานการวิจัย.....                                                                                                                                                                                              | 112  |
| เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....                                                                                                                                                                         | 113  |
| การเก็บรวบรวมข้อมูล.....                                                                                                                                                                                           | 114  |
| การวิเคราะห์ข้อมูล.....                                                                                                                                                                                            | 114  |
| สรุปผล.....                                                                                                                                                                                                        | 115  |
| อภิปรายผล.....                                                                                                                                                                                                     | 117  |
| ข้อเสนอแนะ.....                                                                                                                                                                                                    | 121  |
| บรรณานุกรม.....                                                                                                                                                                                                    | 123  |
| ภาคผนวก.....                                                                                                                                                                                                       | 129  |
| ภาคผนวก ก.....                                                                                                                                                                                                     | 130  |
| ภาคผนวก ข.....                                                                                                                                                                                                     | 138  |

## สารบัญ (ต่อ)

| บทที่                   | หน้า |
|-------------------------|------|
| 5 (ต่อ)                 |      |
| ภาคผนวก ค.....          | 141  |
| ภาคผนวก ง.....          | 143  |
| ภาคผนวก จ.....          | 145  |
| ประวัติย่อผู้วิจัย..... | 147  |

## บัญชีตาราง

| ตาราง                                                                                                                                                                                                              | หน้า |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสำรวจ จำแนกตามสถานภาพและ<br>ประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษาพิเศษ/การสอน.....                                                                                                              | 83   |
| 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสำรวจจำแนกตามประสบการณ์และความรู้<br>ด้านการจัดการศึกษาพิเศษ.....                                                                                                                      | 84   |
| 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการดำเนินงาน<br>จัดการเรียนร่วมตามทักษะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ<br>และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมที่มีต่อคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม<br>ในภาพรวม..... | 83   |
| 4 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพการดำเนินงานตามทักษะ<br>ของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม<br>ด้านคุณภาพนักเรียน.....                                                    | 84   |
| 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการดำเนินงาน<br>ตามทักษะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม<br>ด้านการเรียนการสอน .....                                                 | 87   |
| 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการดำเนินงาน<br>ตามทักษะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม<br>ด้านการบริหารจัดการ.....                                                 | 90   |
| 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการดำเนินงาน ตามทักษะ<br>ของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม<br>ด้านปัจจัยการดำเนินงาน.....                                             | 93   |
| 8 เปรียบเทียบคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำ<br>จัดการเรียนร่วม ตามทักษะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ<br>และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ด้านคุณภาพนักเรียน.....                               | 94   |

## บัญชีตาราง (ต่อ)

| ตาราง |                                                                                                                                                                                                                             | หน้า |
|-------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 9     | เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของ<br>โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน<br>ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ด้านคุณภาพนักเรียน<br>โดยใช้ Scheffe' Test ..... | 95   |
| 10    | เปรียบเทียบคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำ<br>จัดการเรียนร่วม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และ<br>ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ด้านการเรียนการสอน.....                                        | 97   |
| 11    | เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน<br>แกนนำจัดการเรียนร่วม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ<br>และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ด้านการเรียนการสอนโดยใช้ Scheffe' Test.....       | 98   |
| 12    | เปรียบเทียบคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำ<br>จัดการเรียนร่วม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และ<br>ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ด้านการบริหารจัดการ.....                                        | 102  |
| 13    | เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน<br>แกนนำจัดการเรียนร่วม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ<br>และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ด้านการบริหารจัดการ โดยใช้ Scheffe' Test .....    | 103  |
| 14    | เปรียบเทียบคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำ<br>จัดการเรียนร่วม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และ<br>ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ด้านปัจจัยการดำเนินงาน.....                                    | 107  |
| 15    | เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน<br>แกนนำจัดการเรียนร่วม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ<br>และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ด้านปัจจัย การดำเนินงาน โดยใช้ Scheffe' Test.... | 108  |
| 16    | ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจและการมีส่วนร่วม<br>ของผู้ปกครองในการจัดการเรียนร่วม ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม.....                                                                                  | 110  |

## บัญชีภาพประกอบ

| ภาพประกอบ                                                            | หน้า |
|----------------------------------------------------------------------|------|
| 1 การจัดการเรียนร่วมตามระดับความพิการ.....                           | 26   |
| 2 การจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ..... | 28   |
| 3 รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ.....           | 29   |
| 4 การจัดการเรียนร่วมตามแนวคิดของ ดิโน.....                           | 30   |
| 5 ขั้นตอนการคัดแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษ.....                     | 36   |



การศึกษาคูณภาพการดำเนินการจัดการเรียนร่วม  
ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัยเขต 1 และ 2

บทคัดย่อ  
ของ  
ณรงค์ อัมพรภาค

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา  
ตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์  
พฤษภาคม / ๒๕๖๕

ณรงค์ อัมพรภาค. (2550). การศึกษาคุณภาพการดำเนินการจัดการเรียนร่วม  
ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย  
เขต 1 และ 2. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ:  
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม:  
ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู, รองศาสตราจารย์วิราพร พงศ์อาจารย์.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของ  
โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ในด้านคุณภาพนักเรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านการ  
บริหารจัดการ และด้านปัจจัยการดำเนินงาน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษา  
พิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม  
ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ  
และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม เป็นรายด้าน และเพื่อศึกษาความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของ  
ผู้ปกครองในการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ซึ่งผู้วิจัยเก็บรวบรวม  
ข้อมูลจากโรงเรียน จำนวน 17 โรงเรียน โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่เก็บรวบรวมข้อมูล คือ ผู้บริหาร  
โรงเรียน 17 คน ครูการศึกษาพิเศษ 17 คน ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม 55 คน และผู้ปกครอง  
เด็กพิเศษเรียนร่วม 68 คน รวม 157 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน  
ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ที่มีต่อคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม  
ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2  
และแบบสำรวจความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน  
แกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2

ผลการศึกษา พบว่า

1. คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ตามทัศนะ  
ของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม โดยภาพรวมอยู่  
ในระดับพอใช้ เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ด้านคุณภาพนักเรียนอยู่ในระดับดี ด้านการเรียน  
การสอน ด้านการบริหารจัดการ และด้านปัจจัยการดำเนินงานอยู่ในระดับพอใช้
2. เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็ก  
เรียนร่วม ที่มีต่อคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม  
เป็นรายด้าน พบว่า ด้านคุณภาพนักเรียน และด้านการเรียนการสอน ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม

และครูการศึกษาพิเศษ มีทักษะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการบริหารจัดการ และด้านปัจจัยการดำเนินงาน มีทักษะแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน  
แกนนำจัดการเรียนร่วมอยู่ในระดับมาก

A STUDY ON THE QUALITY OF MAINSTREAMING PROGRAM  
IN PILOT SCHOOLS IN THE OFFICE OF SUKHOTHAI EDUCATION  
AREA 1 AND 2

AN ABSTRACT  
BY  
NARONK AMPORNPAK

Presented in partial fulfillment of the requirements  
for the Master of Education degree in Special Education  
at Srinakharinwirot University

May 2007

Naronk Ampornpak. (2007). *A Study on the Quality of Mainstreaming Program in Pilot Schools in the office of Sukhothai Education area 1 and 2*. Master thesis, M.ED.(Special Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Prof. Dr. Phadoong Arayawinyoo, Assoc. Prof. Wiraporn Pongajarn.

The purposes of the study were to study the quality of the management of the pilot schools of mainstreaming program in the aspects of student's quality, instruction quality, management quality, and management resources under the opinion of school administrators, special education teachers, and mainstreaming teachers and to compare the quality of management, satisfaction and participation of parents. The data were collected from 157 samples in 17 schools under the Office of Sukhothai Education Area, Area 1 and Area 2, including 17 school administrators, 17 special education teachers, 55 mainstreaming teachers and 68 parents of students, with special needs.

The instruments were the opinion questionnaire and the satisfaction participation questionnaire.

The results were as the following:

1. The opinions of administrators, special education teachers and mainstreaming teachers on the quality of management was totally in a fair level, the students quality was in a good level and the quality of instruction, management resources were in fair levels.
2. There were significant differences at .05 level comparing the opinions of the special education teachers and mainstreaming teachers in the aspects of student quality, instruction quality, and there were no significantly differences on the aspects of management and resources.
3. The satisfaction and participation of parents were found in high levels.

## บทที่ 1

### บทนำ

#### ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคน ซึ่งถือเป็นทรัพยากรหลักของประเทศ หากคนมีคุณภาพดีแล้ว ย่อมส่งผลให้ประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้า สังคมโลกในปัจจุบันต่างให้ความสนใจในการพัฒนาคน ทั้งคนปกติและคนที่มีความบกพร่องด้านต่าง ๆ มากขึ้น โดยให้ความสำคัญในการจัดการศึกษา เพื่อช่วยเหลือให้บุคคลเหล่านี้ได้พัฒนาตามศักยภาพ อันจะทำให้คนอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข รัฐบาลไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการศึกษาให้กับคนในประเทศจึงได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ปรากฏสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาแก่คนพิการในหมวดที่ 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย คือ มาตรา 30 ห้ามมิให้เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสภาพร่างกายหรือสุขภาพ หมายความว่า การจัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนพิการนั้น ต้องจัดให้เข้าเรียนในชั้นเรียนปกติร่วมกับเด็กทั่วไป ยกเว้นในกรณีที่มีความพิการมาก จนโรงเรียนไม่สามารถสนองตอบความต้องการอันจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคลได้ จึงจัดเรียนร่วมในรูปแบบอื่น และที่บัญญัติไว้ชัดเจนคือมาตรา 43 กำหนดไว้ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายใดๆ” (กรมวิชาการ. 2541: 20) ซึ่งมโนเจตนารมณ์ได้ว่ารัฐต้องการให้เด็กและเยาวชนพิการมีโอกาสได้รับบริการทางการศึกษา หรือการให้ความช่วยเหลือ โดยผ่านกระบวนการให้ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการเลี้ยงดูพัฒนาลูกพิการแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง นอกจากนี้เด็กอาจจะต้องอยู่ในโรงเรียนเกินสิบสองปี จึงจะจบการศึกษาขั้นพื้นฐานก็อยู่ได้ เพราะกำหนดให้จัดไม่น้อยกว่าสิบสองปี และในมาตรา 55 กำหนดให้บุคคลพิการมีสิทธิในการรับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ

จากเจตนารมณ์ของมาตรา 43 และมาตรา 55 ดังกล่าว ทำให้มีการตรากฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติเป็นฉบับแรก คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 นอกจากนี้ในหมวด 5 แผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 80 วรรค 2 ยังกำหนดให้รัฐต้องสงเคราะห์คนพิการให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้ ก่อให้เกิดนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่สำคัญคือ คนพิการทุกคนที่อยากเรียนต้องได้เรียนและต้องได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

จะเห็นได้ว่ากฎหมายสูงสุดของประเทศไทยแสดงเจตนารมณ์อย่างชัดเจนที่จะให้คนพิการทุกคน มีสิทธิในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเสมอภาค มีคุณภาพ โดยจัดปัญหาอุปสรรคอันเนื่องมาจากความพิการ

กฎหมายแม่บทที่สนองเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาของชาติ คือพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาแก่คนพิการ คือมาตรา 10 จัดให้คนพิการมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย 12 ปี โดยจัดให้เป็นพิเศษและยังกำหนดให้จัดการศึกษาสำหรับคนพิการตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย มาตรา 15 มีเจตนาให้การจัดการศึกษาของไทยมีความยืดหยุ่น กำหนดให้จัดการศึกษาได้สามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย มาตรา 18 กำหนดให้จัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานในศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม สำหรับเด็กพิการหรือเด็กที่มีความบกพร่อง มาตรา 24 ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มาตรา 28 ระบุให้หลักสูตรที่ใช้กับคนพิการมีลักษณะหลากหลายตามความเหมาะสมของ แต่ละระดับมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพมาตรา 37 ให้ยึด เขตพื้นที่ในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่กระทรวงศึกษาธิการอาจจัดสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายทุพพลภาพเพื่อเสริมการบริหารจัดการของเขตพื้นที่การศึกษาได้ และมาตรา 60 กำหนดให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษาและให้จัดงบประมาณ และทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษ ให้เหมาะสม สอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษา ให้กับคนพิการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (กระทรวงศึกษาธิการ.2548: 18-21)

จากการวิเคราะห์เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ในสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนพิการ กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (เดิม) ซึ่งรับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตระหนักในความสำคัญในการให้โอกาสทางการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องดังกล่าวจึงได้ดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษ ตามแผนพัฒนาการศึกษาพิเศษ (ด้านคนพิการ) ในลักษณะเรียนร่วมกับเด็กปกติมาตั้งแต่ ปี พ.ศ.2529 โดยยึดพื้นฐานของปรัชญา และหลักการ 3 ประการคือ

1. สิทธิมนุษยชน เด็กทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการศึกษา บริการทางการศึกษาและอื่น ๆ ตลอดจนได้รับประโยชน์สูงสุดตามศักยภาพ

2. การจัดให้คนพิการได้รับการศึกษาเร็วที่สุด ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการจัดให้สนองความต้องการพิเศษของผู้เรียน เพื่อพัฒนาให้มีความสามารถช่วยเหลือตนเองได้ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

3. การจัดบริการการศึกษาพิเศษสำหรับผู้มีความบกพร่อง เพื่อจัดความไม่สามารถในการเรียนรู้ โดยร่วมทำงานกับผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์ ด้านสังคมและอื่น ๆ ป้องกันสภาพความพิการไม่ให้เพิ่มขึ้น

(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.2544: 2)

การดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษตามนโยบายดังกล่าว สามารถจัดได้หลายรูปแบบ โดยพิจารณาจากระดับความบกพร่อง และศักยภาพของเด็ก เช่น เด็กที่มีความพิการหรือความบกพร่องระดับมาก ก็จัดในรูปของโรงเรียนเฉพาะทาง ส่วนเด็กที่มีความบกพร่องน้อยหรือปานกลาง ก็จัดในรูปแบบการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนทั่วไป โดยจัดบริการสนับสนุนรวมทั้งอุปกรณ์พิเศษสำหรับเด็กแต่ละประเภท ทั้งในระดับอนุบาลศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา สำหรับกระบวนการจัดการศึกษาพิเศษ มีความจำเป็นต้องใช้บุคลากรในสาขาวิชาการศึกษาพิเศษ นักจิตวิทยา แพทย์ ผู้เชี่ยวชาญอื่นมาร่วมพิจารณาจัดการ เนื่องจากคนพิการแต่ละประเภท มีความต้องการในการเรียนรู้ต่างกัน ต้องพิจารณาจัดการอย่างรอบครอบทั้งด้านความเหมาะสมกับสภาพความพิการของผู้เรียน การบริหารจัดการอย่างมีระบบ ครูผู้สอนต้องมีความรู้พื้นฐานทางด้าน การจัดการศึกษาพิเศษ สามารถปรับวิธีการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ทั้งด้านวิชาการและพื้นฐานอาชีพ การจัดสภาพแวดล้อมสิ่งอำนวยความสะดวก การร่วมมือของผู้ปกครอง และชุมชน ล้วนแต่มีความสำคัญต่อประสิทธิผลของการจัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วมทั้งสิ้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษในลักษณะเรียนร่วมกับเด็กปกติมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2529 โดยทดลองจัดสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร และดำเนินการขยายการจัดการเรียนร่วม ไปยังโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดครบทุกจังหวัด ในปี พ.ศ.2538 รวมทั้งขยายการให้บริการทางการศึกษา แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่าง ๆ เพิ่มขึ้นทั่วประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.2545: 2)

หลังจากนั้นการจัดการศึกษาในรูปแบบการเรียนร่วมได้พัฒนาขึ้นตามลำดับ โดยเป็น การพัฒนาทั้งระบบการบริหารจัดการ และการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งมีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อการดำเนินการจัดการเรียนร่วม โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่เด็กแต่ละคนจะได้รับ ในปีการศึกษา 2542 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ดำเนินงาน ตาม

นโยบายปีการศึกษาเพื่อคนพิการ ซึ่งให้โอกาสทางการศึกษาแก่เด็ก ที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่อง มีความพร้อมที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปกติได้ จนกระทั่งถึงปีการศึกษา 2547 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินงานโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม นำร่องครอบคลุมทุกจังหวัด จำนวน 390 โรงเรียน และขยายผลเป็น 2,000 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2548 ครอบคลุมทุกอำเภอทั่วประเทศโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบ วิธีการและการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม และเพื่อรองรับเด็กพิการทุกคนที่อยากเรียนได้เข้าเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.2548: คำนำ)

การเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะเป็นไปได้หรือไม่และจะประสบผลสำเร็จเพียงใด ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ ตั้งแต่ระดับนโยบายถึงระดับปฏิบัติ โรงเรียนอยู่ในฐานะผู้ปฏิบัติการเป็นผู้ดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ผู้บริหาร คณะครู และผู้ปกครองจึงมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินงาน หากบุคคลเหล่านี้ไม่เข้าใจไม่ตระหนัก และไม่เห็นด้วย ก็เป็นการยาก ที่โครงการเรียนร่วมจะประสบผลสำเร็จ และหากมีทัศนคติเชิงลบ ไม่เข้าใจระบบการศึกษาพิเศษก็ถือเป็นอุปสรรคในการจัดการเรียนร่วมทั้งสิ้น

ผดุง อารยะวิญญู. (2542: 68) กล่าวว่า “การศึกษาพิเศษและการดำเนินงาน การเรียนร่วมจะต้องจัดการอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ระดับชาติไปจนถึงระดับท้องถิ่น จะต้องมิกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย แนวปฏิบัติจากส่วนกลางลงไปจนถึงระดับผู้ปฏิบัติจะต้องกำหนดบทบาทของบุคลากร การจัดการด้านการเงิน การงบประมาณ ตลอดจนจัดเตรียมเครื่องมือ และสถานที่ให้พร้อมในการจัดการเรียนร่วม และเหนือสิ่งอื่นใดคือ การให้การศึกษากับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ปกครองและสาธารณชน เพราะถ้าบุคคลดังกล่าวไม่เข้าใจเด็ก ไม่เข้าใจปรัชญาและไม่เข้าใจหลักการการศึกษาพิเศษแล้ว จะทำให้การเรียนร่วมเป็นไปได้ยาก” สอดคล้องกับความเห็นของ สิริมา หมอนไหม (2543: 138) ในเรื่องปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิภาพ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติว่า “ในการจัดที่มีประสิทธิภาพหลายประการ ต้องมีการ วางแผนการดำเนินการ จัดระบบตั้งแต่ระดับชาติถึงระดับท้องถิ่น ”จากความคิดเห็นที่สอดคล้องกันดังกล่าวจะพบว่าการจัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วมให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องหลายอย่างที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบตั้งแต่ระดับชาติ กำหนดนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องการจัดการเรียนร่วมให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพให้มากที่สุด จัดให้มีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับตามบทบาทและหน้าที่ของแต่ละกลุ่ม และสามารถทำงานร่วมกันได้ มีการประสานความร่วมมือระหว่างเครือข่ายเพื่อให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามความสามารถและงานที่ได้รับผิดชอบ มีกระบวนการขั้นตอนใน การปฏิบัติที่ชัดเจน มีการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและเพียงพอ

มีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ องค์ประกอบต่าง ๆ ดังกล่าวจะต้องดำเนินการไปพร้อม ๆ กัน และสอดคล้อง สัมพันธ์กัน

ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำให้บรรลุผลได้ดีเพียงใดนั้น วิธีการดำเนินงานของโรงเรียนมีความสำคัญยิ่งและส่งผลต่อการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542: 17) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการติดตามนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนจบและที่ออกกลางคัน จากโรงเรียนประถมศึกษาในปี 2539–2540 เพื่อศึกษาข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพในด้านกระบวนการจัดการเรียนร่วมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ พบว่าส่วนใหญ่ยังไม่สนองความต้องการและความสามารถของนักเรียนเป็นรายบุคคลได้มากนัก เพราะการเตรียมการด้านหลักสูตร การจัดชั้นเรียน การจัดกระบวนการเรียนการสอน และการวัดผลบางส่วนดำเนินการเช่นเดียวกัน เด็กปกติ โดยไม่ปรับหรือจัดเพิ่มเติมเป็นพิเศษเฉพาะ และพบว่ากระบวนการจัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วมจะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หากครูผู้สอนได้ดำเนินการจัดทำแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) จัดชั้นและสัดส่วนการเรียนให้เหมาะสมทั้งสาระและเวลาเรียน จัดทำกระบวนการเรียนรู้ทั้งใน–นอกชั้นเรียน ส่งเสริมการเรียนรู้โดยครอบครัว วัดและประเมินความก้าวหน้ารายบุคคล และปรับปรุงการเรียนการสอน ในสิ่งที่เด็กบกพร่อง ส่งเสริมในส่วนที่เด็กมีความสามารถเพื่อให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ ของแต่ละคนต่อไป โรงเรียนจึงเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด ในการให้โอกาสทางการศึกษาและการสนับสนุนช่วยเหลือ รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนตามความต้องการจำเป็น เพื่อให้นักเรียนทุกคนบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดโดยภารกิจต่าง ๆ ของผู้บริหาร และคณะครูต้องดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการ

สภาพปัจจุบันในการจัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2 มีลักษณะต่างคนต่างปฏิบัติตามความต้องการและศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลักใช้วิธีการหรือขั้นตอนการดำเนินงานเป็นไปตามแนวทางปฏิบัติ และหลักการหรือไม่เพียงใดยังไม่เป็นที่แน่ชัด ผลสัมฤทธิ์ของงานจึงปรากฏในลักษณะแตกต่างกัน ทำให้ไม่อาจทราบได้ว่า โดยภาพรวมแล้วการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำ มีประสิทธิภาพอย่างไร ในฐานะหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่โดยตรง ในการกำกับดูแลการจัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วม จึงควรที่จะศึกษาข้อมูลการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมว่ามีประสิทธิภาพที่น่าพึงพอใจหรือไม่เพียงใด โดยอาศัยมาตรฐานการจัดการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วมที่สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดขึ้นเป็นแนวพิจารณาคุณภาพ เพื่อใช้ผลของการศึกษาในการกำหนดแผนพัฒนาบริหารจัดการ ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงาน และติดตามกำกับได้ถูกต้องตรงกับสภาพปัญหา และโรงเรียนจะได้ปรับวิธีการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพเข้าสู่มาตรฐานการจัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วมต่อไป

## ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนเรียนร่วม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2 มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในด้านคุณภาพนักเรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ และด้านปัจจัยการดำเนินงานตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการดำเนินการจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมเป็นรายด้าน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

## ความสำคัญของการวิจัย

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย และการวางแผนส่งเสริมสนับสนุนการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัยเขต 1 และ 2 ให้มีประสิทธิภาพสู่มาตรฐานการจัดการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม อันจะส่งผลให้ เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามศักยภาพของตนอย่างต่อเนื่อง

## ขอบเขตของการวิจัย

**ประชากรที่ใช้ในการวิจัย** ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียน 19 คน ครูการศึกษาพิเศษ 19 คน ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม 100 คน และผู้ปกครองเด็กพิเศษเรียนร่วม 120 คน รวม 258 คน จากโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2 จำนวน 19 โรงเรียน

**กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย** ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียน 17 คน ครูการศึกษาพิเศษ 17 คน ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม 55 คน และผู้ปกครองเด็กพิเศษเรียนร่วม 68 คน รวม 157 คนของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2 จำนวน 19 โรงเรียน บุคลากรกลุ่มตัวอย่าง 157 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น

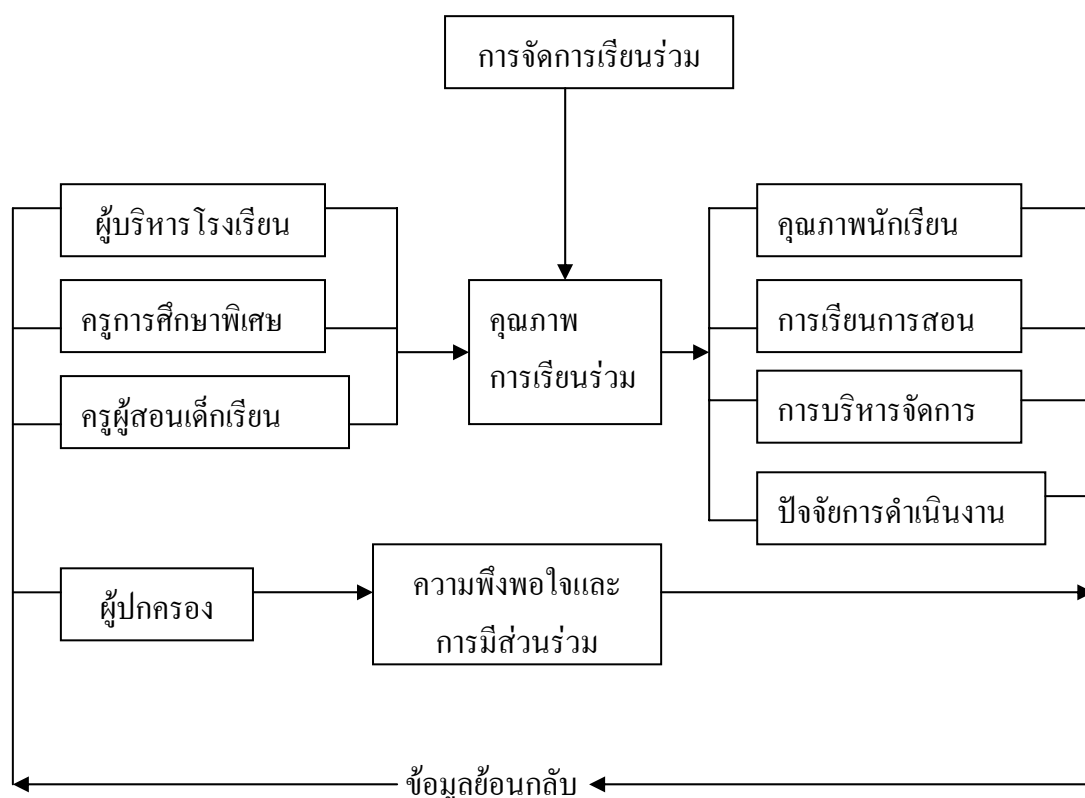
## ข้อตกลงเบื้องต้น

แนวคิดพื้นฐานที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา คือ การดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัยเขต 1 และ 2 สามารถดำเนินการมีประสิทธิภาพระดับใด ตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วมของสำนักงานคณะกรรมการ

การประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2543 โดยศึกษาข้อมูลในด้านคุณภาพนักเรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ และด้านปัจจัยการดำเนินงาน รวมทั้งความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วมของผู้ปกครองเด็กพิเศษเรียนร่วม ที่ศึกษาได้จากผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม และผู้ปกครองเด็กพิเศษเรียนร่วม เท่านั้น

### กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี แนวคิด จากทฤษฎีระบบปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต ทฤษฎีการบริหารองค์การของ Luthure Gulick และ Lyndall Urwick และทฤษฎีการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation) นำแนวคิดมาปรับประยุกต์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้



### ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของกกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น สถานภาพตำแหน่งปัจจุบัน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม และผู้ปกครองเด็กพิเศษเรียนร่วม

ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในด้านคุณภาพนักเรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ และด้านปัจจัยการดำเนินงาน และความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วมของผู้ปกครองเด็กพิเศษเรียนร่วม

## นิยามศัพท์เฉพาะ

**คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม** หมายถึง ระดับของการดำเนินงานตามภารกิจที่ปรากฏต่อสาธารณชนในการจัดการเรียนร่วมโดยมีตัวชี้วัดระดับคุณภาพ ที่สามารถตรวจสอบได้ตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม ในด้านคุณภาพนักเรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ และด้านปัจจัยการดำเนินงาน

**โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม** หมายถึง โรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเข้าโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2 ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2547-2548 และได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 19 โรงเรียน

**ผู้บริหารโรงเรียน** หมายถึง ข้าราชการครูที่ดำรงตำแหน่ง หรือรักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2

**ครูการศึกษาพิเศษ** หมายถึง ข้าราชการครูที่รับผิดชอบงานการศึกษาพิเศษในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2

**ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม** หมายถึง ข้าราชการครูที่สอนเด็กปกติและเด็กพิเศษเรียนร่วม ในชั้นเรียนของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2

**ผู้ปกครอง** หมายถึง บิดา มารดา หรือผู้อุปการะเด็กพิเศษที่เรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัยเขต 1 และ 2

**คุณภาพนักเรียน** หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กพิเศษเรียนร่วมแต่ละคน ตามรายการที่กำหนดในตัวชี้วัด รวมทั้งความพึงพอใจของครูที่มีต่อพัฒนาการของเด็กพิเศษเรียนร่วม ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัยเขต 1 และ 2

**การเรียนการสอน** หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กพิเศษเรียนร่วมซึ่งประกอบด้วย การวางแผนพัฒนาเด็กรายบุคคล การจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กพิเศษเรียนร่วม กิจกรรมส่งเสริมการเรียนร่วม กิจกรรมส่งเสริมความสามารถตามศักยภาพ และการวัดผลประเมินผลของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัยเขต 1 และ 2

**การบริหารจัดการ** หมายถึง การจัดการด้านข้อมูล สารสนเทศ บุคลากร งบประมาณ สื่อสิ่งอำนวยความสะดวก บริการความช่วยเหลือทางการศึกษาพิเศษ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการนิเทศภายในของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัยเขต 1 และ 2

**ปัจจัยการดำเนินงาน** หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการเรียนร่วม ซึ่งส่งผลต่อโครงสร้างการบริหารจัดการ บุคลากร สื่อ บริการ สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับเด็กพิเศษเรียนร่วม ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา สุโขทัย เขต 1 และ 2

**ความพึงพอใจและการมีส่วนร่วม** หมายถึง ความพึงพอใจและการได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม/กระบวนการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

### **สมมติฐานการวิจัย**

1. คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ในด้านคุณภาพนักเรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ และด้านปัจจัยการดำเนินงาน อยู่ในระดับพอใช้ขึ้นไป
2. คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม รายด้าน ไม่แตกต่างกัน
3. ความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วม ของผู้ปกครองเด็กพิเศษเรียนร่วม ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม อยู่ในระดับปานกลางขึ้นไป

## บทที่ 2

### เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาคูณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษและการจัดการศึกษาพิเศษ
  - 1.1 ความหมายของเด็กพิเศษ
  - 1.2 ความหมายของการศึกษาพิเศษ
  - 1.3 แนวคิด ทฤษฎี และปรัชญาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ
  - 1.4 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาพิเศษ
  - 1.5 การศึกษาพิเศษในประเทศไทย
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม
  - 2.1 ความหมายของการเรียนร่วม
  - 2.2 ปรัชญาของการเรียนร่วม
  - 2.3 ทฤษฎีพื้นฐานของการเรียนร่วม
  - 2.4 รูปแบบของการเรียนร่วม
  - 2.5 แนวการจัดการเรียนร่วม
  - 2.6 ความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนร่วม
  - 2.7 การจัดการเรียนร่วมให้ประสบผลสำเร็จ
  - 2.8 ความเป็นมาและสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนร่วมในประเทศไทย
  - 2.9 ปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา
  - 2.10 มาตรฐานการจัดการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการดำเนินงานขององค์กร
  - 2.1 เทคนิคการบริหารองค์กร
  - 2.2 แนวคิด ทฤษฎีการบริหารองค์กร
  - 2.3 การพัฒนาองค์กร
  - 2.4 แนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน
  - 2.5 การประเมินประสิทธิภาพองค์กร: โรงเรียน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 4.1 งานวิจัยภายในประเทศ

## 4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

### 1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษและการจัดการศึกษาพิเศษ

#### 1.1 ความหมายของเด็กพิเศษ

คำว่า “เด็กพิเศษ” (Exceptional Children) ในวงการการศึกษาพิเศษของประเทศไทย มีการใช้กันอยู่หลายคำด้วยกัน เช่น เด็กออปกติ เด็กผิดปกติ เด็กนอกระดับ เด็กพิการ เด็กพิเศษ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ และเด็กที่มีความบกพร่อง ซึ่งคำเหล่านี้ต่างก็หมายถึงเด็กกลุ่มเดียวกันทั้งสิ้น นักการศึกษาพิเศษหลายท่านให้ความหมายของเด็กพิเศษ ดังนี้

ศรียา นิยมธรรม (2533: 42) ให้ความหมายของเด็กพิเศษไว้ว่า เด็กพิเศษหมายถึง เด็กที่ไม่อาจพัฒนาความสามารถได้เท่าที่ควรจากการเรียนการสอนปกติ ทั้งนี้มีสาเหตุจากสภาพบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญาและอารมณ์ จำเป็นต้องจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับลักษณะและความต้องการ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534: 12) ให้ความหมายของเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้ว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึงเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ เนื่องจากเหตุบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญาและอารมณ์ รวมถึงเด็กที่มีสติปัญญาสูงกว่าปกติด้วย

เบญญา ชลธารันนัท (2538: 1) ให้ความหมายของเด็กพิเศษว่าเด็กพิเศษ หมายถึง ใครก็ตามที่ไม่สามารถปฏิบัติในสิ่งที่จำเป็นที่คนปกติ และ/หรือชีวิตสังคมทั่วไปต้องทำ เพียงส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นผลมาจากความบกพร่องทางร่างกายหรือสมอง โดยเป็นมาแต่กำเนิดหรือไม่ก็ได้

สิริมา หมอนไหม (2541: 6) ให้ความหมายของเด็กที่มีความต้องการพิเศษว่า เป็นเด็กที่มีความต้องการทางการศึกษาและต้องการความช่วยเหลือแตกต่างไปจากเด็กปกติเนื่องจากเหตุบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจและอารมณ์ ความด้อยโอกาสต่างๆ รวมถึงเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

ผดุง อารยะวิญญู (2543: 13) ให้ความหมายของเด็กที่มีความต้องการพิเศษว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึงเด็กที่มีความต้องการทางการศึกษาแตกต่างไปจากเด็กปกติในด้าน เนื้อหา วิธีการและการประเมินผล

วาริ ธีระจิตร (2545: 3) ให้ความหมายของเด็กพิเศษไว้ว่า เด็กพิเศษ หมายถึงเด็กปกติที่มีลักษณะทางกายภาพหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากสภาพปกติทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์หรือสังคม ซึ่งความเบี่ยงเบนนี้รุนแรงถึงขั้นกระทบกระเทือนต่อการพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก

จากความหมายของเด็กพิเศษที่นักการศึกษาพิเศษดังกล่าวให้ไว้ สรุปได้ว่าเด็กออปกติ เด็กผิดปกติ เด็กนอกระบบ เด็กพิการ เด็กพิเศษ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ และเด็กที่มีความบกพร่อง เป็น

คำที่ใช้ในลักษณะเดียวกัน ซึ่งหมายถึง เด็กที่ไม่อาจพัฒนาความสามารถหรือปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันได้เช่นเด็กปกติทั่วไป เนื่องจากความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญาและอารมณ์ และจำเป็นต้องจัดการศึกษาพิเศษให้เหมาะสมกับลักษณะความบกพร่องและความต้องการในด้านเนื้อหา วิธีการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล

## 1.2 ความหมายของการศึกษาพิเศษ

ความหมายของการศึกษาพิเศษ จากแผนการศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ.2535 ระบุว่า เป็นการศึกษามุ่งให้ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ ได้เรียนรู้ อย่างเหมาะสมกับสภาพร่างกาย จิตใจและความสามารถ และเป็นการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ มีปัญญาเลิศ ได้พัฒนาความถนัดและอัจฉริยภาพของตนได้อย่างเต็มที่ การศึกษาพิเศษนี้อาจจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะหรือจัดในสถานศึกษาปกติ ตั้งแต่ระดับก่อน ประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา

นอกจากนี้นักการศึกษาพิเศษหลายท่าน รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ ต่างให้ความหมายของการศึกษาพิเศษไว้ดังนี้

กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา (2525: 1) ให้ความหมายของการศึกษาพิเศษ ไว้ว่า การศึกษาพิเศษ หมายถึงการศึกษาสำหรับเด็กพิการต่างๆ ได้แก่ ตาบอด หูหนวก ปัญญาอ่อน และพิการทางร่างกาย รวมทั้งการศึกษาสำหรับเด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534: 12) ให้ความหมายของการศึกษาพิเศษไว้ว่า การศึกษาพิเศษคือการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งหมายถึงเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ เนื่องจากสาเหตุความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ รวมถึงเด็กฉลาด

ศรียา นิยมธรรม (2535: 16) ให้ความหมายของการศึกษาพิเศษไว้ว่า การศึกษาพิเศษ หมายถึง การให้การศึกษแก่ผู้เรียนเป็นพิเศษทั้งโดยวิธีสอน การจัดดำเนินวิธีการสอน และ การให้บริการ ทั้งนี้เพราะบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ด้อยโอกาสและขาดความเสมอภาคในการได้รับสิทธิตามที่รัฐ จัดการศึกษาภาคบังคับให้แก่เด็กในโรงเรียนทั่วไป ซึ่งสาเหตุแห่งความด้อยโอกาสนั้นเป็นผลมาจากความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา และอารมณ์ นอกจากนี้ยังรวมถึงการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปัญญาเลิศ ซึ่งเป็นเด็กที่มีระดับสติปัญญาสูงกว่าปกติ

ผดุง อารยะวิญญู (2541: 13) ให้ความหมายของการศึกษาพิเศษไว้ว่า การศึกษาพิเศษ หมายถึง การศึกษาที่จัดสำหรับเด็กปัญญาเลิศ เด็กปัญญาอ่อน เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย (และสุขภาพ) เด็กที่มีปัญหาทาง

อารมณ์ พฤติกรรม เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้และเด็กพิการซ้ำซ้อน ซึ่งเด็กเหล่านี้ไม่อาจได้รับประโยชน์เต็มที่จากการศึกษาที่จัดให้กับเด็กปกติ

วาริ ถิระจิตร (2541: 1) ให้ความหมายของการศึกษาพิเศษไว้ว่าการศึกษาพิเศษหมายถึง การศึกษาทั้งด้านการเรียนการสอนและบริการที่จัดให้แก่เด็กพิเศษที่มีความบกพร่อง ด้านต่าง ๆ ได้แก่ เด็กปัญญาอ่อน เด็กพิการทางกายและสุขภาพ เด็กพิการทางตา ทางหู เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์และสังคม และเด็กที่มีปัญหาทางการพูด รวมทั้งเด็กปัญญาเลิศให้ได้รับความรู้เพิ่มในส่วนที่ขาดไป ดัดทอนความรู้ที่ไม่จำเป็น

สิริมา หมอนไหม (2543: 3) ให้ความหมายของการศึกษาพิเศษไว้ว่าการศึกษาพิเศษเป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เนื่องจากกระบวนการจัดบริการการศึกษาในรูปแบบปกติ สำหรับเด็กทั่วไปไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ จึงต้องมีกระบวนการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพของเด็กเหล่านี้

ฮัลลาแฮน และคอฟมาน (Hallahan and Kaufman.1978: 4) ให้ความหมายของการศึกษาพิเศษไว้ว่า การศึกษาพิเศษ คือ การเรียนการสอนที่ได้ออกแบบไว้เป็นพิเศษ ซึ่งตอบสนองความต้องการเฉพาะบุคคลของเด็กพิเศษแต่ละคน

สมิธ และคนอื่นๆ (Smith and Others.1983: 9) ให้ความหมายของการศึกษาพิเศษไว้ว่า การศึกษาพิเศษ คือ วิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการจัดการตัวแปรต่างๆ ทางการศึกษา เพื่อนำไปสู่การป้องกัน การลดหรือการกำจัดสภาพต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความบกพร่องสำคัญต่างๆ ในด้านการปฏิบัติหน้าที่ทางสติปัญญา ทางการสื่อความหมายทางการเคลื่อนไหว ทางสังคมและอารมณ์ของเด็ก

จากความหมายของการศึกษาพิเศษดังกล่าว สรุปได้ว่าการศึกษาพิเศษหมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภท ที่ต้องให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษ เนื่องจากเหตุบกพร่องทางร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา รวมถึงเด็กที่มีสติปัญญาสูงกว่าปกติ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพร่างกาย อารมณ์ และศักยภาพของแต่ละบุคคลให้สามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข อันเป็นความเสมอภาคที่ควรได้รับจากรัฐ

### 1.3 แนวคิด ทฤษฎี และปรัชญาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าคนพิการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จึงควรได้เตรียมผู้พิการตั้งแต่เยาว์วัย เพื่อให้มีความพร้อมที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ การให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติเท่าที่สามารถจะทำได้ จะช่วยให้ทุกคนสามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข เบญจา ชลธารันนท์ (2532: 11) ได้กล่าวถึง แนวคิดและปรัชญาเบื้องต้นที่จะทำให้การศึกษาพิเศษบรรลุถึงจุดมุ่งหมาย ดังนี้

- 1) เด็กพิเศษทุกคนสามารถจะเรียนหรือฝึกตนเองให้ทำประโยชน์ได้มากขึ้น

- 2) สมรรถภาพในการทำงานไม่ได้ขึ้นอยู่กับสภาพความพิการ
  - 3) ความพิการของเด็กบางคนไม่จำเป็นต้องเป็นความพิการตลอดไป ในหลายกรณีการศึกษาพิเศษอาจเป็นเพียงบริการทางการศึกษาชั่วคราวเท่านั้น
  - 4) บุคลากรจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และได้รับการฝึกงาน ตลอดทั้ง การมีประสบการณ์ในการทำงานของหน่วยงานตนเอง
  - 5) ผู้ให้การศึกษาควรให้ความสนใจเป็นพิเศษ ในเรื่องพัฒนาการเด็กพิเศษให้เด็กมีภาพพจน์ที่ดีเกี่ยวกับตนเอง (Positive Self – Image) และยอมรับสภาพความเป็นจริงของตน
  - 6) การศึกษาพิเศษ ควรใช้วิธีสอนแบบส่งเสริมเอกลักษณ์ของบุคคล (Individualized Instruction) หมายความว่า สอนให้เหมาะสมกับความสามารถ และความพิการของเด็กแต่ละคน
  - 7) การศึกษาพิเศษควรจัดตั้งแต่อนุบาล โดยมีจุดประสงค์ในการป้องกันลดปัญหาความพิการ และทำให้เด็กมีสำนึกแห่งตน (Self – Realization)
  - 8) การศึกษาพิเศษต้องรวมวิชาพลศึกษา นันทนาการและสุนทรียศาสตร์ เพื่อเตรียมเด็กพิเศษให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างสมบูรณ์
  - 9) อาชีวศึกษา และการอาชีพ เป็นเรื่องสำคัญในการพิจารณาจัดการศึกษากับ เด็กพิเศษ
  - 10) ในการจัดการเด็กพิเศษเข้าเรียนในโรงเรียนปกติเท่านั้น จะถือเป็นแนวปฏิบัติเมื่อไม่มีปัญหาหรือไม่มีอุปสรรคอื่นใด โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่เด็กจะได้รับเป็นสำคัญ
- ผดุง อารยะวิญญู (2533: 12) ได้กล่าวถึงทฤษฎีพื้นฐานของการเรียนร่วมไว้ดังนี้
- 1) ในสังคมมนุษย์มีทั้งคนปกติและผู้ที่มีความบกพร่องต่างๆ เมื่อสังคมไม่สามารถ แยกคนที่มีความบกพร่องออกจากสังคมปกติได้ ดังนั้นจึงไม่ควรแยกการศึกษาเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง ควรให้เด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ
  - 2) เด็กพิเศษมีความต้องการและความสามารถซึ่งต่างจากเด็กปกติดังนั้นควรจัดรูปแบบและวิธีการศึกษาให้แตกต่างไปจากเด็กปกติ เพื่อให้เด็กมีศักยภาพในการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่
  - 3) เด็กแต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นเด็กปกติ หรือเด็กพิเศษ การศึกษาจะช่วยให้ความสามารถของเด็กแต่ละคนปรากฏเด่นชัดขึ้น
  - 4) เด็กแต่ละคนมีพื้นฐานต่างกันทางการเลี้ยงดูจากครอบครัว เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สติปัญญา และทักษะ การศึกษาจะช่วยให้แต่ละคนได้เรียนรู้เพื่อการปรับตัวเข้าหากัน และให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก
  - 5) เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม การจัดการศึกษาจะต้องจัดเพื่อพัฒนาทุกด้านให้สูงสุดตามความสามารถของแต่ละบุคคล

ศรียา นิยมธรรม (2538: 8) กล่าวว่า การจัดการศึกษาพิเศษโดยทั่วไป ตั้งอยู่บนรากฐานของความเชื่อถือและหลักปรัชญา ดังต่อไปนี้

- 1) ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการที่จะได้รับบริการทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็นคนพิการหรือคนปกติควรถือเป็นหน้าที่ที่จะจัดการศึกษาเพื่อสนองต่อความต้องการของเด็กพิเศษด้วย
- 2) เด็กพิเศษควรได้รับการศึกษาควบคู่ไปกับการบำบัดการฟื้นฟูสมรรถภาพทุกด้านโดยเร็วที่สุด ในทันทีที่ทราบว่าเด็กมีความต้องการพิเศษ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเรียนต่อไป และมีพัฒนาการทุกด้านถึงขีดสูงสุด
- 3) การจัดการศึกษาพิเศษควรคำนึงถึงการอยู่ร่วมสังคมกับคนปกติให้มีประสิทธิภาพให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ หรือหากสภาพความบกพร่องอยู่ในขั้นรุนแรงจนไม่อาจเรียนร่วมกับคนปกติได้ ควรให้เด็กพิเศษได้สัมผัสกับสังคมคนปกติ
- 4) การจัดการศึกษาพิเศษ ต้องปรับให้เหมาะสมกับสภาพความเสียเปรียบของเด็กพิเศษแต่ละประเภท โดยใช้แนวการศึกษาของเด็กปกติ
- 5) การศึกษาพิเศษและการฟื้นฟูบำบัดทุกด้าน ควรจัดเป็นโปรแกรมให้เป็นรายบุคคล รวมถึงการจัดกิจกรรมการสอนสำหรับเด็กที่บกพร่อง หรือมีความต้องการคล้ายคลึงกันและอยู่ในระดับความสามารถใกล้เคียงกัน
- 6) การจัดโปรแกรมการสอนเด็กพิเศษ ควรเน้นที่ความสามารถของเด็กและให้เด็กได้ประสบความสำเร็จมากกว่าที่จะคำนึงถึงความพิการ หรือความบกพร่อง เพื่อให้เด็กมีความมั่นใจว่า แม้ตนจะมีความบกพร่องแต่ก็ยังสามารถบางอย่างเท่ากับหรือดีกว่าคนปกติ อันจะช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวได้ดีขึ้น
- 7) การศึกษาพิเศษควรมุ่งให้เด็กมีความเข้าใจ ยอมรับตนเองมีความเชื่อมั่นมีสัจจะ การแห่งตน และมุ่งให้ช่วยตนเองได้ ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
- 8) การศึกษาพิเศษควรจัดทำอย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่แรกเกิดเรื่อยไป ขาดตอนไม่ได้ ควรเน้นเรื่องอาชีพด้วย

นอกจากนี้ เกียร์ฮาร์ท และไวชาน (เกษม ทองสัมฤทธิ์. 2540: 24; อ้างอิงจาก Gearheart and Weishahn.1980) ได้เน้นถึงสิทธิที่เด็กพิเศษทุกคนควรได้รับ การศึกษาอย่างเพียงพอ เพื่อพัฒนาความสามารถของตนให้ถึงขั้นสูงสุด การศึกษาพิเศษจะต้องเน้นถึงความสามารถและศักยภาพของเด็กพิเศษ โดยไม่เน้นตอกย้ำความพิการของเขา แต่ในเวลาเดียวกัน การศึกษาพิเศษจะต้องปรับเปลี่ยนตามความต้องการและความจำเป็นของเด็กด้วย ซึ่งหมายความว่า นักการศึกษาจะต้องไม่มองข้ามความพิการของเด็กเหล่านี้ หลักการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาการศึกษาพิเศษ ข้างต้น ได้แก่

- 1) การจัดบริการพิเศษต้องกระทำอย่างฉับพลันทันทีที่ค้นพบความต้องการจำเป็นของเด็กพิเศษ
- 2) ความพิการบางประเภท ถือว่าเป็นเพียงอาการมากกว่าที่จะเป็นความผิดปกติ ทางกายภาพ และอาจปรากฏอยู่เพียงช่วงเวลาหนึ่งของชีวิต
- 3) เด็กพิเศษคนใดคนหนึ่งอาจต้องการรูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษที่แตกต่างกันไปตามช่วงเวลาใดช่วงเวลาหนึ่งของชีวิต
- 4) การจัดบริการสำหรับเด็กต้องครอบคลุมตั้งแต่วัยก่อนเรียนจนถึงระดับมัธยมศึกษา
- 5) การจัดการศึกษาพิเศษในสภาพแวดล้อมที่จำกัดน้อยที่สุดตามความเหมาะสม ย่อมเป็นการช่วยเหลือสนับสนุนเด็กพิเศษได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย การจัดการศึกษาดังกล่าวจะต้องประสานความสามารถของครูปกติ และครูการศึกษาพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ

และจากแนวคิดของบลูม (นงลักษณ์ วิรัชชัย.2543: 17-18 ; อ้างอิงจาก Bloom.1976) ผู้พัฒนาวิธีการเรียนแบบรอบรู้ (Mastery Learning) เสนอว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ครบตามเป้าหมายของหลักสูตรที่โรงเรียนกำหนดไว้ได้ ถ้ามีการจัดการเรียนการสอนที่มีระบบ และเหมาะสมกับความสามารถและความพร้อมของผู้เรียน โดยผู้เรียนแต่ละคนอาจใช้วิธีเรียน และใช้เวลาในการเรียนแตกต่างกัน นอกจากนี้บลูมยังได้เสนอผลงานวิจัยที่พิสูจน์ได้ว่า สมาชิกในครอบครัวของเด็กโดยเฉพาะบิดามารดา เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ดีที่สุดของเด็กวัยเรียนที่มีอายุ 2-10 ขวบ เด็กจะได้รับการพัฒนาทางภาษา ความสามารถ ลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ ความตั้งใจ สมาธิ และ พฤติกรรมจากการที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับบิดา มารดา ผลงานวิจัยแสดงให้เห็นว่า กระบวนการเรียนการสอนในครอบครัวมีลักษณะเป็นรูปแบบเฉพาะตัว และเกิดโดยธรรมชาติ โดยไม่มีส่วนสัมพันธ์กับสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และระดับการศึกษาของบิดามารดาแต่อย่างใด บลูมเชื่อว่า หากบิดา มารดา ในครอบครัวที่ยังสอนลูกไม่ได้ดีนั้น น่าจะทำได้ดีขึ้นหากได้รับรู้ถึงความสำคัญของบทบาทของตนต่อการพัฒนาบุตรของตน

จากแนวคิดทฤษฎีและปรัชญาที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษดังกล่าว สรุปได้ว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนมีสิทธิขั้นพื้นฐานที่จะได้รับบริการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับระดับและประเภทของความต้องการที่แตกต่างไปในแต่ละบุคคล โดยได้รับการฝึกฝน พื้นฟูบำบัด และการเรียนรู้จากระบบการศึกษาที่จัดขึ้นอย่างเหมาะสม เพื่อพัฒนาศักยภาพทุกด้านให้สูงสุดตามความสามารถของแต่ละบุคคล ทั้งนี้โดยการให้เด็กได้เรียนร่วมกับเด็กปกติให้มากที่สุด ให้มีความพร้อมที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปกติได้อย่างมีความสุข

#### 1.4 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาพิเศษ

จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาพิเศษเป็นส่วนสำคัญในการจัดการศึกษาพิเศษ เคอร์ริก (Kirk.1962: 29) กล่าวว่าจุดมุ่งหมายทั่วไปของการจัดการศึกษาพิเศษ คือ การสังเคราะห์ความผิดปกติด้วยการฝึกหัดรักษา เพื่อสร้างและและพัฒนสมรรถภาพ ของเด็กที่บกพร่องไปจากปกติ ให้มีสมรรถภาพที่เข้มแข็งขึ้น ดังนั้น หน้าที่ของการจัดการศึกษาพิเศษ คือการสอนให้เด็กได้ใช้เครื่องมือช่วยเหลืออวัยวะหรือส่วนที่บกพร่องให้เกิดผลมากที่สุด และทำให้เด็กสามารถสร้างความรู้สึกที่เข้มแข็ง เพื่อชดเชยสิ่งที่บกพร่องในตัวเอง

กรมสามัญศึกษา (2525: 34-35) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาพิเศษไว้ ดังนี้

1) เพื่อจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับเด็กพิเศษ ที่มีความแตกต่างกัน ให้สูตรหรือโปรแกรมเรียนต่างกัน วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือใช้วิธีสอนแตกต่างกัน และจัดอุปกรณ์เครื่องอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่างๆ ให้เพียงพอ นั่นคือ ต้องมีการพัฒนาหลักสูตรเทคนิคการสอน การตรวจสอบวินิจฉัยบุคลากรพิเศษ ครูพิเศษ วิธีการพิเศษ บริการพิเศษ และเครื่องอำนวยความสะดวกพิเศษ เพื่อสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็กแต่ละประเภท แต่ละระดับและ แต่ละบุคคล

2) เพื่อวางแผนการศึกษาหรือแผนการดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน

3) เพื่อจัดโครงการให้เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสเรียนตามระดับความสามารถของตนเอง เท่าที่ลักษณะความเป็นไปได้ของความสามารถในการเรียนรู้ของตนเอง

4) เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เด็ก และช่วยแก้ปัญหาทางสังคมที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งไม่อาจแก้ไขได้ด้วยการจัดการศึกษาตามปกติ

5) เพื่อให้เด็กได้มีการพัฒนาไปสู่จุดสูงสุดตามศักยภาพและความสามารถของแต่ละบุคคล และเพื่อเป็นการช่วยให้เด็กมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข

6) เพื่อปรับปรุงสถานการณ์ทางการศึกษา หรือเพื่อจัดสภาพการเรียนการสอนให้เด็กได้รับประโยชน์จากการศึกษาอย่างสูงสุด ในกรณีที่เด็กไม่สามารถได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่จากการจัดการศึกษาในชั้นธรรมดา

7) เพื่อพัฒนาโครงการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการจัดการศึกษาทั่วไป หรือเป็นส่วนหนึ่งของโครงการจัดการศึกษาของโรงเรียนปกติ เพื่อช่วยให้เด็กได้ปฏิบัติหน้าที่หรือมีบทบาทที่เหมาะสมในสังคมเช่นคนปกติ

8) เพื่อพัฒนาโครงการจัดการศึกษาพิเศษที่ดีคุ้มค่าการลงทุน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาพิเศษมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท แต่ละคน โดยมีการวางแผนการศึกษา แผนการดำเนินชีวิตช่วยเหลือแก้ปัญหาสังคม ปฏิบัติหน้าที่ให้เหมาะสมในสังคมเช่นคนปกติ สามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพ มีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข จัดโครงการศึกษา หรือจัดสภาพการเรียนให้ได้เรียนตาม

ความสามารถ และได้รับประโยชน์จากการศึกษาอย่างสูงสุด เพื่อพัฒนาสมรรถภาพของเด็ก ที่มี  
ความบกพร่องให้เป็นสมรรถภาพที่ปกติที่สุด และที่สำคัญคือ การพัฒนาโครงการจัดการศึกษา  
พิเศษที่ดีคุ้มค่ากับการลงทุน

### 1.5 การศึกษาพิเศษในประเทศไทย

ในอดีตเด็กพิการมักถูกละเลยหรือไม่เป็นที่ต้องการของสังคม ถูกกีดกันกำจัดการสิทธิต่าง ๆ  
ที่พึงได้รับ คนพิการในประเทศไทยก็อยู่ในสภาพเดียวกันกับคนพิการในประเทศอื่นทั่วโลก ถูกจำกัด  
สิทธิทางการศึกษา ดังจะเห็นได้จากการได้รับการยกเว้นจากการเข้าโรงเรียนตามพระราชบัญญัติ  
ประถมศึกษา พ.ศ.2475 กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงสิทธิขั้นพื้นฐานสำหรับคนพิการ และได้  
ดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษ โดยกรมสามัญศึกษารับผิดชอบดำเนินการมาเป็นเวลากว่า 50 ปี โดย  
เริ่มจัดตั้งโรงเรียนเฉพาะทางขึ้น เช่น โรงเรียนสอนคนตาบอด หูหนวก ปัญญาอ่อน เพื่อทดลองสอน  
เด็กพิการแต่ละประเภทมาตั้งแต่ พ.ศ.2487 ผลการทดลองพบว่าเด็กพิการทุกประเภทสามารถเรียนได้

ต่อมาในปี พ.ศ.2500 ได้เริ่มทดลองจัดการศึกษาพิเศษรูปแบบเรียนร่วมโดยจัดสำหรับเด็ก  
บกพร่องทางสติปัญญาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ.2507  
กระทรวงศึกษาธิการ ได้รับการสนับสนุนวิทยากร จากมูลนิธิช่วยคนตาบอดโพ้นทะเลแห่ง  
สหรัฐอเมริกา (America Foundation Oversea for the Blind) โดยจัดการศึกษาสำหรับเด็กตาบอด  
เรียนร่วมใน โรงเรียนปกติ

ในปี พ.ศ.2529 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดการศึกษา  
พิเศษขึ้นเป็นปีแรก ทั้งนี้เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับสิทธิ ตามพระราชบัญญัติ  
ประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2523 ที่ระบุให้เด็กที่อยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ ต้องเข้ารับ  
การศึกษาโดยทั่วถึง ทุกคน เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีสิทธิเท่าเทียมกับเด็กปกติ เว้นแต่  
ผู้ปกครองร้องขอรับการ ยกเว้น และได้รับการพัฒนาการศึกษาพิเศษอย่างต่อเนื่อง ตามที่  
แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษา นโยบายของรัฐบาล นโยบายของ  
กระทรวงศึกษาธิการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้

จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาพิเศษ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในประเทศไทยใน  
ปัจจุบันมีความคล้ายคลึงกับประเทศอื่น กล่าวคือ ได้มีการปรับเปลี่ยนนโยบายจากเดิมที่จัดให้เด็ก  
พิการเข้าเรียนในโรงเรียนเฉพาะทาง เป็นนโยบายให้เรียนร่วมกับเด็กปกติ และเยาวชนทั่วไป  
นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินงานด้านคนพิการ โดยยึดถือกฎหมายเป็นหลัก ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า นับแต่

ปี พ.ศ.2540 เป็นต้นมา ประเทศไทยโดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ

พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.2548: 16) ได้กล่าวในตอนหนึ่งของคำนำหนังสือเกียรติคุณของประเทศไทยในการดำเนินงานด้านคนพิการ รางวัลนานาชาติด้านคนพิการ แฟรงคลิน เดลาโน โรสเวลท์ พุทธศักราช 2546 ว่า

“การที่คนพิการจะช่วยเหลือตัวเองได้ จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาและฟื้นฟูทุกด้าน เช่น การแพทย์ การศึกษา การสังคม และการอาชีพ ตลอดจนได้รับการสิ่งอำนวยความสะดวก และความช่วยเหลืออื่น ๆ ซึ่งรัฐบาลหลายสมัยที่ผ่านมาได้ดำเนินการสนองพระราชดำริในเรื่องดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง และได้ออกกฎหมายหลายฉบับเพื่อรับรองสิทธิและให้โอกาสที่เท่าเทียมแก่คนพิการ โดยพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดสำคัญที่เสริมสร้างให้คนพิการมีส่วนร่วม และมีความเสมอภาคกับคนทั่วไป และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 อันเป็นกฎหมายสูงสุดฉบับแรกของประเทศไทย ที่มีบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิของคนพิการไว้ชัดเจน รวมทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่คุ้มครองสิทธิทางการศึกษาของคนพิการและกฎระเบียบอื่น ๆ อีกมาก รวมทั้งได้ดำเนินงานด้านคนพิการอย่างหลากหลาย”

คำกล่าวของนายกรัฐมนตรีข้างต้น เป็นที่ประจักษ์ชัดว่า การดำเนินงานด้านคนพิการของประเทศไทยมีพื้นฐานมาจากความเข้าใจในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิทธิและความเสมอภาคของบุคคลที่ต้องได้รับการพัฒนา ทำให้คนพิการไทยได้รับการพัฒนา และฟื้นฟูสมรรถภาพโดยวิธีหลากหลาย มีโอกาสทำงานหรือดำรงชีวิตอิสระในสังคมทัดเทียมกับคนทั่วไป ตลอดจนแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับคนพิการให้สังคมมีส่วนร่วมในการเกื้อกูลและฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

การวิเคราะห์เจตนารมณ์ของกฎหมาย 3 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ทำให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถกำหนดนโยบายที่มีลักษณะเป็นนโยบายที่มีชีวิต กล่าวคือ เป็นนโยบายที่มีพลังขับเคลื่อน ทันสมัย ยืดหยุ่น สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาของเด็กและเยาวชนที่มีความบกพร่อง และมีรูปแบบที่ หลากหลาย เอื้อต่อการนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ให้การจัดการศึกษาของประเทศไทยให้แก่เด็กและเยาวชนที่มีความบกพร่อง มีลักษณะแบบเรียนรวม ปลอดภัยจากอุปสรรคที่จะขัดขวาง การเรียนรู้ของเด็กอย่างเต็มศักยภาพ และตั้งอยู่บนรากฐานของสิทธิ (Right-based) เพื่อให้บรรลุถึงการมีส่วนร่วม

ร่วมอย่างเต็มที่ (Full Participation) และความเสมอภาค (Equality) ทำให้คนพิการมีสิทธิในการเลือกที่จะดำรงชีวิตอิสระ มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และมีศักยภาพเป็นผู้ให้แก่สังคมและประเทศชาติ

## 2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม

### 2.1 ความหมายของการเรียนร่วม

นักการศึกษาพิเศษหลายท่าน ถือว่า การเรียนร่วมเป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ โดยมีพื้นฐานอยู่บนความเชื่อที่ว่าเด็กแต่ละคนควรได้รับการศึกษาในสภาพแวดล้อมที่จัดขึ้น ซึ่งเขาจะได้รับผลตอบแทนของการเรียนร่วมในลักษณะคล้ายกัน ดังนี้

เกียร์ฮาร์ท และไวซาน (Gearheart & Weishahn.1980: 3) กล่าวว่ามโนทัศน์ของการเรียนร่วม คือ การรวมกิจกรรมในชั้นปกติให้มากที่สุด โดยมีการให้ความช่วยเหลือแก่รูปแบบ

คอฟแมน และคนอื่นๆ (Kauffman ; et al. 1981: 35) ให้คำจำกัดความของการเรียนร่วมไว้ว่าอย่างครอบคลุมว่า เป็นการรวมเด็กพิเศษไว้กับเด็กปกติในด้านเวลา ด้านการเรียน การสอน และด้านสังคม โดยมีพื้นฐานอยู่บนกระบวนการวางแผนการศึกษาเป็นรายบุคคลและต่อเนื่อง และมีการกำหนดแบ่งหน้าที่รับผิดชอบกันระหว่างบุคลากรฝ่ายบริหาร ฝ่ายสอน และฝ่ายสนับสนุน ทั้งในด้านการศึกษาปกติและด้านการศึกษาพิเศษ

เบลงเคนชิพ และ ลิลลี่ (Blankenship & Lilly. 1981: 1) มีความเห็นเกี่ยวกับการเรียนร่วมว่า สิ่งที่ต้องเน้นคือ การใช้คำว่า “การเรียนร่วม ” ไม่ควรสื่อความหมายแคบ ๆ ในแง่ของการเรียนทางวิชาการเท่านั้น แต่ต้องครอบคลุมถึงความต้องการจำเป็นในทุกด้านของเด็กพิเศษ หลักการของการเรียนร่วมก็คือ จะต้องเอาใจใส่ดูแลอย่างดีที่สุดต่อความต้องการจำเป็นของเด็กทั้งด้านสังคม ด้านอารมณ์ และด้านวิชาการ ในขณะที่เด็กพิเศษเรียนร่วมอยู่ในการศึกษาภาคปกติ

วารี ธีระจิตร (2534: 11) ให้ความหมายของการเรียนร่วมไว้ว่า การเรียนร่วมหมายถึง การรวมเด็กพิเศษไว้กับเด็กปกติในด้านเวลา ด้านการเรียนการสอน และด้านสังคม ภายใต้พื้นฐานการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งการปรับตัวทางสังคม เพื่อให้เด็กมีประสบการณ์ตรง และสามารถพัฒนาตนเองไปให้มากที่สุด

เบญจา ชลธารันนธ์ (2534: 64) ให้ความหมายของการเรียนร่วมไว้ว่า การเรียนร่วมหมายถึง การรวมเอาเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้ในระบบการศึกษาปกติ มีการร่วมกิจกรรมและใช้เวลาว่างช่วงใดช่วงหนึ่งในแต่ละวัน ระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ

ศรียา นิยมธรรม (2541: 244-245) ได้กล่าวถึงคำและความหมายของคำที่ใช้เรียกลักษณะการจัดการเรียนร่วมในต่างประเทศไว้ ดังนี้

Mainstreaming หมายถึง การเรียนร่วมเต็มเวลา นั่นคือเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะถูกส่งเข้าไปเรียนในห้องเรียนสำหรับเด็กปกติทุกอย่าง และไม่มีบริการเพิ่มเติมสำหรับเด็กประเภทนี้

Integration หมายถึง การเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ แต่เป็นการเรียนร่วมบางเวลา นั่นคือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จะเข้าไปเรียนร่วมในชั้นปกติบางเวลาเท่านั้น และมีความหมายรวมไปถึงการจัดชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติด้วย

Inclusive Education หมายถึง การเรียนร่วมเต็มเวลาในห้องเรียนตลอดจนรับบริการเสริมที่เหมาะสมและจำเป็นในการใช้ชีวิตร่วมกับเด็กปกติในครอบครัว ชุมชน และสังคม

กรมสามัญศึกษา(2542: 3) ได้นิยามความหมายของการเรียนร่วมไว้ว่า การเรียนร่วม หมายถึงการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยคำนึงถึงความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อส่งเสริมให้เด็กเหล่านี้ได้มีโอกาสเรียนรู้และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

ผดุง อารยะวิญญู (2542: 3) กล่าวว่า การเรียนร่วมเป็นวิธีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษวิธีหนึ่ง โดยเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะได้รับการจัดเข้าเรียนในชั้นเดียวกับเด็กปกติ ซึ่งการเรียนร่วมมีความหมายต่างกัันดังนี้ Integration หมายถึง การเรียนร่วมบางเวลาในชั้นเดียวกับเด็กปกติ แต่เด็กเหล่านี้อาจถูกจัดให้อยู่ร่วมกันเป็นชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ เด็กเรียนวิชาหลักในชั้นพิเศษโดยมีครูประจำชั้นเป็นผู้สอน Mainstreaming หมายถึง การจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเรียนในชั้นเดียวกับเด็กปกติทุกประการ และ Inclusion หมายถึง การจัดการศึกษาที่โรงเรียนจะต้องจัดให้กับเด็กทุกคน โดยไม่มีการแบ่งแยกว่าเด็กคนใดเป็นเด็กปกติและเด็กคนใดเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548: 5) ยังให้ความหมายของการเรียนร่วมไว้ดีกว่า การเรียนร่วม (Integrated Education) หมายถึงการจัดให้เด็กและเยาวชนพิการ ที่ได้รับการเตรียมความพร้อมมาก่อนเรียนร่วม กับนักเรียนทั่วไปในโรงเรียนปกติ จัดได้หลายรูปแบบ เช่น เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติเต็มเวลา เรียนร่วมเป็นบางเวลา และเรียนร่วมโดยรับบริการสอนเสริมจากครูสอนเสริมหรือครูเดินสอน และจัดให้มีบริการสนับสนุนตามความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็กและเยาวชนเฉพาะบุคคล

จากนิยามและความหมายของการเรียนร่วมดังกล่าว สรุปได้ว่า การเรียนร่วม คือ การที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้รับโอกาสที่จะเรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากบุคลากรในโรงเรียนทุก ๆ ฝ่าย ให้สามารถเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ได้ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมปกติเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ยอมรับซึ่งกันและกัน เพื่อให้ความต้องการพิเศษทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็กได้รับการตอบสนองและพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

## 2.2 ปรัชญาของการเรียนร่วม

นักการศึกษาพิเศษส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าการให้เด็กพิการหรือเด็กที่มีความบกพร่องมีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติ จะช่วยให้เด็กได้มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญ ที่จะช่วยให้บุคคลเหล่านี้สามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ การเรียนร่วมมีลักษณะเป็นปรัชญา เป็นหลักการ แนวคิด นักการศึกษาพิเศษหลายท่านให้ความหมายปรัชญาของการเรียนร่วมไว้หลายลักษณะเช่น

แพตตัน และคนอื่น ๆ (Patton; et al. 1996) กล่าวว่าปรัชญาการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม คือ การให้โอกาสเด็กพิการได้เรียนอย่างเคียงบ่าเคียงไหล่กับเด็กทั่วไปในสภาพห้องเรียนปกติ ซึ่งหากได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกวิธีแล้วเด็กพิการสามารถจะประสบความสำเร็จได้ การเรียนร่วมทำให้เด็กพิการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กทั่วไป และรอดพ้นจากการถูกตีตราว่าเป็นเด็กพิการ ทำให้เด็กทั้งสองกลุ่มยอมรับซึ่งกันและกัน และไม่นำผลจากการเรียนมาประเมินคุณค่าซึ่งกันและกัน

การสอนแบบเรียนร่วม ถือเป็นวิสัยทัศน์ใหม่สำหรับสังคมและชุมชน เป็นการรวมปฏิบัติการทุกอย่างของการสอนที่ดีที่สุด ซึ่งครูที่ดีได้ทำ ได้คิด ได้พัฒนาเด็กทุกวิถีทาง เพื่อให้เด็กเพิ่มพูนในการเรียนรู้ โดยครูจะเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนสองกลุ่มด้วยเหตุและผล อีกทั้งการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับเด็กก็เป็นสิ่งจำเป็นเพราะจะเป็นการปรับปรุงการสอนในชั้นเรียนให้มีคุณภาพมากขึ้นด้วยทุกคนต้องทำงานร่วมกันท่ามกลางความแตกต่างในความ สามารถ ศาสนา และความบกพร่อง ซึ่งเด็กทุกคนต้องได้เรียนรู้และเติบโต ในสิ่งแวดล้อมที่เด็กจะต้องพบในอนาคต

แซนดรา อัลเปอร์ (สมพร หวานเสร็จ.2543: 9; อ้างอิงจาก Sandra Alper. 1999) หัวหน้าภาควิชาการศึกษาพิเศษ ของ UNI กล่าวว่าปรัชญาการจัดการเรียนรวม เกี่ยวข้องกับทักษะการสอน การช่วยเหลือ และการร่วมมือกันระหว่างทีมของครูซึ่งสอนเด็กทั่วไป ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครองและครูการศึกษาพิเศษ การเรียนรวมจึงหมายถึง การที่เด็กทั้งหมดได้เรียนรวมกันในชั้นเรียนปกติทุก ๆ วัน ซึ่งเด็ก ๆ จะมีความแตกต่างกันและมีหลายกลุ่ม เช่น เด็กที่มีความก้าวร้าว เด็กที่มีปัญหาทางสังคม เด็กที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้ และเด็กที่มีปัญหาด้านทักษะในการทำงาน เป็นต้น โดยมีข้อตกลงเบื้องต้นของการเรียนรวมคือ เด็กทุกคนต้องเริ่มต้นที่ชั้นเรียนปกติ ซึ่งเมื่อพบความต้องการส่วนบุคคลที่เป็นความจำเป็นต้องลดข้อจำกัดออกจากสิ่งแวดล้อมให้ได้มากที่สุด

นอกจากนี้ ผดุง อารยะวิญญู (2542: 6-10) ได้กล่าวถึงหลักการเรียนรวมว่าเป็นปรัชญา เป็นแนวคิด เป็นความเชื่อของนักการศึกษาทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ ซึ่งสะท้อนให้เห็นหลักการที่สำคัญคือ

1) ความยุติธรรมในสังคม (Social Justice) เมื่อเด็กปกติทุกคนได้รับการศึกษาในโรงเรียนปกติ เด็กที่มีความต้องการพิเศษควรได้รับการศึกษาในโรงเรียนปกติด้วย การกีดกันไม่ให้เด็กพิเศษได้รับการศึกษาในโรงเรียนปกติคือความไม่ยุติธรรมในสังคมที่นั่น อันจะตามมาซึ่งความสับสน วุ่นวายในภายหลัง

2) การคืนสู่ภาวะปกติ (Normalization) ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มีความเคลื่อนไหวในการจัดการศึกษาพิเศษในลักษณะที่เป็นการคืนสู่ภาวะปกติ ลดการสร้างสถานสงเคราะห์คนพิการในรูปแบบต่าง ๆ มาให้บริการแก่ผู้บกพร่องในลักษณะดังกล่าวแทน โดยผู้บกพร่องอาจมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬา ดนตรี ศิลปะ วัฒนธรรมต่าง ๆ เช่นเดียวกับคนปกติ ในระบบการศึกษาก็มีการเคลื่อนไหวเช่นกัน มีการหยุดขยายงานของโรงเรียนเฉพาะหรือโรงเรียนพิเศษเฉพาะทาง หันมาส่งเสริมให้เด็กได้เรียนในโรงเรียนปกติ เด็กที่เรียนอยู่ในโรงเรียนเฉพาะทั้งหลายก็ถูกส่งกลับบ้านเพื่อให้เข้าเรียนในโรงเรียนใกล้บ้าน

3) สภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุด (Least Restrictive Environment) คือการจัดให้เด็กได้เรียนในสภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุด เนื่องจากโรงเรียนพิเศษต่าง ๆ จัดอยู่ในสภาพแวดล้อมที่จำกัดในโรงเรียนเฉพาะ โรงเรียนเรียนร่วมเปิดโอกาสให้ทุกคน รวมทั้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วย เปิดโอกาสให้ครูและผู้ปกครองเข้าใจ ยอมรับเด็ก ยอมรับในความหลากหลายของมนุษย์ ซึ่งเป็นความเข้าใจพื้นฐานที่จะทำให้การเรียนร่วมประสบผลสำเร็จ ทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้

4) การเรียนรู้ (Learning) เด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ ไม่ว่าจะเป็นเด็กปกติหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษก็ตาม หากเด็กมีความพร้อม และได้รับการสนับสนุนอย่างถูกต้อง โดยการเรียนรู้การสอนต้องจัดให้สอดคล้องกับระดับความสามารถและลักษณะการเรียนรู้ของเด็ก โรงเรียนที่จะจัดการเรียนรวมได้ดี ส่งเสริมการเรียนรู้ได้ดี จึงควรปรับกระบวนการใหม่ ตั้งแต่ปรัชญาการศึกษา หลักสูตร การวัดและประเมินผล ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็ก

5) จากแนวคิด และปรัชญาการจัดการเรียนรวมดังกล่าว จะเห็นว่าการจัดการเรียนรวมนั้นเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนและใช้ชีวิตในสังคมอย่างเป็นสุข ทำให้คนในสังคมยอมรับ เข้าใจในความแตกต่าง ทั้งนี้โรงเรียนควรปรับแนวคิด หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดผลประเมินผลให้เหมาะสม สอดคล้องกับลักษณะและระดับความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละประเภท

## 2.3 ทฤษฎีพื้นฐานของการเรียนร่วม

ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้น จำเป็นต้องจัดให้เหมาะสม โดยพิจารณาระดับความบกพร่อง ความต้องการพิเศษ และความสามารถของเด็ก เพื่อสร้างโอกาสให้เด็กได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ ตามที่ ผดุง อารยะวิญญู (2533: 7) ได้สรุปทฤษฎีพื้นฐานของการเรียนร่วมไว้ดังนี้

1) ในสังคมมนุษย์มีทั้งคนปกติและผู้ที่มีความบกพร่องต่าง ๆ เมื่อสังคมไม่สามารถแยกคนที่มีความบกพร่องออกจากสังคมปกติได้ ดังนั้นจึงไม่ควรแยกการศึกษาเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง ควรให้เด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ

2) เด็กพิเศษมีความต้องการและความสามารถแตกต่างจากเด็กปกติ ดังนั้นควรจัดรูปแบบและวิธีการศึกษาให้เด็กต่างไปจากปกติ เพื่อให้เด็กมีศักยภาพในการเรียนรู้อย่างเต็มที่

3) เด็กแต่ละคนมีความต้องการและความสามารถแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นเด็กปกติหรือเด็กพิเศษ การศึกษาจะช่วยให้ความสามารถของเด็กแต่ละคนปรากฏเด่นชัดขึ้น

4) เด็กแต่ละคนมีพื้นฐานแตกต่างกันทางด้านการเลี้ยงดูจากครอบครัว เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สติปัญญา และทักษะ การศึกษาจะช่วยให้แต่ละคนได้เรียนรู้ เพื่อการปรับตัวเข้าหากัน และให้ทันการเปลี่ยนแปลงของโลก

5) เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม การจัดการศึกษา จึงต้องจัดเพื่อพัฒนาทุกด้านให้สูงสุด ตามความสามารถของแต่ละบุคคล

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543: 5) ยังได้สรุปหลักการพื้นฐานของโรงเรียนแบบเรียนร่วมไว้ว่า ถือว่าเด็กทั้งมวลควรเรียนด้วยกันเท่าที่เป็นไปได้ โดยไม่คำนึงถึงอุปสรรคต่าง ๆ หรือความแตกต่างใด ๆ ที่อาจจะมี โรงเรียนแบบเรียนร่วมต้องยอมรับ และตอบสนองต่อความต้องการที่แตกต่างกันของนักเรียน ซึ่งครอบคลุมทั้งรูปแบบและระดับของการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน และประกันคุณภาพการศึกษาให้กับนักเรียนทั้งมวล โดยวิถีทางของการใช้หลักสูตร การจัดระเบียบทางการบริหาร ยุทธศาสตร์การสอน การใช้ทรัพยากร และการสร้างความเป็นส่วนร่วมกับชุมชนของโรงเรียนอย่างเหมาะสม รวมทั้งควรมีการให้การสนับสนุน และบริการที่ต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นเพื่อให้สอดคล้องกับลำดับขั้นของความต้องการพิเศษของเด็กที่เกิดขึ้นในโรงเรียนทุก ๆ แห่ง

จากทฤษฎีและหลักการของการเรียนร่วมดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการยอมรับเด็กพิเศษเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การให้เด็กพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ เป็นการสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน ยอมรับกันและกัน อันเป็นพื้นฐานสำคัญยิ่งในการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข และต่อไปในอนาคตเมื่อเด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ จึงต้องมีการเตรียมเด็กพิเศษให้มีความพร้อมที่จะดำรงอยู่ในสังคม

ด้วยศักยภาพที่แต่ละบุคคลมีอยู่ โดยกระบวนการฟื้นฟูบำบัดและการเรียนรู้จากกระบวนการศึกษาที่ จัดขึ้นอย่างเหมาะสม

## 2.4 รูปแบบของการเรียนร่วม

การจัดการเรียนร่วมสามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ โรงเรียนควรเลือกดำเนินการให้เหมาะสม สอดคล้องกับศักยภาพที่โรงเรียนมีอยู่ วารี ธีระจิตร (2541: 16-18) ได้สรุปรูปแบบการจัดการเรียนร่วมไว้ 5 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 การเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติเต็มเวลา การจัดบริการสำหรับเด็กพิเศษลักษณะนี้จัดให้กับเด็กที่มีความพิการไม่มาก หลังจากเด็กได้รับการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสมรรถภาพในด้านที่จำเป็นก็สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ ทั้งนี้อาจมีอุปกรณ์เครื่องมือพิเศษช่วยทางด้าน การศึกษา เช่น เครื่องช่วยฟัง รวมทั้งการให้บริการแนะแนวแก่ครูในชั้นเรียนปกติด้วย ในกรณีเด็กปัญญาเลิศ เด็กที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง และเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ก็สามารถเรียนร่วมในลักษณะนี้ เพียงแต่ปรับโปรแกรมการสอน และวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสภาพความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละประเภท

รูปแบบที่ 2 การเรียนร่วมในชั้นปกติโดยได้รับการบริการพิเศษต่างๆ เพิ่มเติม เช่น ได้รับการสอนเสริมบางวิชาจากครูการศึกษาพิเศษ เช่น ฝึกพูด ฝึกให้คุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม การเคลื่อนไหว และโปรแกรมพิเศษของเด็กปัญญาเลิศ เป็นต้น โดยเด็กได้รับการบริการเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม

รูปแบบที่ 3 การเรียนในชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ จัดให้เด็กที่มีความบกพร่องค่อนข้างมาก รวมทั้งเด็กที่มีความสามารถสูงจนไม่สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ ควรจัดบริการพิเศษให้ เช่น กายภาพบำบัด อาชีวบำบัด การแก้ไขการพูด การฝึกฟัง ตลอดจนการเพิ่มความรู้ให้แก่เด็กที่มีความสามารถสูง เป็นต้น

รูปแบบที่ 4 การจัดโรงเรียนพิเศษ เด็กพิเศษที่มีความบกพร่องมากและไม่สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ ครูการศึกษาพิเศษจำเป็นต้องมีความรู้พิเศษสอนประจำในโรงเรียนพิเศษ

รูปแบบที่ 5 การจัดการศึกษาพิเศษนอกโรงเรียน คือ การจัดการศึกษาพิเศษในโรงพยาบาล สถานพักฟื้น สถานรับเลี้ยงดูเด็ก และที่บ้าน เป็นต้น เป็นการจัดให้แก่เด็กพิการทางกายและสุขภาพ หรือเด็กปัญญาอ่อน





2) เรียนร่วมในชั้นปกติและมีครูพิเศษให้คำแนะนำปรึกษา การเรียนร่วมวิธีนี้ คล้ายคลึงกับวิธีแรก กล่าวคือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติเต็มเวลา แต่มีครูการศึกษาพิเศษคอยช่วยเหลือครูประจำชั้นและครูประจำวิชา ครูการศึกษาพิเศษนี้อาจเรียกว่า ครูที่ปรึกษา ครูประเภทนี้ไม่ทำการสอนโดยตรง แต่ให้คำแนะนำแก่ครูที่สอนเด็ก เช่น แนะนำให้ครูที่สอนเข้าใจความต้องการ และความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ช่วยกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ แนะนำวิธีสอนตลอดจนการปฏิบัติต่อเด็ก จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก และช่วยประเมินผลพัฒนาครูในการเรียนรู้ของเด็ก เป็นต้น

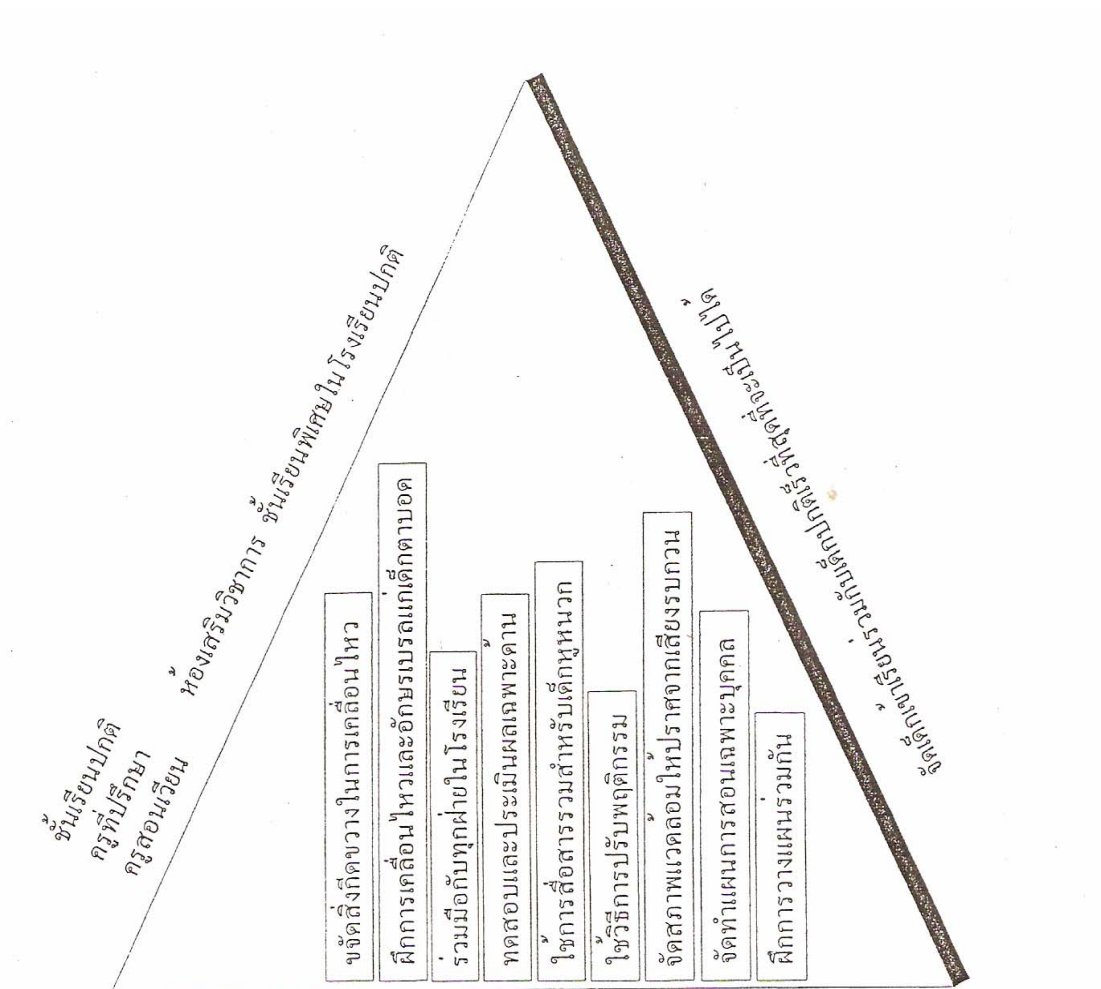
3) เรียนร่วมในชั้นปกติ และรับบริการจากครูเวียนสอน เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ และรับบริการด้านการสอนเพิ่มเติมจากครูการศึกษาพิเศษซึ่งจะเดินทางไปตามโรงเรียนต่างๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เด็ก เนื่องจากมีจำนวนเด็กในแต่ละโรงเรียนไม่มากนัก ครูจึงเดินทางจากโรงเรียนหนึ่งไปยังโรงเรียนหนึ่งเมื่อครบสัปดาห์ ก็หวนกลับมาสอนเด็กกลุ่มเดิมอีกในโรงเรียนเดิม

4) เรียนร่วมในชั้นปกติและรับบริการ จากครูเสริมวิชา ครูเสริมวิชาการ คือครูการศึกษาพิเศษที่ปฏิบัติงานประจำอยู่ในห้องเสริมวิชาการ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะเข้ามาเรียนกับครูเสริมวิชาการ วันละ 1-2 ชั่วโมง หรือมากกว่านี้ ขึ้นอยู่กับความต้องการพิเศษของเด็ก เด็กต้องมีตารางเรียนกำหนดแน่นอน ครูเสริมวิชาการอาจมีคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ขึ้นอยู่กับจำนวนเด็กและประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การสอนเด็กอาจทำเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่ม เล็ก ๆ ก็ได้และสอนในเนื้อหาที่เด็กไม่ได้รับการสอนในชั้นปกติ หรือเนื้อหาที่เด็กมีปัญหา นอกจากนี้ครูเสริมวิชาการยังมีหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครูปกติในการปฏิบัติต่อเด็กประเภทนี้ด้วย

ห้องเสริมวิชาการ (Resource room) มีขนาดเท่ากับห้องเรียนหรือใหญ่กว่าหรือเล็กกว่าก็ได้ มีอุปกรณ์ เครื่องมือ ตลอดจนเอกสารและหนังสือที่จำเป็นต้องใช้ในการสอน

5) ชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ และเรียนร่วมบางเวลา เป็นการจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้เป็นกลุ่มเดียวกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ มีครูประจำชั้นสอนแทบทุกวิชา ยกเว้นบางวิชาที่เด็กต้องไปเรียนร่วมกับเด็กปกติ เช่น พลศึกษา ศิลปะ หรือกิจกรรมนอกหลักสูตรอื่น ๆ

6) ชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ เป็นการจัดเด็กที่มีความบกพร่องประเภทเดียวกันไว้เป็นกลุ่มเดียวกัน และเป็นกลุ่มขนาดเล็ก เด็กจะเรียนในชั้นพิเศษตลอดเวลา ครูประจำชั้นสอนทุกวิชา ลักษณะนี้เหมาะสำหรับเด็กที่มีความพิการค่อนข้างมาก



ภาพประกอบ 2 การจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ

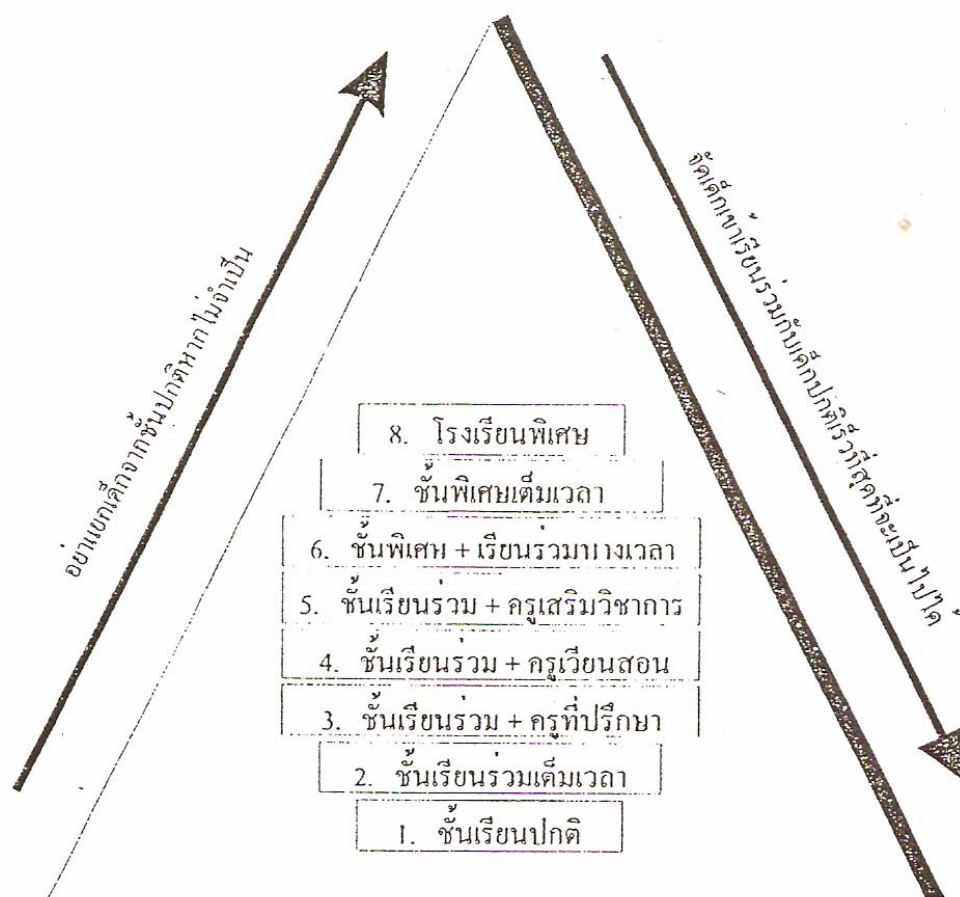
ที่มา: ผดุง อารยะวิญญู. 2541: 224

โจน และคอลลินส์ (Jones & Collins. 1969) ยังได้เสนอแนะรูปแบบของการเรียนร่วมไว้

5 รูปแบบดังนี้

- 1) รูปแบบชั้นพิเศษเต็มเวลา
- 2) รูปแบบชั้นพิเศษแบบผสม
- 3) รูปแบบห้องเสริมความรู้
- 4) รูปแบบครูเดินสอน
- 5) รูปแบบให้คำปรึกษา แนะนำสำหรับครู

นอกจากนี้ เรย์โนลด์ และ บริช (Reynolds & Brich. 1977) ยังได้เสนอรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยสรุป ดังภาพประกอบ 3 ดังนี้

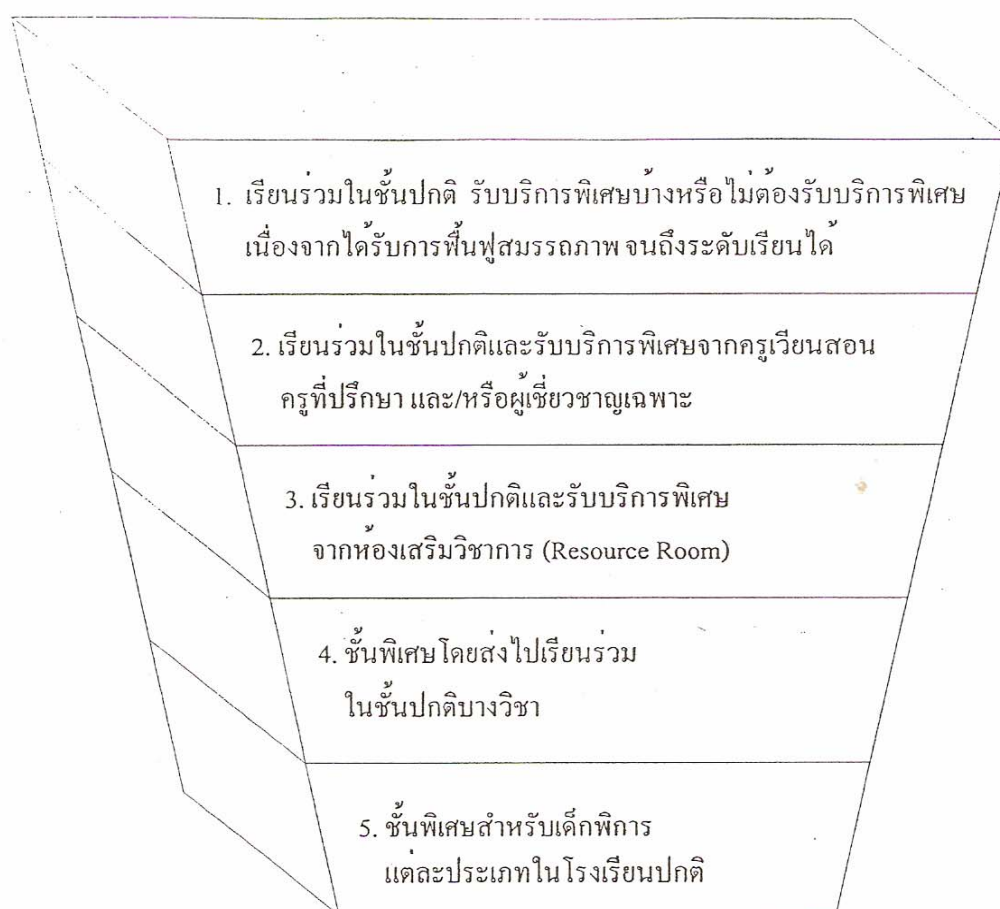


ภาพประกอบ 3 รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ที่มา: ผดุง อารยะวิญญู. 2541: 224

การจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในลักษณะใดนั้นขึ้นอยู่กับความพร้อมของโรงเรียน สภาพและระดับความพิการหรือความต้องการพิเศษของเด็ก เด็กที่มีความบกพร่องน้อยและมีความพร้อมในการเรียนสูงอาจจัดให้เรียนร่วมเต็มเวลาเด็กที่มีระดับความบกพร่องมากมีความพร้อมในการเรียนต่ำก็อาจจัดให้เรียนในชั้นเรียนพิเศษลดหลั่นลงไปตามภาพประกอบ

รูปแบบการจัดการเรียนร่วมตามแนวคิดของ ดิโน (สุรินทร์ ยอดคำแพง. 2542: 28; อ้างอิงจาก Deno. 1970) เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นเพื่อให้เกิดความเหมาะสมตามสภาพ โดยกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ไว้ 5 รูปแบบ ดังภาพประกอบ 4 ดังนี้



ภาพประกอบ 4 การจัดการเรียนร่วมตามแนวคิดของ ดีโน

ที่มา: สุรินทร์ ยอดคำแบ่ง. 2542: 28

สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินโครงการจัดการเรียนร่วม โดยกำหนดไว้ 3 รูปแบบ ดังนี้ (ศรียา นิยมธรรม. 2539: 57)

- 1) เข้าเรียนในชั้นปกติเหมือนกับเด็กปกติทุกวิชา
- 2) เรียนร่วมเป็นบางวิชาที่สามารถเรียนได้
- 3) อยู่ร่วมโรงเรียนเดียวกัน โดยเรียนในชั้นพิเศษในกลุ่มเฉพาะของตน แต่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคมร่วมกัน

จากรูปแบบของการจัดการเรียนร่วมจะเห็นได้ว่า การนำเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้ามาเรียนร่วมกับเด็กปกติ จะทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสปรับตัว เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมของคนปกติ และการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีระดับความบกพร่องที่แตกต่างกัน เข้าเรียนในรูปแบบต่างกัน จะทำให้เด็กได้พัฒนาตามศักยภาพของตนเอง

## 2.5 แนวการจัดการเรียนร่วม

ในการจัดการเรียนร่วมนั้น มีองค์ประกอบหลายอย่างที่โรงเรียนต้องคำนึงถึง การดำเนินงานต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ ชัดเจน และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542: 26-43) ได้กำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนร่วม เพื่อเป็นแนวทางดำเนินงานแก่โรงเรียนในสังกัด มี 4 ขั้นตอน คือ

### 2.5.1 การเตรียมการ

#### 2.5.1.1 การเตรียมสิ่งแวดล้อม

1) อาคารสถานที่ ต้องจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่ดี เพื่อความสะดวกและเหมาะสมกับความต้องการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เตรียมห้องเรียน มุมวงเครื่องใช้ และอุปกรณ์ อาจจำเป็นต้องจัดสร้างหรือดัดแปลงให้เหมาะสม เช่น พื้นควรปูด้วยกระเบื้องยาง ทำทางลาด ราวจับในห้องน้ำ สำหรับเด็กบกพร่องทางร่างกาย เป็นต้น

2) การจัดห้องเรียนและที่นั่ง ห้องเรียนไม่ว่าจะเป็นชั้นพิเศษเฉพาะ หรือห้องเรียนร่วม ควรเป็นห้องที่ไม่มีเสียงรบกวน หรือมีน้อยที่สุด ไม่ควรจัดห้องที่อยู่ติดถนนหรือห้องดนตรี

3) รูปแบบการจัดห้องเรียน จัดเหมือนการจัดห้องเรียนเด็กปกติ คือจัดให้มีโต๊ะครู ความสะดวกในการเดินดูนักเรียนอย่างใกล้ชิด และสามารถร่วมกิจกรรมกับนักเรียนได้ กระดานดำจัดไว้หน้าห้องเรียน ป้ายนิเทศ แผนภูมิ แผนที่ ติดไว้ตามผนังห้องเรียน โต๊ะเก้าอี้เรียน ควรเหมาะสมกับวัยของเด็ก จัดให้เอื้อต่อการเรียนการสอน ผู้เก็บเอกสารคู่มือครู และสื่ออุปกรณ์ เพิ่มข้อมูลประจำตัวเด็ก แบบประเมินความก้าวหน้า โดยจัดชั้นให้มิต่างในการประกอบกิจกรรม และที่ว่างสำหรับเด็กพิการทางกายเคลื่อนไหวสะดวก นอกจากนี้ควรจัดให้มีห้องฝึกพูด หรือห้องเสริมวิชาการไว้ด้วย

#### 2.5.1.2 การเตรียมบุคลากร

ควรมีการเตรียมบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้พร้อมที่จะรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนร่วม เข้าใจการปฏิบัติงานที่จำเป็นต้องการสอน เพื่อเสริมงานเรียนร่วมให้ประสบผลสำเร็จ บุคลากรที่ควรเตรียมการได้แก่

1) ผู้บริหารโรงเรียน ต้องมีเจตคติที่ดี มีหลักการบริหารจัดการเรียนร่วม ทำความเข้าใจกับบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน จัดหาบริการสนับสนุนเพื่อเสริมงานเรียนร่วม และส่งเสริมให้กำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร

2) ครูประจำชั้นเรียนร่วมหรือครูประจำวิชา ควรได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้พื้นฐาน และวิธีสอนเด็กที่มีความบกพร่อง ในชั้นเรียนของตน เข้าใจวิธีการประสานงานกับบุคลากร

อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนร่วม มีความเชื่อว่าเด็กทุกคนสามารถเรียนได้ และยอมรับให้เข้าเรียนในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของโรงเรียน

3) ครูประจำชั้นพิเศษ เป็นครูที่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษ หรือผ่านการฝึกอบรมทางการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะ และควรเป็นบุคคลที่มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนร่วม มีความเชื่อว่า เด็กทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ มีความตั้งใจจริงในการปฏิบัติงาน

4) ครูเสริมวิชาการ เป็นครูที่ทำหน้าที่สอนเพิ่มเติมจากการที่เด็กได้เรียนในชั้นเรียนปกติ และเป็นผู้ประสานให้คำแนะนำครูให้ปฏิบัติต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ถูกต้อง

### 2.5.1.3 การเตรียมเด็ก

1) เด็กที่มีความต้องการพิเศษ การเตรียมเด็กมีความสำคัญอย่างยิ่ง และหากเด็กได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนส่งเข้าเรียนร่วมแล้ว จะช่วยลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นในชั้นเรียนร่วมและยังช่วยลดความยุ่งยากให้กับครูประจำชั้นเรียนร่วม

เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่พบในโรงเรียนประถมศึกษา มี 3 ลักษณะคือ

- เด็กที่รับเข้ามาใหม่ และยังไม่มีการเตรียมความพร้อม
- เด็กที่เรียนในชั้นเรียนอยู่แล้ว แต่ผู้ปกครองและครูไม่ทราบว่าเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

- เด็กที่ได้รับการเตรียมความพร้อมหรือพัฒนาความสามารถแล้วจากศูนย์การศึกษาพิเศษ หรือจากโรงเรียน/มูลนิธิต่าง ๆ และส่งต่อเพื่อเข้าเรียนร่วม

เด็กที่ยังไม่ได้เตรียมความพร้อม ควรได้รับการตรวจสอบเบื้องต้นว่า มีความพร้อมหรือความสามารถพื้นฐานเพียงพอ เพื่อนำมากำหนดแผนเตรียมความพร้อม โดยใช้แผนจัดการศึกษารายบุคคล หรือพัฒนาความสามารถด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และต้องให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนแก่เด็กด้วย เมื่อเด็กมีความพร้อมจึงส่งเข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนร่วมเต็มเวลา หรือบางเวลา หากโรงเรียนไม่สามารถจัดเป็นชั้นพิเศษได้ อาจส่งเด็กเข้าเรียนในชั้นปกติ และจัดเวลาพิเศษให้เด็กได้รับบริการเสริม เพื่อพัฒนาความสามารถในบางเรื่องทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับความบกพร่องของเด็กเป็นสำคัญ

2) เด็กปกติ โรงเรียนต้องทำความเข้าใจกับเด็กปกติ เพื่อให้เข้าใจการปฏิบัติตนหรือให้การช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ สร้างเจตคติที่ดีไม่ล้อเลียน ดูหมิ่นโดยจัดในรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ อันจะนำไปสู่ความเข้าใจ ยอมรับ และเอื้ออาทรแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทำให้เด็กพิเศษอยู่ในสังคมโรงเรียนด้วยความสุข

#### 2.5.1.4 การเตรียมผู้ปกครอง

สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การประชุมพิเศษผู้ปกครอง ก่อนเปิดภาคเรียน การนัดหมายพบกันเป็นระยะ การสนับสนุนผู้ปกครองให้ร่วมกิจกรรมในรูปของอาสาสมัคร การสนับสนุนให้รวมกลุ่มตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู เป็นต้น โดยควรให้ผู้ปกครองมีความรู้ในเรื่องสิทธิของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ แนวทางที่ถูกต้องในการอบรมเลี้ยงดู แนวการสอนและการประเมินผล บทบาทในการให้ความร่วมมือแก่โรงเรียน การให้การยอมรับ เข้าใจ ไม่รังเกียจเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยควรทำการเตรียมทั้งผู้ปกครองเด็กปกติ และผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วย

#### 2.5.1.5 การเตรียมแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

เด็กที่เรียนร่วมจะเรียนหลักสูตรเช่นเดียวกับเด็กปกติ แต่เนื่องจากความบกพร่องทำให้ไม่สามารถเรียนบรรลุได้ทุกจุดประสงค์ จำเป็นต้องตัดสิ่งที่เด็กไม่สามารถเรียนได้ออกหรือปรับลดหรือเพิ่มเติมสิ่งที่จำเป็นอื่นเข้าไป การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลจะเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กได้เรียนตามความสามารถ และได้รับบริการพิเศษตามความเหมาะสม

#### 2.5.1.6 การเตรียมการวัดผลประเมินผล

การวัดผลประเมินผล ควรแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษออกจากเด็กปกติ โดยไม่นำคะแนนและจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษไปรวมกับเด็กปกติ การวัดผลต้องสอดคล้องกับการเรียนการสอนของเด็กพิเศษแต่ละคน โดยกำหนดรายละเอียดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และอาจต้องปรับปรุงวิธีการวัดผลประเมินผล ปรับเกณฑ์การประเมินความก้าวหน้าให้ สอดคล้องกับความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคน

#### 2.5.2 การคัดแยกเด็ก

การคัดแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความสำคัญมาก เพราะหากดำเนินการผิดพลาดจะส่งผลกระทบต่อการวางแผนจัดการเรียนการสอน และการให้ความช่วยเหลือเด็ก สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การทดสอบ การตรวจสอบผลงาน และมีเครื่องมือหลายชนิด เช่น แบบทดสอบมาตรฐาน แบบทดสอบเฉพาะ แบบคัดแยกเป็นหมูน แบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หรือแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง การใช้แบบคัดแยกอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่สามารถสรุปได้ว่าเด็กจะเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้านใด ดังนั้น การคัดแยกจึงจำเป็นต้องใช้เครื่องมือหลาย ๆ แบบ และหลายวิธีประกอบกัน การคัดแยกเด็กควรดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ครูประเมินโดยการสังเกตพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง สัมพันธ์กับการเรียนการสอน ว่าเด็กคนใดผิดปกติบ้างหรือไม่ เพื่อเป็นข้อมูลคัดเลือกเด็กเบื้องต้น

ขั้นตอนที่ 2 หากครูยังไม่แน่ใจว่าเด็กที่ค้นพบนั้น มีความผิดปกติแน่ชัดหรือไม่ อาจทำขั้นตอนที่ 1 อีกครั้ง หลังจากได้คำตอบว่าผิดปกติจริง ก็ดำเนินการขั้นต่อไป

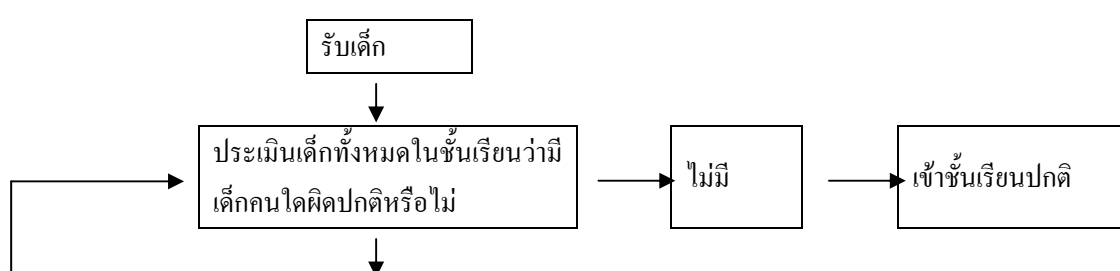
ขั้นตอนที่ 3 ครูและผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ ช่วยกันรวบรวมข้อมูลความผิดปกติของเด็กอย่างละเอียด โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น การสังเกตพฤติกรรม ทดสอบมาตรฐาน เยี่ยมบ้าน สัมภาษณ์ ผู้ปกครอง เป็นต้น แล้วบันทึกไว้

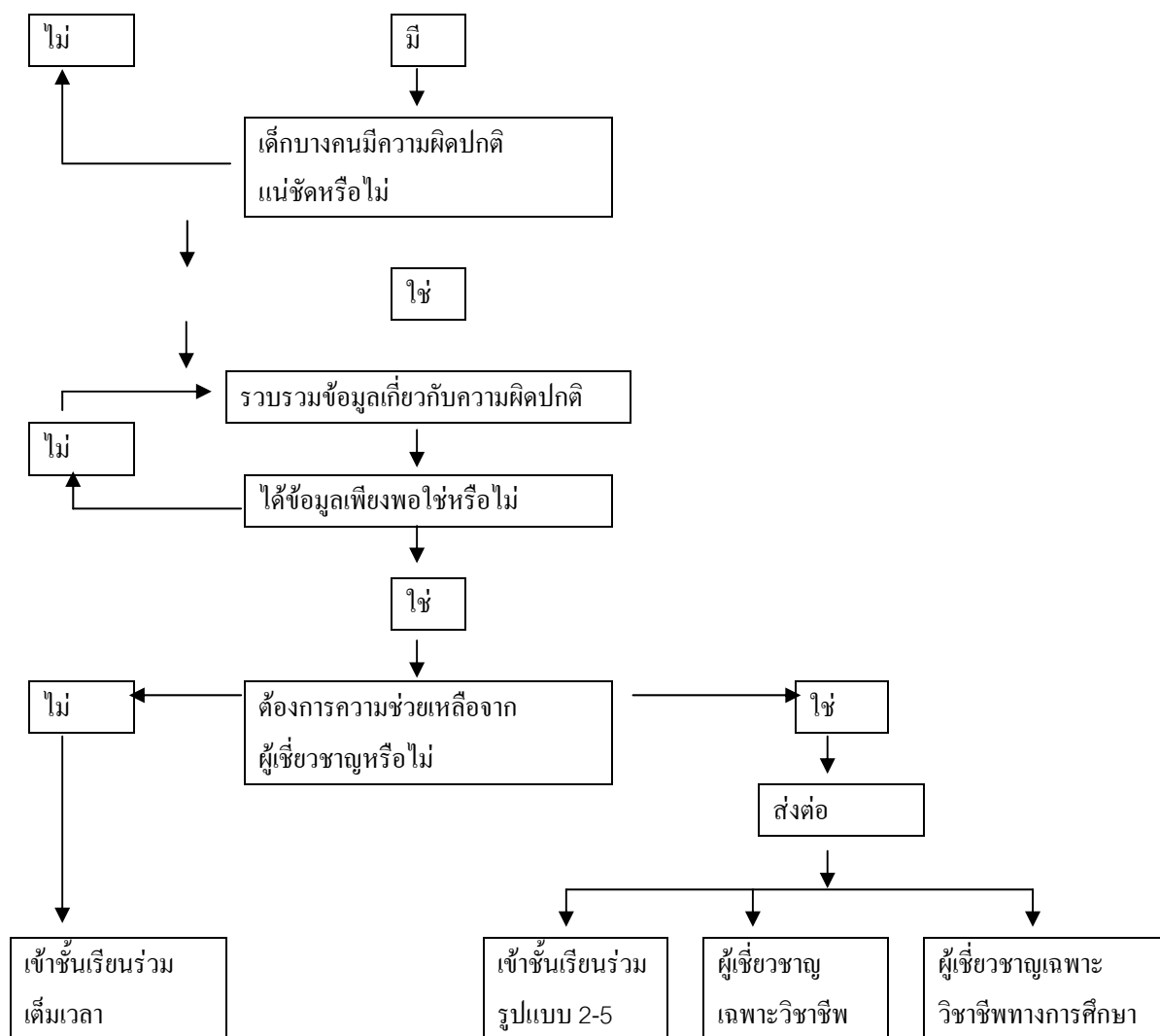
ขั้นตอนที่ 4 คณะทำงานประเมินว่าข้อมูลที่ได้อาจเพียงพอหรือไม่ ถ้ายังไม่พอให้เก็บข้อมูลในขั้นตอนที่ 3 ใหม่

ขั้นตอนที่ 5 พิจารณาว่าเด็กที่คัดค้านั้น ควรได้รับความช่วยเหลือโดยวิธีใดบ้าง ถ้าถึงขั้นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญพิเศษแขนงใด จะได้ส่งเด็กไปขอรับบริการพิเศษ

ขั้นตอนที่ 6 ในกรณีตัดสินใจส่งต่อ ครูต้องเตรียมเอกสารและรายงานตรงความจำเป็นเพื่อขอรับบริการพิเศษจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 7 ในการปฏิบัติงาน ครูที่รับผิดชอบการจัดการเรียนร่วม ต้องศึกษาหลักสูตร ปรับแผนการเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับเด็กเป็นรายบุคคล และประสานงานการเรียนที่จัดอยู่ในโรงเรียนต่อไป





ภาพประกอบ 5 ขั้นตอนการคัดแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.2542: 34

### 2.5.3 การทำแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program)

และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individualized Implementation Plan)

2.5.3.1 แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เรียกว่า IEP เป็นแผนจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษรายบุคคล เพื่อเป็นแนวทางการจัดการศึกษาให้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของเด็ก โดยปกติเป็นแผนระยะ 1 ปี มีการทบทวนทุกภาคเรียน โดยทั่วไปควรมีรายละเอียดดังนี้

- 1) ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก เช่น ชื่อ อายุ เพศ ประวัติ ประสิทธิภาพการฟัง
- 2) ระยะเวลาเริ่มใช้ และระยะเวลาสิ้นสุดการใช้แผน
- 3) ระดับความสามารถของเด็กในด้านต่าง ๆ เช่น สังคม การรับรู้ การช่วยเหลือ

ตนเอง

4) จุดมุ่งหมายระยะยาว โดยทั่วไปกำหนด 1 ปี ครบ 1 ปีแล้วเด็กควรจะเรียนรู้  
อะไรบ้าง และสามารถแสดงพฤติกรรมอะไรได้บ้าง

- 5) จุดมุ่งหมายระยะสั้น
- 6) เด็กเรียนร่วมต้องระบุว่า เรียนร่วมเมื่อใด อย่างไร
- 7) บริการพิเศษที่จำเป็น
- 8) การประเมินผล ต้องระบุว่าใช้วิธีใดมีขั้นตอนการวัดและประเมินอย่างไร
- 9) การรับรองแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง

2.5.3.2 แผนการสอนเฉพาะบุคคล เรียกว่า IIP เป็นแผนการสอนที่จัดทำในรูปแบบ  
เดียวกันกับเด็กปกติ อาจมีบางจุดประสงค์ที่ต้องปรับให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นของเด็กในการ  
จัดการเรียนการสอน อาจต้องปรับการสอน ปรับเพิ่มเวลา สื่อการสอน และวิธีการจัดและประเมินผล  
ให้สอดคล้อง เหมาะสมตามลักษณะความต้องการพิเศษ

#### 2.5.4 การประเมินผลการเรียนเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วม

การวัดประเมินผล จะแตกต่างไปจากเด็กปกติ เพราะเด็กที่มีความต้องการพิเศษมี  
ความต้องการและความสามารถแตกต่างกัน การวัดผลประเมินผลจะถูกกำหนดไว้ในแผน IEP ของ  
แต่ละคน การวัดผลประเมินผลสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอาจดำเนินการได้ดังนี้

2.5.4.1 กำหนดลำดับขั้นของทักษะ ครูอาจจำเป็นต้องกำหนดทักษะทางการเรียน  
ของเด็กเป็นขั้นย่อย ๆ สอนให้มีทักษะตามขั้นย่อย ๆ แล้ววัดผลโดยการทดสอบด้วยวิธีการหลายวิธี  
เมื่อเห็นว่าเด็กมีทักษะตามขั้นย่อย ๆ แล้ว ถือว่าสอบผ่าน

2.5.4.2 ไม่เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์กับเด็กอื่น เพราะเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละ  
คนมีหลักสูตรของตนเอง แต่ละคนเรียนไม่เหมือนกัน มีความก้าวหน้าไม่เหมือนกัน จึงไม่ควรนำ  
ผลการเรียนมาเปรียบเทียบหรือใช้เกณฑ์เดียวกับเด็กปกติ ควรเปรียบเทียบความก้าวหน้าเฉพาะ  
ของเด็กแต่ละคนว่ามีความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นเพียงใด

2.5.4.3 การให้เกรด ควรกำหนดวิธีประเมินผลและให้เกรดใหม่ให้เหมาะสมกับเด็ก ที่  
มีความต้องการพิเศษแต่ละคน เช่น

- 1) ครูร่วมกันให้เกรด ในกรณีเรียนร่วมเต็มเวลา กับเด็กปกติและได้รับการสอน  
เพิ่มเติมจากครูการศึกษาพิเศษ เกรดที่ได้ ไม่ควรมาจากครูคนเดียว ครูที่สอนควรมีบทบาทใน

การให้เกรดเท่า ๆ กัน

2) ให้เกรดจากคะแนนรวม ครูควรจำแนกคะแนนทั้งหมดออกเป็นกิจกรรมย่อยต่าง ๆ กัน เนื่องจากเด็กมีข้อจำกัดหลายด้าน จึงจำเป็นต้องให้เกรดเด็กจากกิจกรรมหลายด้าน เช่น

- 20% จากการสอบปลายภาค
- 20% จากการสอบย่อย
- 20% จากการร่วมกิจกรรม
- 20% จากการนำเสนอโครงการ
- 20% จากการมาเรียน เป็นต้น

2.5.5 การสอบ ครูควรใช้วิธีการยืดหยุ่นในการทดสอบ โดยอาจใช้วิธีการดังนี้

2.5.5.1 ให้เด็กสอบปากเปล่า กรณีเด็กมีปัญหาการอ่าน การเขียน เด็กอาจเข้าใจแต่อ่านช้าหรือเขียนไม่ได้ จึงควรช่วยเหลือเด็กให้ทำข้อสอบได้โดยให้ตอบด้วยวาจา

2.5.5.2 ให้ทำข้อสอบโดยไม่จำกัดเวลา เนื่องจากปัญหาการอ่านการเขียน อาจไม่ต้องนั่งสอบในห้องเดียวกับเด็กปกติก็ได้

2.5.5.3 ให้สอบโดยการบันทึกเสียง บางคนมีปัญหาการเขียนมาก อาจให้เด็กตอบปากเปล่าโดยบันทึกเสียงตอบแล้วครูนำไปเปิดฟังอีกครั้ง

2.5.5.4 กำหนดเกณฑ์การทำข้อสอบใหม่ อาจปรับวิธีการให้คะแนนด้วยการนับจำนวนข้อที่เด็กทำเสร็จในเวลาที่กำหนด หรือในเวลาที่ขยายเพิ่มให้แล้ว อาจช่วยให้มีโอกาสดำเนินสูงขึ้นไป

2.5.5.5 ให้สอบในห้องพิเศษ หรือห้องเสริมวิชาการ เด็กอาจถามครูได้เมื่อมีปัญหาการตัดสินใจเลื่อนชั้น ควรใช้ผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นสำคัญอันดับหนึ่ง และผลสัมฤทธิ์เป็นอันดับรอง

## 2.6 ความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนร่วม

### 2.6.1 ความสำคัญของการเรียนร่วม

การจัดการศึกษาพิเศษนับแต่อดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันมีพัฒนาการมาเรื่อย ๆ จากการจัดการศึกษาแบบจำแนกประเภท (Categorical Approach) ที่จัดประเภทเด็กตามความบกพร่องแล้วจึงจัดหลักสูตร ประสิทธิภาพ และวิธีสอนให้เหมาะสม เป็นการตอกย้ำ “ตราบาป” ให้กับเด็ก เช่น เด็กได้รับการเรียกขานว่าเป็น “เด็กปัญญาอ่อน” นักการศึกษาพิเศษจึงพยายามจะไม่จำแนกประเภท

เด็ก แต่จะศึกษาปัญหาในการเรียน และปัญหาด้านบุคลิกภาพของเด็กว่า เด็กมีความต้องการพิเศษ แต่ละคนมีความสามารถอะไรบ้าง และด้อยความสามารถในด้านใดบ้าง แล้วจึงสอนเด็กตามสภาพจริงที่มีอยู่ การจัดการศึกษาพิเศษให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลส่วนน้อยของประเทศ เป็นการลงทุนสูงทั้งทางด้านการเงิน เวลา ทรัพยากรทุกด้าน หลายคนอาจมองว่าเป็นภาระของประเทศ แต่โดยหลักสิทธิมนุษยชนเขาต้องได้รับการดูแล รัฐและนักการศึกษาตลอดจนชุมชนในสังคม ต้องรับทราบปัญหาและให้โอกาสเขาได้เรียนรู้ตามศักยภาพที่มีอยู่และสามารถพัฒนาได้ เพื่อให้ไม่ให้เป็นภาระต่อส่วนร่วม (Corbett, J.1998)

การจัดการศึกษาแบบไม่จำแนกประเภท (Noncategorical Approach) ซึ่งเน้นความสามารถของเด็ก และเน้นความเหมือนมากกว่าความต่าง ได้นำวิธีสอนที่คล้ายกันมาใช้สอนเด็กที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันได้ เป็นการลดกระบวนการในการคัดแยก ตลอดจนแก้ปัญหาในการขาดแคลนครูได้เป็นอย่างดี เหมาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีความบกพร่องไม่รุนแรงนัก เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเรียนได้ เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่ไม่รุนแรง เป็นต้น สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องในขั้นรุนแรง ยังจำเป็นต้องใช้การศึกษาแบบจำแนกประเภทตามเดิม

กิฮูล ที เค (สมพร หวานเสริจ. 2543: 5; อ้างอิงจาก Gihool, T.K. 1986) เป็นอีกผู้หนึ่งที่เห็นด้วยกับการจัดการศึกษาพิเศษแบบไม่จำแนกประเภท เพราะเป้าหมายในอนาคตของการศึกษาพิเศษ คือ การจัดให้การศึกษาพิเศษเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาปกติ ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเรียนหนังสือเคียงข้างกับเด็กปกติ สังคมจึงไม่ควรแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ออกจากสังคมของคนปกติ การจัดการศึกษาพิเศษแบบไม่จำแนกประเภทจึงตอบสนองต่อปรัชญา การดำรงชีพออยู่ร่วมกันของมนุษย์ที่ไม่มีการแบ่งแยก

แนวคิดในการจัดการศึกษาแบบไม่จำแนกประเภท เป็นการจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมกับเด็กปกติทั่วไปในชั้นเรียน เป็นการเสนอให้นักการศึกษาพิจารณาถึงคุณค่าของการพัฒนาชีวิตคน ซึ่งจะต้องได้รับการพัฒนาทุกด้านของวิถีชีวิต เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะจำเป็นในการดำรงชีวิตในครอบครัวและสังคมได้อย่างเป็นปกติสุขและมีคุณค่า และยังเป็น การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่กลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น เพราะการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมนั้นเป็นการประหยัด และไม่ต้องรอคอยงบประมาณในการจัดซื้อที่ดิน ก่อสร้างอาคารเรียนที่สิ้นเปลืองงบประมาณจำนวนมาก เพียงแต่จัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้แทรกเข้าไปเรียนในชั้นเรียนของโรงเรียนทั่วไปในระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ซึ่งมีโรงเรียนตั้งอยู่ทั่วไปทั้งประเทศอยู่แล้ว ส่วนงบประมาณค่าอาคารสถานที่ก็ผันไปเป็นเงินสนับสนุนครู และเด็ก ซึ่งอาจเกิดผลดีต่อเด็กและกำลังคนของรัฐอีกด้วย ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ

ทำให้การจัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วมง่ายขึ้น เพราะเมื่อเด็กไม่ถูกเรียกว่าปัญญาอ่อน ทักษะคติในทางลบของครูผู้สอน นักเรียนปกติ ผู้บริหารโรงเรียน และผู้เกี่ยวข้องย่อมไม่เกิดขึ้น ทำให้บุคคลดังกล่าวมองภาพเด็กที่มีความต้องการพิเศษในทางบวกมากกว่าทางลบ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อความสำเร็จในการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติทั่วไป ไม่ต้องมีปัญหาในการคัดแยกเด็กมากนัก เพราะบางรายส่วนใหญ่จำเป็นต้องทดสอบรายบุคคล สถานศึกษาจำนวนมากขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการทดสอบ ขาดเครื่องมือทดสอบ เมื่อขาดแคลนสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นอุปสรรคสำคัญในการจัดการศึกษาพิเศษให้มีประสิทธิภาพ

## 2.6.2 ประโยชน์ของการเรียนร่วม

ในประเทศที่เจริญมั่นคง และประเทศที่กำลังพัฒนา มีแนวคิดตรงกันว่าการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ นอกจากจะเป็นพื้นฐานสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเด็กอย่างเต็มศักยภาพ อันมีผลต่อการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขแล้วยังทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจอันดีต่อกัน เมื่อเด็กเหล่านี้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็จะมีความพร้อมที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม ที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งคือ เป็นการประหยัดงบประมาณของรัฐ เพราะไม่ต้องจัดสร้างโรงเรียนขึ้นใหม่ การจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ จึงเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของรัฐอย่างหนึ่ง

ชินเดล (Schindele.1981: 2-3) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนร่วมไว้ 3 ประการคือ

- 1) ประโยชน์ในด้านการเรียนรู้
- 2) ประโยชน์ในด้านปฏิสัมพันธ์กับสังคม
- 3) ประโยชน์ในด้านประสบการณ์จริงที่พบในชีวิตประจำวัน

ฮอททคิส (อุบล เล่นวารี. 2542: 26; อ้างอิงจาก Hotchkis.n.d.) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนร่วมไว้ดังนี้

1) ทางด้านการเรียน เด็กได้มีโอกาสเรียนตามระดับชั้นในโรงเรียนปกติ โดยไม่มีข้อยกเว้น เช่น ถ้าเด็กในชั้นพิเศษครูก็มักจะให้ความพิเศษแก่เด็กมากไป หรือตั้งความหวังไว้ค่อนข้างต่ำ เมื่อเด็กทำอะไรไม่ได้ครูก็มักจะปล่อย เพราะถือว่าเด็กมีความบกพร่อง ถ้าเด็กเรียนในโรงเรียนปกติเด็กก็ต้องปฏิบัติตามเด็กปกติ เช่น พยายามทำงานให้เสร็จเหมือนคนอื่นเด็กก็จะได้รับทักษะต่าง ๆ มากขึ้น

2) ทางด้านสังคมเด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมปกติได้ดีขึ้นมีเพื่อนมากขึ้นไม่เฉพาะแต่เพื่อนพิการเท่านั้น เพื่อนบ้านเข้าใจเด็กดีขึ้น ยอมให้ลูกของตนมาเล่นด้วย เพราะเด็กอยู่ในโรงเรียนเดียวกันกับลูกของตน

3) การเปลี่ยนเจตคติ เด็กปกติจะมีความเคยชินกับเด็กพิการมากขึ้น เพราะได้อยู่ร่วมกัน เรียนร่วมกัน จึงไม่เห็นว่าเด็กพิการจะเป็นมนุษย์ประหลาด น่ากลัว ชวนขันในท่าทาง และรูปร่างอีกต่อไป นอกจากนี้เด็กยังเรียนรู้ว่าเด็กพิการต้องการความช่วยเหลืออะไรบ้าง และความเข้าใจต่อเด็กพิการดีขึ้น ยอมรับและแสดงความเอื้อเฟื้อมากขึ้น

4) ประหยัดงบประมาณของรัฐ เมื่อเด็กพิการสามารถเรียนร่วมในโรงเรียนปกติได้ รัฐก็ไม่ต้องมีความจำเป็น ที่จะสร้างโรงเรียนพิเศษเฉพาะสำหรับเด็กพิการ จึงเป็นการลดค่าใช้จ่าย และงบประมาณลงไปมาก เพียงแต่เพิ่มบุคลากรที่จำเป็นบางอย่างขึ้นในโรงเรียนปกติเท่านั้น เช่น ครูสอนซ่อมเสริม หรือครูเรียนสอนหรือครูการศึกษาพิเศษในด้านการบริหาร ก็มีผู้บริหารโรงเรียนปกติอยู่แล้ว จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนร่วมที่เกิดขึ้นกับตัวเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กปกติ ตลอดจนกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องอื่นๆ นอกจากนี้ยังเกิดประโยชน์ต่อการประหยัดงบประมาณของรัฐได้อย่างมหาศาลอีกด้วย

## 2.7 การจัดการเรียนร่วมให้ประสบผลสำเร็จ

การจัดการเรียนร่วมที่มีประสิทธิภาพดีเพียงใดนั้น จำเป็นต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยเตรียมการวางแผนให้รอบคอบ ชัดเจนต่อการปฏิบัติ และต้องดำเนินการตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น ซึ่ง ผดุง อารยะวิญญู (2542: 55-56) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบในแต่ละระดับดังนี้

### 2.7.1 การดำเนินการในระดับชาติ ควรมีการดำเนินงานเกี่ยวกับ

2.7.1.1 มีกฎหมายการศึกษาพิเศษรองรับการจัดการศึกษาพิเศษ เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ครอบคลุมและทั่วถึง ควรมีรายละเอียดเพียงพอที่จะเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาพิเศษได้อย่างเป็นระบบ ได้แก่ นิยามต่าง ๆ บทกำหนดการให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการศึกษา บทลงโทษ การบริหารการศึกษาพิเศษ หน่วยงานดำเนินการภารกิจ ประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การทดสอบและคัดแยก การจัดทำหลักสูตรและการเรียนการสอน การประเมินผล บทบาทของบิดามารดา ผู้ปกครอง บทบาทของชุมชน หน้าที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง บุคลากร การกำหนดตำแหน่งเงินเดือน งบประมาณการเรียนร่วม หัวข้อที่จำเป็นอื่น ๆ และรายละเอียดต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องระบุไว้ เพื่อให้การศึกษาพิเศษดำเนินไปอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

2.7.1.2 มีนโยบายที่ชัดเจน นโยบายในการบริหารประเทศควรมีนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษที่ทันสมัย เหมาะสมกับสภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ครอบคลุมขอบข่ายของการศึกษาพิเศษและนำไปปฏิบัติได้ ที่ผ่านมานโยบายทางการศึกษาพิเศษมีเพียงสั้น ๆ ไม่ครอบคลุม ล้าสมัย เนื่องจากรัฐบาลและสังคมไม่เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการจัด

การศึกษาพิเศษ พรรคการเมืองต่าง ๆ ควรปรึกษาหารือกับนักการศึกษาพิเศษ และนักการศึกษาก่อน  
ร่างนโยบายออกมา

2.7.1.3 มีระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจน หลังจากมีกฎหมายแม่บทแล้วหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ถ้าระเบียบปฏิบัติยังไม่มี ต้องออกระเบียบปฏิบัติที่ครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้เป็น ความหมายของการศึกษาพิเศษ และเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ระเบียบวิธีการหลักเกณฑ์การคัดแยกเด็ก การงบประมาณและการเงิน ตำแหน่งของบุคลากร การให้ขวัญกำลังใจระบบบริหารทุกระดับ การจัดการเรียนการสอน การประเมินผล เกณฑ์การจัดโครงการเรียนรวม และระเบียบ อื่น ๆ ที่จำเป็น ซึ่งควรคู่ขนานไปกับระบบการศึกษาของชาติ เพราะหากขาดระเบียบปฏิบัติเหล่านี้แล้ว จะทำให้การเรียนรวมไม่เป็นระบบ และไม่มีประสิทธิผลได้

2.7.1.4 แผนการดำเนินงาน หน่วยงานกลางควรจัดทำแผนปฏิบัติการในระดับชาติให้ครอบคลุมทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ การขยายการศึกษาพิเศษจะดำเนินไปในลักษณะใด ครอบคลุมแค่ไหน บุคลากรมีเพียงพอหรือไม่ หากไม่พอจะดำเนินการด้านการอบรมดูแลอย่างไร วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นมีเพียงพอหรือไม่ ในระดับโรงเรียนก็เช่นกัน ควรมีการจัดทำแผนปฏิบัติหลังจากทราบนโยบายจากส่วนกลางแล้วควรเป็นแนวที่กำหนดไว้กว้าง ๆ แล้วรายงานให้หน่วยเหนือทราบในแต่ละโรงเรียนหรือแต่ละอำเภอจะดำเนินงานโดยละเอียดอย่างไร

2.7.1.5 แนวปฏิบัติ ควรจัดทำเป็นเอกสาร หรือคู่มือเสนอแนะแนวทางในการจัดการศึกษาพิเศษ รวมทั้งการจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทุกประเภท และส่งเอกสารเหล่านี้ไปยังหน่วยงานระดับปฏิบัติทุกแห่ง ที่มีโครงการศึกษาพิเศษ หรือโครงการเรียนรวมเพื่อให้ผู้ปฏิบัติสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบและมีทิศทางเดียวกัน

2.7.1.6 การติดตามและประเมินผล หลังจากให้นโยบาย และแนวปฏิบัติแก่ส่วนท้องถิ่นแล้ว ส่วนกลางจะต้องมีการติดตามผลว่าโรงเรียนต่าง ๆ ได้ดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษ รวมทั้งการเรียนรวมไปแล้วอย่างไรบ้าง ถูกต้องตามหลักวิชาการและเป็นไปตามแนวปฏิบัติหรือไม่เพียงใดด้วย

2.7.1.7 สำรวจปัญหาและอุปสรรค ควรมีการศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานอยู่เสมอ รวมทั้งระดมความคิดจากทุกฝ่าย ในการหาแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น เช่น ปัญหาในการบริหารงานการศึกษาพิเศษของไทย และจัดหน่วยงานย่อยขึ้นมารองรับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

## 2.7.2 การดำเนินงานในระดับท้องถิ่นและชุมชน

ในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นบทบาทของผู้บริหารระดับท้องถิ่น ชุมชน ผู้ปกครองศึกษานิเทศก์ และความร่วมมือจากหลายฝ่าย ล้วนมีผลต่อการดำเนินการเรียนรวม ดังนี้คือ

2.7.2.1 ผู้บริหารระดับท้องถิ่น ควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการศึกษาพิเศษ เช่น นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน หรือตำแหน่งผู้บริหารอื่น ๆ ในท้องถิ่น ควรทราบข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับระบบการศึกษาพิเศษ เพราะการเรียนรู้ร่วมเป็นระบบของความร่วมมือจากหลายฝ่าย หากผู้บริหารไม่เข้าใจในระบบแล้ว จะทำให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างยาก

2.7.2.2 ชุมชน บุคคลในชุมชนประกอบไปด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน แพทย์ประจำตำบล เกษตรตำบล เจ้าอาวาส สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานองค์การบริหารส่วนตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าครอบครัว ตลอดจนสมาชิกในครอบครัว ควรมีความรู้ความเข้าใจในการศึกษาพิเศษบ้างไม่มากนักน้อย อย่างน้อยต้องเข้าใจปรัชญาที่ว่าทุกคนที่เกิดมาไม่ว่าจะปกติหรือพิการ จะต้องอยู่ร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ไม่มีการแบ่งแยก ไม่มีการแบ่งชนชั้น ไม่แยกเด็กพิการออกไปเรียนในโรงเรียนพิเศษ ควรให้เขาเข้าเรียนในโรงเรียนเดียวกันในชุมชน เขาจะได้เจริญเติบโตเป็นสมาชิกที่มีค่าของสังคมต่อไป ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีการแนะนำ ให้ข้อมูล การประชุม อบรม สัมมนา เพื่อให้ชุมชนเข้าใจ และจะได้ร่วมมือกันหาทางช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา

2.7.2.3 ผู้ปกครองเป็นผู้ที่เล็งดูใกล้ชิดมากที่สุด จึงเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลแก่ทางโรงเรียนได้ดีที่สุด ผู้ปกครองควรมีบทบาทในการทดสอบเพื่อคัดแยกเด็ก มีบทบาทในการจัดทำแผนการเรียนการสอน เพราะในบางครั้งผู้ปกครองตั้งความหวังในความสามารถของเด็กควรเป็นเช่นไร ควรมีสิทธิทราบเกี่ยวกับผลการทดสอบเด็ก และควรมีโอกาสเลือกตัดสินใจว่าจะส่งลูกเข้าเรียนในโรงเรียนเฉพาะหรือโรงเรียนเรียนร่วม

2.7.2.4 ศึกษานิเทศก์ จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านการศึกษาพิเศษ สามารถให้คำแนะนำแก่โรงเรียนได้ ในด้านการคัดแยกเด็ก การจัดหลักสูตร การเรียนการสอนและการประเมินผล

2.7.2.5 ความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น แพทย์ นักจิตวิทยา หรือจิตแพทย์ นักกายภาพบำบัด นักกิจกรรมบำบัด นักแก้ไขการพูด นักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น ผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้ส่วนมากมิได้สังกัดกระทรวงศึกษาธิการโรงเรียนจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือ ความร่วมมือจากบุคคลเหล่านี้ การช่วยเหลือไม่ควรเป็นไปบนพื้นฐานความสมัครใจ ควรเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรดังกล่าว ซึ่งถ้าจะให้ได้ดี ควรกำหนดหน้าที่ไว้ในกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติของแต่ละกระทรวง

2.7.3 การดำเนินการในระดับโรงเรียน

โรงเรียนเป็นผู้ปฏิบัติการ การดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ซึ่งต้องพิจารณา ความพร้อม  
ดังนี้คือ

2.7.3.1 ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนหนึ่งมักปฏิเสธหรือบ่ายเบี่ยงไม่รับ  
เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วม หากไม่มีกฎหมายบังคับ ไม่มีนโยบายและแนวปฏิบัติที่  
กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด จึงควรมีการแนะนำเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับแนวคิด ปรัชญาทางการศึกษา  
พิเศษและแนะนำให้ผู้บริหารเข้าใจความต้องการพิเศษทางการศึกษาของเด็ก ผู้บริหารที่มีลูกพิการ  
หรือมีญาติที่เป็นเด็กพิการมักเข้าใจ และยินดีให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาพิเศษมากกว่า

2.7.3.2 ครูผู้สอนและครูการศึกษาพิเศษ โรงเรียนจะต้องมีครูการศึกษาพิเศษ  
ถ้าจะจัดกิจกรรมการเรียนร่วมสำหรับเด็กประเภทใดควรมีครูที่สำเร็จการศึกษาในการสอนเด็กประเภท  
นั้น หรือมีความรู้และประสบการณ์ในการสอนเด็กประเภทนั้น หากรับเด็กประเภทนี้มากขึ้นจะต้องมี  
ครูหลายคน หรืออาจมีครูพี่เลี้ยงด้วย ซึ่งจะทำหน้าที่ช่วยครูการศึกษาพิเศษ ครูการศึกษาพิเศษจะทำ  
หน้าที่สอนและให้ความช่วยเหลือแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ และให้ข้อมูลแก่ครูปกติ ตลอดจน  
บุคลากรอื่นในโรงเรียน รวมทั้งให้ข้อมูลแก่เด็กทั่วไปด้วย เช่น ให้ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการ  
พิเศษ วิธีปฏิบัติต่อเด็กสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติต่อเด็ก แนวคิดและปรัชญาของการศึกษาพิเศษ เป็นต้น  
สำหรับครูปกติที่สอนเด็กทั่วไป มักมีทัศนคติในทางลบต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา  
ไม่เข้าใจระบบการศึกษาพิเศษ หรือเข้าใจคลาดเคลื่อน ไม่เข้าใจปรัชญาการศึกษา ความเข้าใจผิด  
และทัศนคติที่ไม่ดีเหล่านี้ ล้วนเป็นอุปสรรคในการจัดการเรียนร่วมทางโรงเรียนต้องร่วมมือกันหาทาง  
ขจัดสิ่งเหล่านี้ให้หมดไป ครูปกติเกือบทั้งหมดไม่รู้วิธีปฏิบัติต่อเด็กพิเศษในชั้นเรียนร่วม บางคนพูดจา  
ให้เด็กท้อแท้หมดกำลังใจ บางคนแสดงความรังเกียจให้เห็น บางคนเอาใจใส่เด็กเกินไป ซึ่งล้วนเป็น  
การกระทำที่ไม่ถูกต้อง โรงเรียนต้องหากยุทธศาสตร์แนวทางในการขจัดสิ่งเหล่านี้ให้หมดไปก่อนจัดการเรียน  
ร่วม นอกจากนี้บุคลากรอื่น เช่น นักการภารโรง ลูกจ้างต่าง ๆ จะต้องเข้าใจระบบและวิธีปฏิบัติต่อเด็ก  
ที่มีความต้องการพิเศษด้วย

2.7.3.3 สิ่งแวดล้อม หมายถึงสภาพความพร้อมของโรงเรียนใน 3 ด้านคือ สภาพ  
ทั่วไป ในโรงเรียนเอื้ออำนวยต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่จะเรียนร่วมในโรงเรียนหรือไม่ รวมทั้งต้อง  
ขจัดสิ่งที่จะเป็นอันตรายแก่เด็กทุกชนิด ห้องเรียน ไม่จำเป็นต้องมีห้องพิเศษ แต่ควรพิจารณาจำนวน  
เด็กที่จะเข้าเรียนร่วม ควรมีห้องละ 1-2 คน แต่ถ้ามีมากควรจัดเป็นชั้นพิเศษในโรงเรียน และมีครู  
การศึกษาพิเศษประจำ ถ้าจำเป็นต้องใช้ห้องเรียนเพิ่ม ควรห่างจากสิ่งรบกวนมากที่สุด ในส่วนของ  
เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ถ้าเด็กบกพร่องไม่มากนักไม่จำเป็นต้องมีอุปกรณ์เพิ่ม สามารถใช้ทุกอย่างได้  
เช่นเดียวกับเด็กปกติ ครูการศึกษาพิเศษหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจะให้คำแนะนำได้เป็นอย่างดี

2.7.3.4 เด็กที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนต้องเตรียมเด็กให้มีความพร้อมก่อนส่งเข้าเรียนร่วม คือ ความพร้อมทางร่างกาย เคลื่อนไหวได้ดีพอควร ช่วยตนเองได้ ความพร้อมทางอารมณ์ต้องสามารถควบคุมตนเองได้ มีสมาธิยาวนานพอจะเรียนในห้องปกติได้ ความพร้อมทางสังคม ต้องมีทักษะทางสังคมที่จำเป็นต่อการเรียนร่วม เช่น การสนทนา การแบ่งปัน การรอคอย รวมทั้งสิ่งที่ควรปฏิบัติระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่เรียนร่วม ความพร้อมทางวิชาการ ต้องมีทักษะใกล้เคียงเด็กปกติ เช่น การอ่าน การเขียน คณิตศาสตร์ หากเรียนร่วมแล้วไม่มีความก้าวหน้าเท่าที่ควร ควรจัดบริการซ่อมเสริมหรือช่วยเหลือด้านอื่นซึ่งจะทำให้การเรียนร่วมบรรลุจุดประสงค์ได้

2.7.3.5 เตรียมเด็กทั่วไป ต้องเตรียมโดยการให้ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกต้อง ข้อควรปฏิบัติต่อดังกล่าว ปรัชญาของการอยู่ร่วมกัน การยอมรับความหลากหลายของมนุษย์ ทั้งนี้ด้วยกลยุทธ์วิธีการต่าง ๆ

จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนร่วมนั้น ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย แนวปฏิบัติต่าง ๆ จากส่วนกลางต้องชัดเจน ปฏิบัติได้ ในระดับปฏิบัติต้องกำหนดบทบาทของบุคลากรในการทำงานเตรียมการให้พร้อมในการจัดการเรียนร่วม มีสิ่งที่ต้องเร่งดำเนินการคือ การให้การศึกษากับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง และสาธารณชนให้เข้าใจเด็ก เข้าใจปรัชญา และหลักการศึกษาศาสตร์ ซึ่งจะเป็พื้นฐานในการร่วมมือกันทำงานเพื่อพัฒนาศักยภาพของเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันด้วย

นอกจากนี้ ผดุง อารยะวิญญู (2539: 3) ยังได้เสนอแนะการจัดการเรียนร่วมไว้ดังนี้

- 1) การเรียนร่วมนั้น ควรเริ่มเมื่ออายุน้อย (Early intervention) ดังนั้นควรเริ่มตั้งแต่วัยปฐมวัย
- 2) ให้โอกาสแก่ครูที่สอนเด็กปกติในการตัดสินใจว่าจะรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้ามาในชั้นเรียนที่ตนเองสอนหรือไม่
- 3) สถานศึกษาที่จะบริการการเรียนร่วมต้องมีความพร้อมด้านบุคลากรโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้ทำหน้าที่สอนเด็กปกติและเด็กพิเศษ
- 4) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาควรมีการชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจและอบรมครู เจ้าหน้าที่ของโรงเรียน และนักเรียน ให้เข้าใจบทบาทและความรับผิดชอบของตนเอง
- 5) สถานศึกษาจะต้องมีเครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนอุปกรณ์ที่จำเป็นในการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม และเพียงพอ

6) ควรมีแผนการศึกษาสำหรับเด็กเป็นรายบุคคล (IEP) เพราะแผนนี้จะช่วยให้การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษบรรลุเป้าหมาย

7) หากไม่จำเป็นแล้วไม่ควรแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษออกจากเด็กปกติ ในแง่ของการให้บริการการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อให้เด็กปกติได้เข้าใจถึงความต้องการและความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

8) การประเมินพัฒนาการและผลการเรียนของเด็กต้องกระทำสม่ำเสมอด้วยวิธีการประเมินที่เชื่อถือได้

9) ศึกษาข้อบกพร่องของการจัดการเรียนร่วมอยู่เสมอ และหาทางแก้ไขปรับปรุงให้บริการดังกล่าวมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะดังกล่าวสอดคล้องกับ เรโนลด์ และ เบิร์ช (Reynolds and Birch, 1977) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบที่จะทำให้การจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ ประสบผลสำเร็จ มี 10 ประการคือ

1) ครูต้องทำงานประสานกันและร่วมมือกันอย่างดี ระหว่างครูการศึกษาพิเศษกับครูปกติ

2) หากครูที่สอนเด็กปกติมีปัญหาในการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางโรงเรียน ควรหาทางแก้ไข

3) ครูผู้สอนควรมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนร่วม

3.1) มีความเชื่อว่าเด็กทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษา

3.2) ควรมีความตั้งใจในการสอน

3.3) ควรมีการวางแผนการสอนอย่างรอบคอบ

3.4) ควรจัดการเรียนการสอนให้มีความยืดหยุ่นได้ รวมทั้งขนาดของชั้นเรียนควรยืดหยุ่นตามจำนวนและความต้องการของเด็ก

3.5) ควรระลึกว่าพัฒนาการของเด็กในด้านอารมณ์ สังคม ของเด็ก มีความสำคัญเช่นเดียวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4) จัดอบรมครูปกติให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

5) การเรียนร่วมควรได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน

6) มีการประเมินผลความก้าวหน้าในการเรียนของเด็กอย่างสม่ำเสมอ

7) ใช้แหล่งทรัพยากรจากชุมชนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

8) ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมและรับรู้เกี่ยวกับการเรียนร่วมในโรงเรียน

9) โรงเรียนควรมีความพร้อมก่อนที่จะจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน

10) การคัดเลือกเด็กเข้าเรียนร่วมควรพิจารณาถึงความพร้อมของเด็กเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ ศรียา นิยมธรรม (2531: 38) ยังได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่จะให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนร่วมไว้ดังนี้

- 1) ครูจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อเด็กเหล่านี้ มีความสัมพันธ์กับเพื่อนครู ผู้ปกครอง
- 2) ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดนโยบายเอื้อสิ่งต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน
- 3) ผู้ปกครองเป็นผู้อบรมเลี้ยงดูเด็กและสร้างทัศนคติที่ดีต่อเด็ก

สำหรับ วารี ธีระจิตร (2541: 16) มีความเห็นว่า การเรียนร่วมเป็นการรวมเด็กพิเศษไว้กับเด็กปกติในด้านเวลาการเรียนการสอนและด้านสังคมภายใต้พื้นฐานการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งการปรับตัวทางสังคม เพื่อให้เด็กมีประสบการณ์ตรง และสามารถพัฒนาตนเองไปให้ได้มากที่สุด ซึ่งโครงการเรียนร่วมจะประสบผลสำเร็จได้ดี ต้องอาศัยองค์ประกอบ 7 ประการคือ

- 1) กระทรวงศึกษาธิการต้องพร้อมที่จะสนับสนุนควรจัดการอบรมครูผู้สอน
- 2) ผู้บริหารโรงเรียนควรยอมรับหลักการเรียนร่วม
- 3) บุคลากรในโรงเรียนต้องยินดีที่จะร่วมมือกัน
- 4) นักเรียนปกติในโรงเรียนควรยอมรับเด็กพิเศษที่มาเรียนร่วม
- 5) ผู้ปกครองทั้งเด็กปกติและเด็กพิเศษควรให้ความร่วมมือ

## 2.8 ความเป็นมาและสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนร่วมในประเทศไทย

ประเทศไทยโดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการมาตั้งแต่ พ.ศ.2487 โดยจัดตั้งเป็นโรงเรียนเฉพาะ เช่น โรงเรียนสอนคนหูหนวก โรงเรียนสอนคนตาบอด และโรงเรียนสอนคนปัญญาอ่อน เป็นต้น จากการดำเนินการพบว่าเด็กพิการเหล่านี้สามารถเรียนได้ จึงทำให้เกิดแนวคิดที่จะให้เด็กพิการได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ เนื่องจากมีปัญหาการเข้าเรียนในโรงเรียนเฉพาะทางเหล่านี้ เด็กเหมือนถูกตราบาป และถูกหมิ่นศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จากสังคม ประกอบกับนานาประเทศที่ดำเนินการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาในลักษณะเรียนร่วมได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ทั้งยังประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งโรงเรียนเฉพาะได้มาก ดังนั้นในปี พ.ศ.2500 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ทดลองจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ ให้เรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนปกติ โดยจัดสำหรับเด็กบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร และในปี พ.ศ.2507 กระทรวงศึกษาธิการได้รับการสนับสนุนด้านวิทยากรจากมูลนิธิช่วยคนตาบอด ฟันทะเล แห่งสหรัฐอเมริกา โดยจัดสำหรับเด็กตาบอดให้เรียนร่วมในโรงเรียนปกติ

ในปี พ.ศ.2529 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีนโยบายที่จะพัฒนาการจัดการศึกษาในความรับผิดชอบให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ในแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 4 พุทธศักราช 2520 ที่จะจัดการศึกษาให้แก่เด็กทุกกลุ่มอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพให้เป็น “การประถมศึกษาเพื่อปวงชน” และเพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับสิทธิตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2523 โดยได้เริ่มดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษในรูปแบบของการเรียนร่วม เพื่อให้กลุ่มเด็กพิการที่ยังขาดโอกาสทางการศึกษาได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึง สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนใกล้บ้านได้อยู่ใกล้ชิดกับครอบครัว ได้เรียนรู้และใช้ชีวิตในสังคมร่วมกับเด็กปกติ โดยมอบให้สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครเป็นผู้ดำเนินการ

ต่อมาในปี พ.ศ.2536 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดกลุ่มงานส่งเสริมการศึกษาพิเศษในระดับประถมศึกษาขึ้นในกองวิชาการ เพื่อรับผิดชอบเรื่องการจัดการศึกษาพิเศษโดยตรง และในปีการศึกษา 2537 กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาพิเศษ (ด้านคนพิการ) โดยกำหนดการพัฒนางานเป็น 3 ระยะคือแผนปฏิบัติการระยะเร่งด่วน ปีงบประมาณ 2538 – 2539 แผนพัฒนาการศึกษาพิเศษระยะที่ 8 และแผนพัฒนาการศึกษาพิเศษระยะยาว ทั้งนี้เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาแก่คนพิการอย่างทั่วถึง ทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบโรงเรียน และสนับสนุนให้คนพิการเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ

ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินงานสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาพิเศษ โดยในปี พ.ศ.2537 ได้เปลี่ยนชื่อกลุ่มงานการศึกษาพิเศษในระดับประถมศึกษาเป็นกลุ่มงานการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและการศึกษาพิเศษ ซึ่งรับผิดชอบทั้งงานขยายโอกาสทางการศึกษา และงานการศึกษาพิเศษ และในปีการศึกษา 2540 ได้เปลี่ยนชื่ออีกครั้งเป็นการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา โดยเพิ่มงานอีกด้านหนึ่งคือ ด้านวิจัยและประเมินคุณภาพการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา ในสำนักพิเศษและพัฒนามาตรฐานการศึกษา ซึ่งส่งผลดีต่อการพัฒนางานการศึกษาพิเศษทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพงาน สำหรับการพัฒนางานได้แบ่งเป็น 3 ระยะคือ

ระยะที่ 1 การแสวงหารูปแบบและแนวทางการจัดการศึกษา (พ.ศ.2529 – 2534)

ระยะที่ 2 การขยายโอกาสทางการศึกษา : การจัดการเรียนร่วม (พ.ศ.2535 – 2539)

ระยะที่ 3 การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา (พ.ศ.2540 - ปัจจุบัน)

ในช่วงปี พ.ศ.2529 – 2535 การจัดการศึกษาของชาติเป็นการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ และการขยายโอกาสทางการศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นแก่กลุ่มคนในชนบท รวมถึงคนพิการและผู้ด้อยโอกาส จึงได้ขยายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการในรูปแบบของการเรียนร่วมกับเด็กปกติ

ในโรงเรียนบนหลักสิทธิมนุษยชน และหลักปรัชญาการจัดการเรียนร่วม เริ่มจากการทดลองรูปแบบ การเตรียมการขยายผลการดำเนินงานและขยายงานในบางพื้นที่ โดยมีการดำเนินงานดังนี้

ปีงบประมาณ 2539 จัดทำโครงการพัฒนารูปแบบการจัดการประถมศึกษาสำหรับเด็ก พิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครเป็นผู้ดำเนินการทดลอง จัดการศึกษา สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และทางสติปัญญา ที่โรงเรียนพญาไท โรงเรียนราชวินิต และโรงเรียนวัดเขตวันธรรมมาวาส

ปีงบประมาณ 2530 – 2532 เป็นช่วงการเตรียมการเพื่อขยายผลการจัดการเรียนร่วมมี การเตรียมการเพื่อพัฒนาบุคลากร การพัฒนาหลักสูตรการอบรม ผลิตสื่อสำหรับใช้ในการอบรม เอกสารคู่มือ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และพัฒนาเครื่องมือในการคัดแยกเด็ก โดยได้รับความร่วมมือและช่วยเหลือจากกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา และภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นอกจากนี้ยังร่วมกับกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา มูลนิธิ ธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ และองค์การ HKI (Helen Keller International) ในการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา กับเด็กปกติ ในโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่ที่จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ นครสวรรค์ และพิษณุโลก

ปีงบประมาณ 2533 – 2534 เปิดขยายการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง ในเขตกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด มีการพัฒนาบุคลากรทั้งครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์จังหวัดที่ รับผิดชอบงานการศึกษาพิเศษ และผู้บริหารโรงเรียน พร้อมทั้งจัดสื่อการสอน วัสดุอุปกรณ์ และ งบประมาณสำหรับโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วม ในปีงบประมาณ 2534 มีโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วม ทั้งสิ้น 144 โรงเรียน ใน 97 อำเภอ 28 จังหวัด มีเด็ก 3 ประเภท เข้าเรียนร่วม คือเด็กที่มีความบกพร่อง ทางการเห็น ทางการได้ยิน และทางสติปัญญา จำนวน 1,009 คน

ต่อมาในปีงบประมาณ 2535 – 2539 เป็นระยะที่ขยายแผนการดำเนินงานทั่วประเทศ และเปิดขยายการจัดการเรียนร่วมเต็มพื้นที่ใน 76 จังหวัด รับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วม เพิ่มขึ้นเป็น 4 ประเภท คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น ทางการได้ยิน ทางสติปัญญา และทาง ร่างกายการเคลื่อนไหว ในปีการศึกษา 2539 มีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 7,926 คน และมีโรงเรียนเรียนร่วม 2,038 โรงเรียน มีการดำเนินงานเพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดย

- 1) ประชุมสัมมนาและฝึกอบรมกลุ่มศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และครูผู้สอน
- 2) สนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน โดยการจัดหาสื่อ เอกสาร เพื่อพัฒนาการ ดำเนินงาน เช่น คู่มือการดำเนินงาน คู่มือการจัดการเรียนการสอน วัสดุทัศน เครื่องพิมพ์อักษรเบรลล์ เครื่องช่วยฟัง วิทยุ เทป ฯลฯ

- 3) จัดห้องวิชาการสำหรับเสริมทักษะด้านต่าง ๆ จำนวน 12 ห้อง 12 โรงเรียน
- 4) จัดอัตราจ้างชั่วคราว ครูรายเดือน จำนวน 286 อัตรา
- 5) จัดสรรงบประมาณเป็นค่าวัสดุให้โรงเรียน เพื่อจัดหาสื่อที่เหมาะสม โรงเรียนละ 3,000 บาท และงบประมาณดำเนินการระดับจังหวัด

ในการวางแผนดำเนินงานการจัดการศึกษา สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในระยะ 5 ปี ตั้งแต่ พ.ศ.2540 – 2544 ได้นำผลการดำเนินงาน สภาพปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งแนวทางการพัฒนาการศึกษาของประเทศมาใช้ในการวางแผนพัฒนา เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาให้กับกลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยใช้กลุ่มโรงเรียนเป็นฐานในการบริการและเปิดขยายการจัดการเรียนร่วมครอบคลุมทุกกลุ่มโรงเรียน อย่างน้อยกลุ่มละ 1 โรงเรียน เป็นโรงเรียนศูนย์กลางทางวิชาการเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ รวม 4,221 โรงเรียน และรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภท และในปีงบประมาณ 2541 มีการพัฒนาบุคลากรและสนับสนุนงบประมาณ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ ให้โรงเรียน เช่นเดียวกับการดำเนินงานระยะที่ 2 มีการพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการฝึกอบรมครูการศึกษาพิเศษ เพื่อฝึกอบรมครู ให้ทันต่อการเปิดขยายการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา ผลิตชุดฝึกอบรมด้วยตนเองและสื่อต่าง ๆ สำหรับใช้ในการอบรม สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางาน

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า กระทรวงศึกษาธิการได้จัดการศึกษาพิเศษระดับประถมศึกษาในประเทศมาตั้งแต่ พ.ศ.2500 โดยจัดเป็นครั้งแรกในกรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ.2529 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ทดลองสอนเด็กบกพร่องทางการได้ยิน และทางสติปัญญา ตามโครงการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษ สำหรับเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ ปี พ.ศ.2530 จัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา จากนั้นได้ขยายโครงการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา สำหรับเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติไปยังจังหวัด ต่าง ๆ ในส่วนภูมิภาค ปี พ.ศ.2533 ได้กำหนดโครงสร้างการบริการโดยมีกลุ่มงานส่งเสริมการศึกษาพิเศษขึ้นในกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เปลี่ยนชื่อหลายครั้ง จนปัจจุบันใช้ว่างานด้านส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา และเพิ่มงานวิจัยและประเมินคุณภาพการศึกษาพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา นอกจากนี้ยังได้ปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมครูการศึกษาพิเศษให้ทันสมัย ทั้งด้านเนื้อหาและกระบวนการ ซึ่งใช้ฝึกอบรมครูการศึกษาพิเศษ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 และในปีเดียวกันนี้ได้เปิดขยายการจัดการเรียนร่วม ครอบคลุมทุกกลุ่มโรงเรียนรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภท ปีการศึกษา 2543 จัดทำมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียน

เรียนร่วมตามนโยบายการประกันคุณภาพ เพื่อให้ทุกโรงเรียนมีมาตรฐานคุณภาพ การศึกษาพิเศษ  
ทัดเทียมกัน

จนกระทั่งปีงบประมาณ 2547 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้  
ดำเนินการโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม จำนวน 390 โรงเรียน และปัจจุบัน ได้ขยาย  
การจัดตั้งโรงเรียนแกนนำครอบคลุมทั่วประเทศครบทุกอำเภอ จำนวนทั้งสิ้น 2,000 โรงเรียน  
ดำเนินการจัดการเรียนร่วมเป็นตัวอย่างแก่โรงเรียนใกล้เคียง และรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุก  
ประเภทเข้าเรียนร่วม

## 2.9 ปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา

### 2.9.1 ปัญหาการจัดการเรียนร่วมในระดับประเทศ

จากการประเมินและติดตามผลการจัดการเรียนร่วมในสภาพปัจจุบันของประเทศไทย  
โดยกองการศึกษาพิเศษ (สมพร หวานเสริม.2543: 38-39; อ้างอิงจากกองการศึกษาพิเศษ. 2540)  
พบว่าปัญหาส่วนใหญ่มาจากครูประจำชั้น ซึ่งยังไม่ได้เข้ารับการอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ  
เด็กพิเศษ ตลอดจนวิธีการให้ความช่วยเหลือ การใช้เทคนิควิธีสอนเฉพาะ เช่น การอ่าน เขียน และ  
พิมพ์อักษรเบรลล์ การใช้ภาษามือ การฝึกพูด และการให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีความบกพร่อง  
อย่างถาวรวิธี เป็นต้น โรงเรียนเรียนร่วมขาดสื่อการสอนที่เหมาะสม และครูขาดความรู้ในการใช้สื่อ  
อุปกรณ์ กับเด็กที่มีความบกพร่องประเภทต่างๆ บุคลากรในโรงเรียนมีทัศนคติไม่ถูกต้องเกี่ยวกับเด็ก  
ที่มีความบกพร่องในโรงเรียนเรียนร่วม ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม  
เช่น โรงเรียนเป็นอาคารไม้ 2 ชั้น มีบันไดสูง ทำให้เด็กบกพร่องทางร่างกายไม่สามารถขึ้นไปชั้นเรียนได้  
สภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็ก  
ที่มีความบกพร่อง จำแนกประเภทความบกพร่อง มีดังนี้คือ

2.9.1.1 เด็กบกพร่องทางการเห็น มีปัญหาในการจัดการคือ ไม่มีแนวปฏิบัติที่  
ชัดเจนตรงกันไม่มีศูนย์เตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนร่วมอย่างเพียงพอ ครอบครัวยังไม่มีความรู้ใน  
การเตรียมความพร้อม การจัดการเรียนการสอนเป็นภาระแก่ครูและโรงเรียน ขาดแคลนสื่อและ  
นวัตกรรมประกอบการสอน และมีปัญหาในการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อช่วยเหลือเด็กพิการ  
เรียนร่วม

2.9.1.2 เด็กบกพร่องทางการได้ยินมีปัญหาในการคัดแยกเด็ก เนื่องจากระดับ  
ความบกพร่องทางการได้ยินของเด็กไม่เท่ากัน ไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมอย่างทั่วถึงก่อนส่งต่อ  
เข้าห้องเรียนร่วมกับเด็กทั่วไป ทำให้มีปัญหาสำหรับครูผู้สอน ไม่มีหลักสูตรที่ชัดเจนเฉพาะเด็กที่  
พิการทางการได้ยิน การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนร่วม ไม่เอื้ออำนวยต่อเด็กบกพร่อง

ทางการได้ยิน ทำให้เด็กมีปัญหาส่งผลต่อการปรับตัวเป็นไปในทางไม่เหมาะสม ขาดแคลนสื่อและนวัตกรรม ครูผู้สอนขาดความรู้ในการใช้สื่อที่เป็นนวัตกรรม การวัดและประเมินไม่มีการคัดแยกข้อทดสอบให้เหมาะสมกับเด็ก ไม่มีการช่วยเหลือเป็นพิเศษ สำหรับเด็กและผู้ปกครอง เพื่อให้มี การส่งเสริมและพัฒนาเด็กร่วมกัน

2.9.1.3 เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกายมีปัญหาขาดแคลนบุคลากรสถานที่และงบประมาณในการจัดเตรียมความพร้อมก่อนส่งเข้าเรียนร่วม ครูผู้สอนไม่มีการยืดหยุ่นและปรับกิจกรรมให้เหมาะสม ขาดแคลนสื่อนวัตกรรมที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน เด็กบกพร่องทางร่างกายที่เรียนร่วมกับเด็กทั่วไป ครูผู้สอนขาดความรู้ในการประเมินผลที่เหมาะสมกับเด็กสภาพปัญหา อุปสรรคในการจัดการเรียนร่วมระดับประเทศส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนไม่สามารถนิเทศติดตามงานหรือให้คำแนะนำได้ และมีผู้บริหารโรงเรียนบางส่วนปฏิเสธไม่ยอมรับเด็กเข้าเรียน เพราะเห็นว่าเป็นภาระเพิ่มขึ้น

ครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เทคนิควิธีการและประสบการณ์ในการพัฒนาเด็กแต่ละประเภท ทำให้ครูขาดความมั่นใจในการสอนเด็กพิเศษ อีกทั้งยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวัดผลประเมินผล การเลื่อนชั้น ครูผู้สอนบางส่วนไม่ยอมรับสอนเด็กพิเศษเรียนร่วม ปล่อยตามยถากรรม หรือมอบให้ครูการศึกษาพิเศษสอนคนเดียว ครูผู้สอนส่วนหนึ่งมีภาระงานในโรงเรียนมาก ทั้งสอนประจำชั้น ประจำวิชา งานโครงการต่าง ๆ ไม่ค่อยมีเวลาดูแลและพัฒนาเด็กเป็นรายบุคคลตามหลักการจัดการศึกษาพิเศษ รวมทั้งการมีเด็กหลายประเภทเป็นภาระหนักในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล จึงไม่สามารถดำเนินการพัฒนาเด็กได้เท่าที่ควร

ครูการศึกษาพิเศษส่วนมากไม่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษ เพียงแต่ได้ผ่านการอบรมในหลักสูตรการศึกษาพิเศษมาบ้าง ครูการศึกษาพิเศษจะรับภาระหนักในกระบวนการคัดแยกและการจัดการเรียนการสอน

ผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก ประชานสภา และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องของการศึกษาพิเศษ บางส่วนมีทัศนคติเชิงลบที่เห็นเด็กพิการมาเรียนร่วมกับเด็กปกติ ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนขาดการประสานสัมพันธ์งานการศึกษาพิเศษกับบุคลากรในชุมชน

ผู้ปกครอง ทั้งผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และผู้ปกครองเด็กปกติยังขาดความรู้และความเข้าใจในปรัชญาของการจัดการศึกษาพิเศษ ตลอดจนความรู้ในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูบุตรที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่อยู่ในปกครอง ผู้ปกครองของเด็กปกติบางส่วน ยังแสดงความรังเกียจ และไม่ยอมรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มาเรียนร่วม

ผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ เช่น แพทย์ นักจิตวิทยา นักกายภาพบำบัด นักกิจกรรมบำบัด เป็นต้น บุคคลต่าง ๆ เหล่านี้ยังให้ความร่วมมือและช่วยเหลือ ในส่วนที่เกี่ยวกับการคัดแยกและการฟื้นฟูบำบัด รวมทั้งการเตรียมเด็กให้พร้อมก่อนส่งต่อเข้าชั้นเรียนร่วม บางส่วนให้ความร่วมมือแบบขอไปที ทำให้ครูการศึกษาพิเศษที่ไปขอความช่วยเหลือเกิดความท้อแท้ใจส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานการเรียนร่วม

ด้านการคัดแยกเด็กพิการตามประเภทความพิการ เพื่อส่งต่อเข้าห้องเรียนร่วม การใช้หลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนร่วม สื่อและนวัตกรรม ประกอบการสอนของครูผู้สอนเรียนร่วม แนวทางการวัดและประเมินผลเด็กพิการเรียนร่วม และการจัดกิจกรรมเสริม เพื่อช่วยเหลือการเรียนของเด็กพิการที่เรียนร่วม

## 2.9.2 ปัญหาการจัดการเรียนร่วมในเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2 มีโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เรียนร่วมกับเด็กปกติ จำนวน 19 โรงเรียน จากการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนร่วม พบปัญหาการดำเนินงานดังนี้

2.9.2.1 ผู้รับผิดชอบงานการศึกษาพิเศษในระดับเขตพื้นที่การศึกษามีน้อย และมีภาระงานด้านอื่น ๆ มาก งานการศึกษาพิเศษเป็นงานที่ละเอียดอ่อนและมีปริมาณมาก ทำให้ไม่สามารถพัฒนางานได้เต็มที่ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงบุคลากรผู้รับผิดชอบ มีประสบการณ์ในด้านการศึกษาพิเศษน้อย ยังไม่สามารถให้การช่วยเหลือครูได้เต็มที่

2.9.2.2 กระบวนการคัดแยกเด็กยังไม่ถูกต้องและทั่วถึง เนื่องจากหลายสาเหตุ เช่น ครูขาดความรู้ความเข้าใจ เครื่องมือคัดแยกที่ได้รับจัดสรรมีน้อย มีความยุ่งยากในการใช้ ไม่มีเครื่องมือที่ง่ายต่อการปฏิบัติ

2.9.2.3 การนิเทศติดตามผลในทุกระดับไม่ทั่วถึง และขาดความต่อเนื่อง

2.9.2.4 ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญทางการศึกษาพิเศษ ไม่มีผู้ให้คำแนะนำปรึกษาหารือ รวมทั้งขาดแหล่งศึกษาหาความรู้สำหรับผู้ปฏิบัติการ

2.9.2.5 ขาดการประสานงานที่ต่อเนื่องระหว่างศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เนื่องจากสายการบังคับบัญชาไม่ได้ขึ้นตรงต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทั้งที่อยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเช่นเดียวกัน เกิดปัญหาในการจัดสรรงบประมาณและสื่อสิ่งอำนวยความสะดวก การอบรมสัมมนาครูผู้สอน และผู้บริหาร บางครั้งเกิดความสับสนเปล่าจากอบรมในเรื่องที่มีใช้ความต้องการและจำเป็นสำหรับงานการศึกษาพิเศษเรียนร่วมในเขตพื้นที่

2.9.2.6 บุคลากรมีปัญหาในทุกระดับคือ

ผู้บริหารทุกระดับยังไม่เห็นความสำคัญและจำเป็นในการจัดการศึกษาเรียนร่วม ขาดการสนับสนุนการดำเนินงานการศึกษาพิเศษ ปล่อยให้เป็นการของครูการศึกษาพิเศษดำเนินการ เพียงลำพัง ผู้บริหารบางส่วนเห็นว่าเป็นเพียงนโยบายตามยุคสมัยของผู้บริหารส่วนกลาง และเห็นว่าเป็นภาระยุ่งยากในการจัดการ และเป็นการลงทุนกับคนส่วนน้อยที่ด้อยคุณภาพ

ผู้บริหารโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนร่วม และกระบวนการดำเนินงาน ครูผู้สอนมีคุณวุฒิ/ความรู้/ประสบการณ์ด้านการศึกษาพิเศษน้อย และบางส่วนยังมี เจตคติที่ไม่ดีต่อเด็กพิเศษเรียนร่วม

## 2.10 มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาพิเศษ โรงเรียนเรียนร่วมขึ้นในปี พ.ศ.2543 ประกอบด้วย มาตรฐาน 4 ด้าน รวม 13 มาตรฐาน 22 ตัวบ่งชี้ ตามรายละเอียดดังนี้

### 2.10.1 มาตรฐานด้านคุณภาพนักเรียน

มาตรฐานที่ 1 นักเรียนมีพัฒนาการตามศักยภาพ

ตัวบ่งชี้ นักเรียนมีพัฒนาการตามศักยภาพ

มาตรฐานที่ 2 บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการของนักเรียน

ตัวบ่งชี้ บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการของนักเรียน

### 2.10.2 มาตรฐานด้านกระบวนการเรียนการสอน

มาตรฐานที่ 1 การวางแผนการพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล

ตัวบ่งชี้ การวางแผนพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล โดยจัดทำแผน  
จัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individual Education Program)

มาตรฐานที่ 2 จัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนเพื่อการเรียนร่วม

ตัวบ่งชี้ที่ 1 จัดกิจกรรมเตรียมความพร้อม และ/หรือฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียน  
เพื่อการเรียนร่วม

ตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดบรรยากาศส่งเสริมการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้ที่ 3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนร่วม

ตัวบ่งชี้ที่ 4 จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถตามศักยภาพเป็นรายบุคคล

มาตรฐานที่ 3 วัดและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงเพื่อพัฒนานักเรียนเป็น

### รายบุคคล

ตัวบ่งชี้ วัดและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง เพื่อพัฒนานักเรียนเป็น

### รายบุคคล

#### 2.10.3 มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ

มาตรฐานที่ 1 สํารวจและจัดทําระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาพิเศษ

ตัวบ่งชี้ สํารวจและจัดทําระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาพิเศษ

มาตรฐานที่ 2 ดำเนินการรับเด็ก คัดแยก ส่งต่อ และจัดเข้าเรียน

ตัวบ่งชี้ ดำเนินการรับเด็ก คัดแยก ส่งต่อ และจัดเข้าเรียน

มาตรฐานที่ 3 ส่งเสริมบุคลากรในการปฏิบัติงานด้านการศึกษาพิเศษ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูการศึกษาพิเศษ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 สนับสนุนให้ครูการศึกษาพิเศษใช้กระบวนการวิจัยในการ  
พัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ส่งเสริมและสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรด้านการศึกษาพิเศษ

มาตรฐานที่ 4 ส่งเสริมการใช้งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ  
และความช่วยเหลืออื่นในทางการศึกษาพิเศษ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ส่งเสริมการใช้งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความ  
ช่วยเหลืออื่นในทางการศึกษาพิเศษ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ใช้งบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานที่ 5 จัดกิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความต้องการ  
พิเศษอย่างมีประสิทธิภาพในการเรียนร่วม

ตัวบ่งชี้ จัดกิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความต้องการ  
พิเศษอย่างมีประสิทธิภาพในการเรียนร่วม

มาตรฐานที่ 6 สร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนร่วม

ตัวบ่งชี้ สร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนร่วม

มาตรฐานที่ 7 นิเทศและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 1 นิเทศติดตามการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมภายในโรงเรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ประเมินผลการจัดการเรียนร่วม

#### 2.10.4 มาตรฐานด้านปัจจัย

มาตรฐานที่ 1 บุคลากรมีคุณสมบัติเหมาะสม และเอื้อต่อการเรียนร่วม

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูการศึกษาพิเศษมีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดีและปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างถูกต้อง

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วม

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้ปกครองและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจและเจตคติที่ดีและมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วม

## 2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการดำเนินงานขององค์กร

### 3.1 เทคนิคการบริหารองค์กร

ในเรื่องการบริหารองค์กร นักบริหารหลายท่านได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับเทคนิคการบริหารองค์กรไว้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารหน่วยงาน เช่น มนตรี เลาะวิถี(มนตรี เลาะวิถี. 2543: ออนไลน์) กล่าวถึงเทคนิคการบริหารองค์กรไว้ ดังนี้

3.1.1 ความสำคัญของการบริหาร มนุษย์อยู่ร่วมกันจำเป็นต้องมีการจัดระเบียบระบบสังคมเพื่อให้อยู่รอดและสร้างความเจริญแก่ชุมชน ระเบียบต่าง ๆ เป็นที่มาขององค์กรสังคม และการบริหารองค์กรมีหลายลักษณะ จำเป็นต้องมีการบริหารที่เหมาะสม และการบริหารที่ดีจะนำองค์กรไปสู่ความก้าวหน้า ซึ่งจะส่งผลถึงความเจริญของสังคมหรือชุมชน

3.1.2 ความหมายของการบริหาร การบริหารมักใช้กับกิจการสาธารณะหรือราชการ การจัดการมักใช้กับธุรกิจหรือเอกชน ผู้มีหน้าที่ในองค์กรจึงเรียกว่า ผู้บริหาร หรือ ผู้จัดการ ความหมายการบริหารคือ

3.1.2.1 ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น

3.1.2.2 การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ สิ่งของ ที่เป็นปัจจัยในการปฏิบัติการ

3.1.2.3 กิจกรรมตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์  
ร่วมกัน

3.1.3 ศาสตร์และศิลป์ในการบริหาร การบริหารเป็นศาสตร์เพราะสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ตามความสามารถและประสบการณ์ ตลอดจนบุคลิกภาพของผู้บริหาร โดยอาจต้องมีการดัดแปลงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ สิ่งแวดล้อม ซึ่งทำให้การบริหารมีลักษณะเป็นศิลป์ด้วย

3.1.4 องค์ประกอบหรือปัจจัยในการบริหารองค์กร

3.1.4.1 บุคลากร(Man)

3.1.4.2 ค่าใช้จ่าย(Money)

3.1.4.3 คุณธรรม(Moral)

3.1.4.4 การบริหาร(Management)

3.1.4.5 วัสดุ(Material)

3.1.5 ลักษณะอำนาจในการบริหารองค์กร อำนาจการบริหารจะขึ้นถึงความเคลื่อนไหว อำนาจที่ผู้บริหารมีอยู่จึงเป็นเครื่องมือที่ทำให้กิจการต่าง ๆ ในองค์กรดำเนินไปได้ ที่มาของอำนาจการบริหารคือ.

3.1.5.1 อำนาจเป็นทางการ คือระเบียบ ข้อบังคับ กฎ กติกา มารยาท แบบธรรมเนียม และกฎหมาย ถ้าเป็นองค์กรนิติบุคคลอำนาจนี้ได้มากับตำแหน่ง เป็นอำนาจในการบริหารตามที่ระบุไว้ ลักษณะพระเดชจะหมดลงเมื่อพ้นจากตำแหน่ง

3.1.5.2 อำนาจที่เกิดจากตัวผู้บริหารเอง เป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องสร้างขึ้น มา เกิดจากความยอมรับและเชื่อถือด้วยความเต็มใจ ทำให้ทำตามอย่างสบายใจหรือเกรงใจ เป็นอำนาจลักษณะพระคุณ เนื่องมาจากผู้บริหารนั้น

1) เป็นผู้มีใจโอบอ้อมอารี เข้าถึงจิตใจผู้น้อย รู้จักความทุกข์ยากของผู้น้อย มีความปรารถนาดี เต็มใจที่จะช่วยเหลือเมื่อมีโอกาส เมื่อผู้ใหญ่มีความเมตตาปรานีต่อผู้น้อยก็ย่อมผูกจิตใจผู้น้อยให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธา ยอมรับนับถือในความเป็นผู้นำอย่างเต็มใจ

2) เป็นผู้รอบรู้ในเชิงวิชาการและกิจกรรมต่าง ๆ มีความเฉลียวฉลาดรอบรู้และรู้รอบ จึงได้รับความเชื่อถือจากผู้ใกล้ชิดมาก เมื่อผู้น้อยเกิดความเชื่อถือแล้วก็เกิดภาวะผู้นำขึ้น ถือได้ว่ามีอำนาจลักษณะหนึ่งแล้ว

อำนาจแบบพระคุณนี้ต้องใช้เวลาในการสร้างสมบารมี กว่าที่ลูกน้องจะประจักษ์ในความดี ความรอบรู้ที่มีอยู่ ไม่ใช่อำนาจที่มาจากตำแหน่งทางการ หรือกฎหมาย ความรู้สึกสบายใจมีมากกว่าอำนาจ พระเดชที่เป็นคำสั่ง อำนาจพระคุณไม่มีวันหมดไปตามตำแหน่ง เพราะเกิดจากการยอมรับในส่วนลึกของจิตใจผู้น้อย บ่อเกิดอำนาจอื่นที่มีคือ

ความเป็นผู้นำ เป็นอำนาจหรืออิทธิพลที่มีอยู่ภายในบุคคล เป็นเครื่องชักจูงให้ผู้ที่พบเห็นหรือติดต่อดำเนินงานไปสู่จุดหมายที่ต้องการ ลักษณะผู้นำจะเกิดขึ้นเนื่องจากผู้นั้นทำให้ผู้อื่นคล้อยตามได้ อาจเพราะสถานการณ์บังคับหรือด้วยความเชื่อถือก็ตาม

บุคลิกภาพ คุณสมบัตินอกของบุคคลสามารถโน้มนำให้ผู้อื่นเกิดความยอมรับนับถือ บางคนเห็นครั้งแรกก็เกิดความนับถือ บางคนเห็นเข้าก็ไม่ชอบ บุคลิกภาพดัดแปลงเสริมแต่งและฝึกฝนได้ โดยการแต่งกายและการแก้ไขกิริยาท่าทางให้ดูเหมาะสมรวมทั้งการพูดและมารยาทที่ดี

3.1.6 เป้าประสงค์และกระบวนการบริหาร คือการประสานงานความพยายามของคนเพื่อสัมฤทธิ์ผลของงานตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ โดยอาศัยกระบวนการบริหารต่อไปนี้

3.1.6.1 การวางแผน คือการกำหนดแผนงานและโครงการที่จะทำตามเป้าหมายของหน่วยงาน ควรมีระยะเวลา และเพิ่มการติดตามแก้ไขปัญหาด้วย

3.1.6.2 การจัดสรรทรัพยากร คือการจัดหางบประมาณ จัดวางหน้าที่มอบหมายงานให้เหมาะสมกับกำลังคน จัดหาวัสดุอย่างเหมาะสมตามแผน

3.1.6.3 การให้แรงกระตุ้น ใช้แรงจูงใจและบำรุงขวัญ เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมาย

3.1.6.4 การประสานงาน คือการติดต่อประสานงานแก้ไขกิจการด้านต่าง ๆ

3.1.6.5 การประเมินผล คือติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานสม่ำเสมอเพื่อให้องค์กรมีการพัฒนาการทำงานตลอดเวลา

3.1.7 รูปแบบขององค์กร การจัดรูปแบบขององค์กรเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อแบ่งหน้าที่ว่าใครทำอะไร ขจัดปัญหาการทำงานซ้ำซ้อน และช่วยให้ใช้ทรัพยากรบุคคลได้อย่างเต็มที่ ลักษณะรูปแบบองค์กรจะแตกต่างกันไปแต่มีส่วนประกอบหลักขององค์กรมาตรฐานที่คล้ายกัน คือ

3.1.7.1 มีกฎระเบียบ กติกา วัฒนธรรม ธรรมเนียมขององค์กร ควรเป็นลายลักษณ์อักษร

3.1.7.2 มีโครงสร้าง แผนภูมิการบริหาร กำหนดหน้าที่ของบุคลากรอย่างชัดเจน

3.1.7.3 มีนโยบายและแผนงานทั้งระยะสั้นและระยะยาว

- 3.1.7.4 มีระบบบัญชีและการเงินขององค์กรที่ตรวจสอบได้
- 3.1.7.5 มีสถานที่หรือสำนักงานพร้อมอุปกรณ์อำนวยความสะดวก
- 3.1.7.6 มีบุคลากรช่วยงานตามทักษะความสามารถในแต่ละด้าน
- 3.1.7.7 มีการประชุมปรึกษาหารืออย่างสม่ำเสมอและนำไปเป็นแนวปฏิบัติ
- 3.1.7.8 จัดกิจกรรมปรับปรุงพัฒนาองค์กรให้มีความเคลื่อนไหวตลอดเวลา
- 3.1.7.9 จัดอบรมเสริมความคิดความรู้อยู่เสมอในด้านที่สามารถทำได้

จากการศึกษาเทคนิคการบริหารองค์กร จะพบว่า การบริหารองค์กรเป็นความรับผิดชอบของบุคคลที่เป็นผู้บริหาร หรือ ผู้จัดการ ขององค์กรนั้น ๆ ที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการใช้อำนาจเชิงบริหาร ในการบริหารงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายโดยใช้กระบวนการที่สำคัญคือ การวางแผน การจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณ การกระตุ้นจูงใจ การประสานงานและการติดตามประเมินผล

### 3.2 แนวคิด ทฤษฎีการบริหารองค์กร

แนวคิด ทฤษฎี การบริหาร มีจุดเริ่มต้นและวิวัฒนาการมาหลายยุคหลายสมัย เริ่มตั้งแต่ยุคการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ที่มุ่งประสิทธิภาพของงานจนมองคนเหมือนเครื่องจักร ต่อมาเป็นยุคการบริหารเชิงมนุษยสัมพันธ์ เริ่มให้ความสำคัญกับองค์ประกอบด้านความคิด อารมณ์ และความรู้สึกของคนในหน่วยงาน จึงได้เน้นการจูงใจให้คนทำงาน และต่อมาก็ถึงยุคการบริหารเชิงพฤติกรรมศาสตร์ที่พยายามทำความเข้าใจพฤติกรรมของบุคคล กลุ่มคนและองค์กรเพื่อใช้คนให้เกิดประโยชน์สูงสุด แต่ละยุคสมัยมีจุดเน้นที่แตกต่างกันได้มีผู้เสนอแนวคิด ทฤษฎีการบริหารไว้จำนวนมากและคงตกทอดใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(2541: 5-17)ได้เสนอแนวคิด ทฤษฎีการบริหารองค์กรไว้อย่างหลากหลาย เช่น

3.2.1 ภาวะผู้นำ(Leadership) ภาวะผู้นำของหัวหน้าหน่วยงาน หมายถึง การที่หัวหน้าหน่วยงานใช้อิทธิพลหรืออำนาจหน้าที่และความสัมพันธ์ที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้งานบรรลุตามที่กำหนดไว้

3.2.2 ทักษะของผู้บริหาร ผู้บริหารจะทำหน้าที่ของตนได้ดีเพียงใด ประสิทธิภาพสำเร็จมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับทักษะ 3 ประการ คือ

3.2.2.1 ทักษะเชิงเทคนิค หมายถึงความสามารถในการใช้เทคนิควิธีการที่เหมาะสมในการบริหารให้บรรลุผล ทักษะเชิงเทคนิคที่ผู้บริหารต้องมี ได้แก่ ทักษะด้านการวางแผน ทักษะด้านกระบวนการกลุ่มและการติดต่อสื่อสาร และทักษะด้านการจัดการ

3.2.2.2 ทักษะเชิงมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการทำงานในฐานะสมาชิกกลุ่มและความสามารถในการเสริมสร้างพลังความร่วมมือ ระหว่างสมาชิกของหน่วยงาน

3.2.2.3 ทักษะเชิงมนโคติ หมายถึงความสามารถของผู้บริหารในการเข้าใจหน่วยงาน เห็นความสัมพันธ์ระหว่างงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงาน รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน กับหน่วยงานอื่น ๆ

3.2.3 ทฤษฎีการจูงใจของเฮอริชเบอร์ก มีแนวความคิดว่า สภาพที่มีผลต่อการทำงาน มีองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการคือ

3.2.3.1 องค์ประกอบคำจูง เป็นสิ่งป้องกันไม่ให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความไม่พึงพอใจต่อ งาน ได้แก่ นโยบายและการบริหารของหน่วยงาน การบังคับบัญชาและการนิเทศงาน เงินเดือนหรือ ค่าจ้าง สัมพันธภาพระหว่างบุคคลในที่ทำงาน และสภาพการทำงาน

3.2.3.2 องค์ประกอบจูงใจ เป็นสิ่งปลุกเร้าให้บุคคลทำงานด้วยความพึงพอใจ ได้แก่ ความสำเร็จของงาน การได้รับการยกย่องชมเชยและยอมรับ ลักษณะของงานท้าทายความสามารถ ความรับผิดชอบ และความเจริญเติบโตก้าวหน้า

3.2.4 การสร้างทีม ทีม คือกลุ่มของบุคคลที่มีการเกี่ยวข้อง เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ แน่นนอน การสร้างทีมในหน่วยงานจึงหมายถึง ความพยายามที่จะปรับปรุงความสัมพันธ์ต่าง ๆ ใน การทำงานให้ดีขึ้น ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวจะมีผลโดยตรงต่อการทำงานให้สำเร็จ ทีมที่พึงประสงค์มี ลักษณะสำคัญคือ ความสัมพันธ์ในหมู่สมาชิกดีเยี่ยม เปิดเผยจริงใจซึ่งกันและกัน รูปแบบของกลุ่มเป็น แบบไม่เป็นทางการ สมาชิกยอมรับนับถือความสามารถของกลุ่ม มีขวัญและกำลังใจ มีความสัมพันธ์ที่ดี ในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม มีความอบอุ่นเป็นกันเอง ภาวะผู้นำเป็นไปตามสถานการณ์ ภูมิใจและพึงพอใจ ในการทำงาน

3.2.5 กระบวนการบริหารของ Gulick และ Urwick กระบวนการบริหารที่นิยมกันมาก และสามารถนำมาใช้เป็นหลักในการบริหารงานทั่วไป คือกระบวนการบริหารของ Luthure Gulick และ LyndallUrwick โดยมีกระบวนการบริหาร 7 ประการ คือ

3.2.5.1 การวางแผน หมายถึง การจัดวางโครงการและแผนปฏิบัติการ รวมทั้งวิธี การปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

3.2.5.2 การจัดหน่วยงาน หมายถึง การกำหนดโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ การแบ่งส่วน งานและการจัดสายงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์

3.2.5.3 การจัดวางตัวบุคคล หมายถึง การบริหารด้านบุคคล ได้แก่การจัดอัตรากำลัง การสรรหาและพัฒนาบุคลากร การเสริมสร้างบรรยากาศในการทำงาน ที่ดี

3.2.5.4 การอำนวยการ หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุมบังคับบัญชา และ การควบคุมดูแลการปฏิบัติงาน ในฐานะที่ผู้บริหารเป็นหัวหน้าหน่วยงาน

3.2.5.5 การประสานงาน หมายถึง การประสานกิจการด้านต่าง ๆ ของหน่วยงาน เพื่อให้มีการร่วมมือประสานงานที่ดี และดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางเดียวกัน

3.2.5.6 การรายงาน หมายถึงการรายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานเพื่อให้ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหว และความคืบหน้าของกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ

3.2.5.7 การใช้งบประมาณ หมายถึง การจัดทำงบประมาณ การจัดทำบัญชี การใช้จ่ายเงิน และการควบคุมตรวจยอดทางการเงินและทรัพย์สิน

3.2.6 แนวคิดการวิเคราะห์สภาพโรงเรียน (SWOT) การวิเคราะห์สภาพโรงเรียนเพื่อศึกษาแนวโน้มการพัฒนาศึกษาให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยแนวโน้มการพัฒนาศึกษาของโรงเรียนต้องมีความเป็นไปได้ ในการพัฒนาตามเงื่อนไข ข้อจำกัด และองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษา ซึ่งได้แก่ นโยบายในการจัดการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด รูปแบบการบริหารของโรงเรียนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

การศึกษาความต้องการของชุมชน เป็นการสำรวจความต้องการขององค์กร ชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนและความต้องการของชาวบ้านในชุมชน สรุปเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน

3.2.7 การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นความพยายามที่จะจูงใจให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมมือกันในการพัฒนางานด้วยความเต็มใจ

3.2.7.1 เทคนิคที่สำคัญในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ได้แก่

- 1) การใช้กลุ่มงานเฉพาะกิจ และ คณะกรรมการ
- 2) การมีคณะกรรมการคอยให้คำแนะนำ
- 3) การใช้แนวความคิดของหมู่คณะเชื่อมโยง
- 4) การติดต่อสื่อสารแบบเปิดประตู
- 5) การระดมความคิด
- 6) การฝึกอบรมแบบต่าง ๆ
- 7) การบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์(MBO)

3.2.7.2 ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ

- 1) .ช่วยสร้างความสามัคคีและรวมพลังของบุคคลในองค์กร
- 2) ช่วยให้ทราบถึงความต้องการขององค์กรทั้งหมด
- 3) ช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพการทำงานให้สูงขึ้น ลดความเฉื่อยชาในการปฏิบัติงาน

- 4) ลดความขัดแย้งและการต่อต้านจากพนักงานระดับต่ำ
- 5) ช่วยเพิ่มผลผลิตในองค์กร
- 6) ช่วยสร้างบรรยากาศในการทำงานและทำให้สุขภาพจิตของคนในองค์กรดีขึ้น
- 7) สร้างสรรค์หลักการประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในองค์กร
- 8) ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและทะนุถนอม
- 9) ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร

แนวคิด ทฤษฎี การบริหารองค์กรดังกล่าว ได้ถูกนำมาปรับใช้ในการบริหารงานของหน่วยงานต่าง ๆ ทุกระดับ เพื่อพัฒนาคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ของงานตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กรเหล่านั้น ประสิทธิภาพของงานจะได้ผลดีระดับใด ย่อมขึ้นอยู่กับการปฏิบัติของบุคคลในองค์กร ภายใต้การกำกับดูแลของผู้บริหารองค์กร ผู้บริหารองค์กรจึงเป็นตัวจักรที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนการปฏิบัติ

### 3.3 การพัฒนาองค์กร (Organization Development) หรือ OD

การพัฒนาองค์กร เป็นวิชาการด้านการบริหารแขนงหนึ่ง ที่เกิดขึ้นด้วยความพยายามของนักคิด นักทฤษฎี ทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ ที่ให้ความสำคัญกับมนุษย์ซึ่งเป็นทรัพยากรหลักที่สำคัญยิ่งของการบริหาร มนุษย์เป็นผู้สร้างสรรค์ให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นในองค์กร และในขณะเดียวกันก็อาจเป็นผู้ทำลาย ด้วยหากมนุษย์ไม่ได้รับการเอาใจใส่เหลียวแล เอื้ออาทรเท่าที่ควร ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นไปในทางที่ดีและเอื้อประโยชน์ให้แก่องค์กรจึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารพึงกระทำในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์นั้นนักพฤติกรรมศาสตร์เชื่อว่าถ้าสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์แต่ละคนในองค์กรได้ก็จะสามารถเปลี่ยนแปลงองค์กรได้ในที่สุด การพัฒนาองค์กรจึงเน้นการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นกว่าเดิม และสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคข้อมูลข่าวสาร

3.3.1 ความหมายของการพัฒนาองค์กร ในปัจจุบันนักวิชาการหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นอธิบายความหมายของการพัฒนาองค์กรแตกต่างกันตามจุดเน้นของแต่ละคน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(2539: 14-16) ได้เสนอแนวคิดการอธิบายความหมายของการพัฒนาองค์กรไว้หลายท่าน เช่น

ริชาร์ด เบคฮาร์ด (Richard Beckhard) นักวิชาการด้านการพัฒนาองค์กรที่มีชื่อเสียงมากคนหนึ่งของสหรัฐอเมริกาได้ให้ความหมายว่า การพัฒนาองค์กร คือความพยายามในการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนที่มีมุ่งเปลี่ยนแปลงองค์กรทั้งระบบ และเริ่มดำเนินการจากผู้บริหารระดับสูงลงมา เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพและความเจริญเติบโตให้กับองค์กร

อรุณ รักธรรม ผู้ซึ่งมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับทางด้านการพัฒนาองค์กรของไทย ให้ความเห็นว่า ความหมายของการพัฒนาองค์กรมีหลายแนวด้วยกัน แนวหนึ่งการพัฒนาองค์กรหมายถึง การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เป็นเครื่องมือในการศึกษาองค์กร เพื่อมุ่งให้เกิด การเปลี่ยนแปลงด้านความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม และโครงสร้าง ในอันที่จะให้องค์กรสามารถปรับตัวให้ เข้ากับวิทยาการใหม่ ๆ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

มนูญ วงศ์นารี ได้สรุปความหมายของการพัฒนาองค์กรไว้ว่า เป็นแนวคิดหรือ ความพยายามในการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผน เปลี่ยนในระบบทุกระบบที่ประกอบขึ้นเป็นองค์กร โดย อาศัยผลงานของความรู้ที่ได้รับมาจากศาสตร์ทางด้านพฤติกรรม เข้ามาสอดแทรกอย่างมีแผนในระบบ และกระบวนการต่าง ๆ ขององค์กร เพื่อดำรงไว้ซึ่งดุลยภาพของระบบทุกระบบ เพื่อเพิ่มพูน ประสิทธิภาพประสิทธิผลตลอดจนความเจริญเติบโต และเพื่อความสามารถในการปรับตัวขององค์กร ให้เข้ากันได้กับสภาพแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไป

จากความหมายของการพัฒนาองค์กรที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ นำเสนอไว้ดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาองค์กร หมายถึง ความพยายามอย่างต่อเนื่องและมี แผนที่จะเปลี่ยนแปลงปรับปรุงและพัฒนาองค์กรทั้งระบบ โดยได้รับความร่วมมือและเห็นชอบจาก ผู้บริหารระดับสูงลงมา เพื่อมุ่งเน้นเพิ่มพูนประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร และปรับตัวให้ทัน ต่อการเปลี่ยนแปลงภายนอกทั้งด้านวิทยาการใหม่ ๆ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยผ่าน กระบวนการสั่งสอดแทรก และใช้ความรู้ทางพฤติกรรมศาสตร์ มาช่วยในการเปลี่ยนแปลง

### 3.3.2 วัตถุประสงค์ของการพัฒนาองค์กร มี 3 ประการ คือ

3.3.2.1 เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงองค์กรให้ทันสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ทัน กับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร ซึ่งในปัจจุบันนี้ ข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยี ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญยิ่งในการบริหาร สถานศึกษาส่วนใหญ่มีคอมพิวเตอร์ใช้ มีระบบสารสนเทศ เพื่อการบริหาร รวมทั้งมีเครื่องมืออำนวยความสะดวกนานาชนิด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะ ผู้นำในการเปลี่ยนแปลง จะต้องพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนความคิด และชี้้นำให้ผู้ร่วมงานได้เข้าใจธรรมชาติ ของ การเปลี่ยนแปลง พร้อมที่จะทุ่มเทพลังความรู้ความสามารถที่มีอยู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ

3.3.2.2 เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนบรรยากาศเปิดเผยและร่วมมือกันในการแก้ปัญหา ที่เกิดขึ้นในองค์กร โดยบุคลากรทุกฝ่ายต้องเข้าใจตรงกันว่า องค์กรทุกองค์กรมีปัญหา ทั้งนี้เพราะ องค์กรประกอบด้วยคนตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาทำงานร่วมกัน เพื่อวัตถุประสงค์เดียวกัน คนแต่ละคนจะมี ความเชื่อ เจตคติ ค่านิยม อารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ความต้องการ ไม่เหมือนกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อมีหลายคนมาทำงานร่วมกัน ย่อมมีความหลากหลายในทุก ๆ ด้าน ที่กล่าวมา ทำให้เกิดปัญหาขึ้น มากมาย หน้าที่ของผู้บริหารก็ต้องพยายามให้ทุกฝ่ายหันหน้าเข้ามาปรึกษาหารือเพื่อให้ทราบว่าจะไร

คือปัญหา ไม่สมควรสืบค้นว่าใครคือผู้ทำให้เกิดปัญหา ควรเน้นว่าอะไรคือปัญหา จะทำให้บุคลากรทุกฝ่ายในองค์กรหันมาร่วมมือกันแก้ปัญหา ทำให้ปัญหาในองค์กรลดน้อยลง

3.3.2.3 เพื่อให้องค์กรมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีความสมบูรณ์ เป้าหมายที่สำคัญขององค์กรคือ ความต้องการให้องค์กรมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีสุขภาพสมบูรณ์ ประสิทธิภาพขององค์กรจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อองค์กรใช้ทรัพยากรทางการบริหารน้อย แต่ได้ผลงานมาก ส่วนประสิทธิผลขององค์กรนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถขององค์กรในการที่จะดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และการที่องค์กรจะมีสุขภาพสมบูรณ์นั้น องค์กรต้องสามารถหลอมวัตถุประสงค์ส่วนตัวของบุคลากรแต่ละคน ให้เข้ากับวัตถุประสงค์ขององค์กรให้ได้ องค์กรมีความสามารถในการแก้ปัญหา ที่เกิดขึ้น และคนที่อยู่ในองค์กรต้องเจริญเติบโตก้าวหน้า

3.3.3 ขั้นตอนการพัฒนาองค์กร การพัฒนาองค์กรนั้นมีจุดมุ่งหมาย เพื่อการปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรให้ดีขึ้นกว่าเดิม กระบวนการในการพัฒนามีดังนี้

3.3.3.1 การรวบรวมข้อมูล คือการรวบรวมสภาพปัญหาที่เป็นอยู่เพื่อจะได้ตรวจวินิจฉัยปัญหา กำหนดยุทธศาสตร์ ใ้สิ่งสอดคล้องที่เหมาะสม การรวบรวมข้อมูลมี 3 วิธีคือการสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ทีละคนหรือกลุ่ม และการใช้แบบสอบถามหรือเครื่องมือสำรวจอื่น ๆ

3.3.3.2 การตรวจวินิจฉัยปัญหา ขั้นตอนนี้มีความสำคัญมาก เพราะต้องใช้วิจยารณญาณตรรกวิจยารณ และประสพการณมาประสานกัน เพื่อให้การตรวจวินิจฉัยปัญหานั้นถูกต้องตามสภาพเป็นจริง การตรวจวินิจฉัยปัญหาจะทำอยู่หลายครั้งตราบเท่าที่องค์กรยังมีอยู่ แนวทางการตรวจวินิจฉัยปัญหา เริ่มจาก

1) การนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้เครื่องมือทางสถิติ แล้วนำมาสรุปว่าพฤติกรรมขององค์กรในแต่ละด้านเป็นอย่างไร รวบรวมว่าพฤติกรรมอะไรที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานแล้วนำมาวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา

2) การกำหนดเป้าหมาย เมื่อรู้สาเหตุของปัญหาสิ่งที่จะได้ต่อไปคือการหาแนวทางแก้ปัญหา เป็นการกำหนดเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงอย่างกว้าง ๆ ว่า จะทำอะไร อย่างไร

3) การวิเคราะห์แรงดัน แรงดึง ที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงด้วยความเชื่อที่ว่า ผลการเปลี่ยนแปลงย่อมเกิดขึ้น ทั้งในกลุ่มที่ได้ประโยชน์และกลุ่มที่เสียประโยชน์

แรงดัน คือ แรงสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือเป็นฝ่ายที่จะได้รับประโยชน์ถ้ามีการเปลี่ยนแปลง

แรงดึง คือ แรงต้านไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือเป็นฝ่ายที่เสียประโยชน์ถ้าเกิดการเปลี่ยนแปลง

หลักการของแรงดัน – แรงดึง คือ แรงดันมีน้ำหนักมากกว่า จึงจะทำให้การพัฒนาองค์กรดำเนินไปได้

3.3.3.3 กำหนดยุทธวิธี หรือการกำหนดสิ่งสอดแทรกหรือเลือกใช้สิ่งสอดแทรกอันถือเป็นเครื่องมือพัฒนาองค์กร ซึ่งคาดว่าจะทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นเปลี่ยนแปลงไปตามแผนที่วางไว้ สิ่งสอดแทรกมีอยู่หลายรูปแบบ มีข้อดีข้อเสีย แตกต่างกันไป การเลือกใช้ขึ้นอยู่กับกาลและค่านิยมขององค์กร เพราะปัญหาและเป้าหมายขององค์กรแต่ละแห่งแตกต่างกัน การกำหนดยุทธวิธีนี้ต้องกำหนดไว้ในแม่แบบของการพัฒนาองค์กร จะทำอะไรบ้าง เมื่อใด ที่ไหน กับใคร ตลอดเวลาต้องมีการประเมินผล เพื่อให้แน่ใจว่ายุทธวิธีที่ใช้นั้นถูกต้องเหมาะสมที่จะนำมาใช้แก้ปัญหาองค์กร

3.3.3.4 การประเมินผล คือ การประเมินผลให้ทราบถึงประสิทธิผลตามเป้าหมาย ซึ่งเน้นผลที่ได้รับ เมื่อเทียบกับการลงทุนรวมทั้งความรวดเร็ว ประหยัด และผลพลอยได้ อันจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงแผนและการปฏิบัติตามแผนต่อไป วิธีการประเมินผลมีหลายวิธี จะใช้วิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีก็ได้ ขึ้นอยู่กับเวลาและขนาดขององค์กรและทรัพยากรที่มีอยู่ เช่น การสัมภาษณ์รายบุคคลและเป็นกลุ่ม การใช้แบบสอบถาม การสำรวจปัญหา การหาข้อมูลที่เกิดขึ้น และการสังเกตการณ์โดยการฟัง การดู เป็นต้น

#### 3.4 แนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียน

การจัดการศึกษาทุกระดับ มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดคุณภาพทั้งด้านผลผลิตและกระบวนการจัดการ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยหลายด้าน โรงเรียน เป็นองค์กรสำคัญที่ต้องร่วมกันพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ให้สนองตอบความต้องการของผู้เรียนและชุมชน การพัฒนาโรงเรียนจะบรรลุตามเป้าหมาย ปัจจัยต่าง ๆ ต้องผนึกกำลังเป็นหนึ่งเดียว ประสานสัมพันธ์ให้มีพลังผลักดันให้เกิดการปฏิบัติ ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้นำและประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย เช่น ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันศาสนา และสถานประกอบการต่าง ๆ เป็นต้น

การพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพเริ่มต้นจากโรงเรียน ยุทธศาสตร์ที่สำคัญคือ การใช้โรงเรียนเป็นฐานในการบริหารจัดการ โดยคำนึงถึงภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ ระบบบริหารจัดการ การคาดหวังผลสำเร็จ การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม และการมีส่วนร่วม การประสานพลังของปัจจัยต่าง ๆ ต้องเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกรมวิชาการ(2543: 1-3)ได้กล่าวถึงปัจจัยในการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพไว้หลายประการคือ

3.4.1 ผู้บริหารโรงเรียน ต้องมีความเป็นผู้นำ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยใช้หลักเหตุผลในการบริหารงาน มีจิตสำนึกในความมุ่งมั่น ใจกว้าง เปิดโอกาสให้ผู้

ร่วมงานมีเสรีภาพในการคิด จริ่งจ้งในการปฏิบัติการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ให้เกิดผล ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา มีศักยภาพในการจัดระบบคุณธรรม

3.4.2 ครูผู้สอน ควรมีบุคลิกภาพประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีเสรีภาพในการคิด มีความรู้ความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ เข้าใจหลักสูตรและแนวการจัดการเรียนการสอน ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ สร้างผลงานในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนรู้ มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลที่ยึดหลักของ ความแตกต่างระหว่างบุคคล สร้างผลงานควบคู่ไปกับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

3.4.3 ระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียน โดยกำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียน กำหนดแนวทางแก้ปัญหา การพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์หลักสูตรมีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น มีการพัฒนาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพและมีระบบกำกับติดตาม ตรวจสอบ ทบทวน ประเมินผลและรายงาน

3.4.4 การมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนต้องมีส่วนร่วมสนับสนุนในการพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษาต้องประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิหลาย ๆ ด้านในท้องถิ่น ผู้ปกครองมีส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน

3.4.4 องค์กรท้องถิ่นหรือสถาบันต่าง ๆ ในชุมชนมีส่วนร่วมในการเป็นที่ปรึกษาแก่ผู้บริหารและครู มีส่วนสนับสนุนช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมส่วนรวม ตลอดจนเป็นแหล่งวิทยาการการเรียนรู้

3.4.6 ศึกษานิเทศก์และนักวิชาการในท้องถิ่น ต้องมีศักยภาพในการนิเทศ มีการนิเทศให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง มีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างโรงเรียน

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพหรือคุณภาพการดำเนินงานขององค์กร สามารถสรุปเป็นภาพรวมได้ว่า คุณภาพการดำเนินงานขององค์กรจะประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับผู้นำหรือผู้บริหารองค์กร ที่จะใช้เทคนิควิธีการทางการบริหารต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดผล โดยดำเนินการใช้ภาวะผู้นำให้เกิดกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการกำกับ ติดตามงาน ตรวจสอบ ทบทวน และประเมินผลการปฏิบัติ ว่าเป็นที่พึงพอใจเพียงใด เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับในการพิจารณาปรับปรุงกระบวนการบริหารให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

### 3.5 การประเมินประสิทธิภาพขององค์กร : โรงเรียน

การประเมินประสิทธิภาพขององค์กร หรือการประเมินคุณภาพของโรงเรียนมีความสำคัญยิ่งต่อกระบวนการบริหาร เนื่องจากเป็นกระบวนการที่สะท้อนภาพการดำเนินงานเพื่อ

เทียบเคียงกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ว่าผลของการบริหารงานสามารถบรรลุผลที่คาดหวังหรือไม่ เพียงใด กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ(2536: 33-35) ได้แยกแนวทางการประเมินไว้ 3 ลักษณะ คือ

3.5.1 การประเมินประสิทธิภาพในแง่ของเป้าหมาย เป็นการพิจารณาว่าองค์กรจะมีประสิทธิภาพหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับผลที่ได้รับว่าบรรลุเป้าหมายขององค์กรหรือไม่ เป็นการใช้เป้าหมายขององค์กรเป็นเกณฑ์ ซึ่งเป็นการใช้หลักเกณฑ์อันใดอันหนึ่งในการประเมิน เช่น วัดจากความสามารถในการผลิตวัดจากผลกำไร เป็นต้น

3.5.2 การประเมินประสิทธิภาพในแง่ของระบบ – ทรัพยากร เป็นการประเมินโดยพิจารณาความสามารถขององค์กร ในการแสวงหาผลประโยชน์จากสภาพแวดล้อม เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่ต้องการอันจะทำให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร เป็นการเน้นที่ปัจจัยตัวป้อนเข้ามากกว่า ผลผลิต

3.5.3 การประเมินประสิทธิภาพโดยใช้หลายเกณฑ์ เป็นการวิเคราะห์ประสิทธิภาพขององค์กรโดยใช้เกณฑ์หลายอย่าง ซึ่งพิจารณาจากตัวแปรหลักที่อาจมีผลต่อความสำเร็จขององค์กร และพยายามแสดงให้เห็นว่าตัวแปรต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กัน

จากแนวทางการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรดังกล่าว สามารถนำมาปรับใช้กับการประเมินคุณภาพการดำเนินงานของโรงเรียนได้ โดยแนวทางที่เหมาะสมที่สุดคือ ประยุกต์การประเมินโดยใช้หลายเกณฑ์ เนื่องจากองค์ประกอบในการดำเนินงานของโรงเรียนให้มีคุณภาพดีหรือไม่นั้น มีปัจจัยประกอบหลายด้าน การประเมินคุณภาพโดยรวมจึงควรใช้เกณฑ์ด้านต่าง ๆ เป็นตัวชี้วัด เพื่อจะได้ทราบผลที่ชัดเจนว่า ผลการดำเนินงานของโรงเรียนที่มีคุณภาพเป็นที่พึงพอใจนั้น เกิดจากตัวชี้วัดใดเป็นสำคัญ และตัวชี้วัดใดที่ต้องพัฒนาต่อไป

## 4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม

### 4.1 งานวิจัยภายในประเทศ

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาทัศนคติของบุคลากรที่เกี่ยวข้องระดับต่างๆ การศึกษาความพร้อมในการจัดการเรียนร่วม การพัฒนาบุคลากร นโยบาย การเตรียมการ การบริหารโครงการ และความร่วมมือของบุคลากรต่าง ๆ ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กัน ดังนี้

อรนุช หลินประเสริฐ และคนอื่น ๆ (2520: 51) ได้ศึกษาเจตคติของผู้ปกครองเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกายและสติปัญญา พบว่า ผู้ปกครองมีความเชื่อว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกายและสติปัญญา เป็นผู้ที่มีความสามารถ มีความอดทน เป็นคนที่ไม่น่ากลัว แต่เป็น

บุคคลที่น่าสนใจ เพราะเขาชอบการแสดงออก ชอบสนุก เชื่อฟังพ่อแม่ เชื่อว่าความบกพร่องทางร่างกายเป็นสภาพที่น่าเศร้าใจ เป็นบุคคลที่น่าสงสาร ต้องการการยอมรับ ต้องการที่พึ่ง ควรสอนให้เขาสามารถช่วยเหลือตนเองได้ สภาพความบกพร่องเป็นเรื่องที่ไม่น่าละอาย บุคคลเหล่านี้ควรดำรงชีวิตในสังคมร่วมกับคนปกติ ไม่ควรแยกเขาออกจากสังคมของคนปกติ ความบกพร่องทางร่างกายสามารถรักษาให้หายได้โดยแพทย์แผนปัจจุบัน นอกจากนี้ยังเห็นว่ารัฐควรจัดการศึกษาให้แก่เด็กประเภทนี้ให้ทั่วถึง ควรให้เด็กเข้าเรียนเมื่ออายุยังน้อย ควรฝึกอาชีพสำหรับเด็กเหล่านี้ด้วย และเห็นด้วยที่จะส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนพิเศษแต่ไม่แน่ใจที่จะส่งเด็กเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ

กรมสามัญศึกษา (2524: 284-299) ได้ศึกษาสถานการณ์การจัดการศึกษาพิเศษ และการศึกษาสงเคราะห์ในประเทศไทย ผลการศึกษาปัญหาของโรงเรียนการศึกษาพิเศษส่วนใหญ่เป็นด้านการเรียนการสอนและงบประมาณ หลักสูตรสามัญใช้อยู่ยังไม่เหมาะสม ขาดการฝึกวิชาชีพ และโรงเรียนขาดครูที่มีความรู้ความชำนาญ และทัศนคติที่ดีต่อการจัดการศึกษาพิเศษและขาดอุปกรณ์การสอนด้านต่าง ๆ

ศรียา นิยมธรรม และคนอื่นๆ (2526: 73) ได้ประเมินผลโครงการการศึกษาพิเศษตามโครงการพัฒนาศึกษาอาเซียนระยะครึ่งโครงการ เมื่อปี พ.ศ.2526 เพื่อศึกษาผลกระทบของโครงการในด้านความก้าวหน้าของการดำเนินงาน ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงาน สาเหตุของอุปสรรคและข้อขัดข้องในการดำเนินงาน และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน พบว่า การดำเนินงานด้านการศึกษาพิเศษตามโครงการพัฒนาศึกษาอาเซียน ได้ช่วยในด้านการพัฒนาบุคลากรให้ดำเนินไปอย่างกว้างขวางและทั่วถึง อย่างไรก็ตามการพัฒนาความรู้ของครูอาจารย์ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษก็ยังเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นสิ่งที่ต้องการในด้านการผลิตบุคลากรที่มีความชำนาญพิเศษ เช่นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา และนักการศึกษาพิเศษในปัจจุบันยังไม่เป็นการเพียงพอ ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ บุคลากรควรจะได้รับ การสนับสนุนในการศึกษาต่อทั้งในและต่างประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529: 48) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวโน้มแห่งความเป็นไปได้ของโครงการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนต่อการจัดการเรียนร่วมเป็นไปในทางบวก ถ้าได้รับการสนับสนุนก็พร้อมที่จะดำเนินการได้ ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้สึกเมตตา สงสาร และให้ความช่วยเหลือเด็กพิการทุกครั้งเมื่อมีโอกาส ถ้าจะให้จัดการเรียนร่วมจะเลือกจัดการเรียนร่วมให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเป็นอันดับแรก สำหรับองค์ประกอบในการจัดการเรียนร่วมที่สำคัญได้แก่ การที่ผู้บริหารโรงเรียนได้ทราบนโยบาย และวิธีดำเนินการโครงการ ส่วนการจัดอันดับความสำคัญของปัญหา ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าปัญหาด้านบุคลากรเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด สำหรับครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีทัศนคติ และ

ความคิดเห็นสอดคล้องกันจากทุกภูมิภาคของประเทศ คือ มีความเต็มใจสอนเด็กพิการ และรู้สึกเมตตาสงสาร พร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือ

ทองคำ ผดุงสุข (2531: 73) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่เรียนร่วมกับเด็กปกติ พบว่าตัวแปรสำคัญที่เป็นตัวพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน คือ ทักษะคิดของครู ผู้สอน ระดับสติปัญญาของเด็ก ทักษะคิดของผู้ปกครอง และระดับการสูญเสียการได้ยินของเด็ก

นิตยา นิลคุหา (2534: บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการเรียนร่วมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พบว่า มีความสอดคล้องกับทองคำ ผดุงสุข คือ พบว่าทักษะคิดของผู้บริหาร ครูผู้สอน ทักษะคิดของเด็กปกติ และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนั้น มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นันทิยา ชัยนิคม (2535: 87) ได้ประเมินโรงเรียนตัวอย่างการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญากับเด็กปกติ ในจังหวัดอุดรธานี พบว่าโรงเรียนในกลุ่มทดลองสามารถดำเนินการตามโครงการ คือ ด้านการเรียนการสอน ความพร้อมของโรงเรียน ความร่วมมือและสนับสนุนจากชุมชนและผู้ปกครอง การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานการพัฒนานุเคราะห์ และโอกาสในการเรียนร่วมกับเด็กปกติเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด เพราะโรงเรียนในโครงการค่อนข้างจะมีความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ และบุคลากร ทำให้การดำเนินการตามโครงการเรียนร่วมประสบผลสำเร็จ

สุกัญญา ขำเพชร (2538: บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับความพร้อมและความต้องการในการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่าผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครมีความเห็นสอดคล้องกันว่าควรจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางด้านสติปัญญาเป็นอันดับแรก และควรจัดการเรียนร่วมประเภทจัดชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติเรียนร่วมเป็นบางเวลา เป็นอันดับแรกสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

สายสวาท อรรถมานะ (สมพร หวานเสร็จ.2543; 43 อ้างอิงจาก สายสวาท อรรถมานะ 2539) ได้ศึกษาข้อสรุปของโครงการเรียนร่วม นักเรียนตาบอดของมูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดจังหวัดขอนแก่น ได้ข้อสรุปว่า ก่อนเริ่มโครงการเรียนร่วมที่โรงเรียนใดๆ ควรดำเนินการดังต่อไปนี้

- 1) ควรฝึกอบรมครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องทุกระดับ
  - 2) ควรจัดหาและบริการวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนให้แก่โรงเรียน
- ในโครงการอย่างเพียงพอทุกภาคเรียน และทุกกลุ่มประสบการณ์ด้วย

- 3) ควรจัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียนในโครงการอย่างเพียงพอและต่อเนื่องทุกปี
- 4) ควรเร่งให้ขวัญและกำลังใจครูผู้สอนเด็กพิการเรียนร่วมในทุกรูปแบบ เพราะทุกคนต้องทำงานหนัก มีความเสียสละและมีความอดทนสูงกว่าครูผู้สอนในโรงเรียนทั่วไปมาก
- 5) ต้องได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน ศักยภาพอำเภอ ศักยภาพจังหวัด และสามัญศึกษาจังหวัด

นิลมล ทูรานภาพ (2540: 73-76) ได้ประเมินโครงการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยสอบถามความคิดเห็นของผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ศักยภาพสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน พบว่าในด้านการวางแผนโครงการมีความเหมาะสมสอดคล้องกับนโยบายของรัฐและความต้องการของสังคมปัจจุบันด้านการจัดโครงสร้างการบริหารโครงการ มีความเหมาะสมปานกลาง โดยพิจารณาจากความชัดเจนการกำหนดขอบข่ายหน้าที่ และความเหมาะสมของบุคลากรผู้รับผิดชอบในหน่วยงาน ด้านการจัดบุคลากรประจำโครงการ พิจารณาจากคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ ความรู้ ความเข้าใจของผู้บริหาร เจตคติของครูการศึกษาพิเศษและโอกาสในการเข้าเพิ่มพูนความรู้ของบุคลากรมีความเหมาะสมปานกลาง ในด้านการอำนวยการสั่งการตามสายการบังคับบัญชา เป็นขั้นตอน สะดวกต่อการปฏิบัติ สอดคล้องกับปฏิทินปฏิบัติงานตามสภาพปัญหาและความต้องการมีความเหมาะสมปานกลางด้านการประสานงานความร่วมมือของบุคลากรที่เกี่ยวข้องเหมาะสมปานกลาง

ผลการศึกษาในด้านกระบวนการคัดแยกเด็ก ด้านการจัดโปรแกรมเสริมหรือกิจกรรมพิเศษ ซึ่งพิจารณาจากการใช้แผนการศึกษาเฉพาะบุคคล การสำรวจความพร้อมของเด็ก การปรับแผนการสอน การทำแฟ้มข้อมูลส่วนตัวเด็ก และการจัดกิจกรรมให้แรงเสริมทางบวก ตลอดจนการประสานงานผู้ปกครอง และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน มีความเหมาะสมปานกลาง สำหรับความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติไม่แตกต่างกัน

สมบุญ อาศิรพจน์ (2542: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบเจตคติของผู้บริหาร และครูในโรงเรียนโครงการเรียนร่วม ที่มีผลต่อความสามารถในการเรียนและการปรับตัวของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า เจตคติของผู้บริหารและครูที่ทำการสอน และครูที่ไม่ได้ทำการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในโรงเรียนโครงการเรียนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้บริหารมีเจตคติในทางบวกต่อความสามารถในการเรียนและการปรับตัวของนักเรียนสูงกว่าครูที่ทำการสอน และครูที่ไม่ได้ทำการสอน

นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษ มีเจตคติในทางบวกสูงกว่าครูที่ไม่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษ และครูที่มีประสบการณ์ในการเข้าร่วมโครงการเรียนร่วม 5 ปีขึ้นไป มีเจตคติในทางบวกสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการเข้าร่วมโครงการน้อยกว่า 5 ปี

เบญจา ชลธารินทร์ (2548: 72-79) ได้ประเมินระดับปฏิบัติงานตามโครงการสร้างชีวิตของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม 390 โรงเรียน ในการสังเคราะห์งานด้านการจัดการเรียนร่วมสู่ภาคปฏิบัติ เพื่อนำสู่นโยบายการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สำหรับเด็กและเยาวชนพิการพบว่า

1) ด้านนักเรียน (S) ส่วนใหญ่มีการจัดเตรียมความพร้อมสำหรับนักเรียนพิการและนักเรียนปกติ เช่นการประสานงานทางการแพทย์ การฝึกทักษะทำความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว การสื่อสาร การสังคม และการช่วยเหลือตนเอง สำหรับนักเรียนปกติมีการประชุมทำความเข้าใจ จัดกิจกรรมการสอนร่วมกัน จัดปายนิเทศ และสอดแทรกในขณะทำการสอน เป็นต้น

2) ด้านสภาพแวดล้อม (E) ส่วนใหญ่ดำเนินการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั้งในและนอกอาคาร เช่น ปูกระเบื้อง ทาสี ปูเสื่อ บริการน้ำเย็น ปรับแสงสว่าง ทางขึ้นลง มั่งลาด สนามเด็กเล่น ห้องน้ำ แหล่งเรียนรู้ สื่อ อุปกรณ์ ของเล่น ห้องเสริมวิชาการ ห้องเรียนการศึกษาพิเศษ เพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกและเพื่อความสวยงาม

3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A) ส่วนใหญ่ยังไม่ได้มีการทำหลักสูตรเฉพาะ แต่มีการปรับวิธีการสอนให้สอดคล้องกับนักเรียนพิการที่เรียนร่วมแต่ละบุคคลปรับยืดหยุ่นหลักสูตรความยากง่ายให้เหมาะสมกับนักเรียน มีการจัดทำหลักสูตรเพิ่มเติม เน้นทักษะการช่วยเหลือตนเอง เช่น การแต่งกาย การขับถ่าย การรับประทานอาหาร การใช้อุปกรณ์ของเล่น การพัฒนากล้ามเนื้อ การทำความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม การเคลื่อนไหว และการอ่านเขียนอักษรเบรลล์ เป็นต้น มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) เก็บข้อมูลนักเรียนใช้เทคนิควิธีสอนที่เหมาะสม จัดกิจกรรมนอกห้องและในชุมชน รายงานความก้าวหน้าการประกันคุณภาพ และการจัดตารางบริการเสริมให้โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ

4) ด้านเครื่องมือ (T) มีการจัดทำนโยบาย แผน โครงการ ระบบบริการ ชัดเจน จัดสรรงบประมาณ เฉพาะบุคคลในโรงเรียนมีส่วนร่วม จัดสภาพแวดล้อมให้มีขีดจำกัดน้อยที่สุด จัดสื่อสำหรับนักเรียนพิการ เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สามารถดำเนินการได้ระดับมาก รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรโดยการอบรม ศึกษาดูงาน ฝึกทักษะเฉพาะด้าน ฝึกกิจกรรมบำบัดและจัดหาบุคลากรช่วยเหลือ เป็นต้น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว สรุปได้ว่า การดำเนินการจัดการเรียนร่วมนั้น โรงเรียนต้องมีการเตรียมความพร้อม กำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย แผนงาน โครงการ ชัดเจน จัดระบบการดำเนินงานให้ครอบคลุมภารกิจ ปรับทัศนคติของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและนอกโรงเรียน

ปรับหลักสูตรวิธีสอน การวัดผล การบริหารจัดการและการประสานงานในการจัดการกับบุคลากรนอกโรงเรียน การดำเนินการดังกล่าวจะเน้นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติประสบผลสำเร็จ ซึ่งผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินการจัดการเรียนร่วม และกำหนดยุทธศาสตร์การกำกับติดตามของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่อไป

## 4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

วิกเคอรี (Vickery. 1972: 111-127) ได้ศึกษาและเสนอขนาดของห้องเรียนที่เหมาะสมสำหรับประเทศในภูมิภาคเอเชียไว้ว่า ควรมีเนื้อที่ไม่ต่ำกว่า 0.76 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน และอาจจะพิจารณาเพิ่มมากกว่านี้ได้ ตามลักษณะของครุภัณฑ์ และการจัดวางครุภัณฑ์เหล่านั้นในห้องเรียน

อีแวน (สหพัทธ์ เจริญยศ. 2540: 21 อ้างอิงจาก Evan. 1981) ทำการศึกษาเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อโครงการเรียนร่วมระหว่างเด็กพิเศษกับเด็กปกติในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา และพบว่าผู้ปกครองเด็กมีความเห็นว่า โครงการเรียนร่วมเป็นโครงการที่อำนวยความสะดวกทางการศึกษาให้แก่เด็ก ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีเจตคติในทางบวกต่อเด็กพิเศษ ตัวแปรที่สำคัญที่ทำให้เจตคติของผู้ปกครองเด็กแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อายุของเด็กพิเศษ เพศของเด็กพิเศษ ส่วนเจตคติต่อการเรียนร่วมนั้น ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการเรียนร่วม และเห็นว่าการจัดการศึกษาแบบนี้มีผลดีต่อเด็ก

แมทธิวส์ (Mathews. 1984: 9) ได้ศึกษาทัศนคติของครูต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย และปัญญา ในมลรัฐสลังงอ ประเทศมาเลเซีย ผลการศึกษาพบว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาตรี ให้การยอมรับเด็กมากกว่าครูที่ไม่มีวุฒิในระดับอื่นๆ หากพิจารณาระหว่างเชื้อชาติแล้วพบว่าชาวมาเลเซียเชื้อสายมาเลเซียและอินเดีย ครูที่มีพื้นฐานทางการศึกษาพิเศษให้การยอมรับเด็กมากกว่าครูที่ไม่มีพื้นฐานทางการศึกษาพิเศษ หากพิจารณาโดยส่วนร่วมแล้วพบว่า ครูส่วนมาก ยังมีทัศนคติในทางลบต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษและยังมีความเห็นว่า การให้การศึกษาแก่เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและปัญญานั้นควรแยกจากการอย่างเด็ดขาดจากเด็กปกติ

ไฮน์ เซลมาน (สุกัญญา ขำเพชร. 2538; 41 อ้างอิงจาก Heintzelman. 1987) ได้เสนอแนะว่า เด็กที่มีปัญหาในการการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม อาจได้ประโยชน์จากการช่วยเหลือโดยการควบคุมสภาพแวดล้อมของเด็กให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เด็กบางคนอาจต้องได้รับการฝึกจาก

ผู้ใหญ่ ให้สามารถพูดหรือแสดงท่าทางที่สามารถสื่อความคิด ความต้องการของตนได้ดีขึ้น และให้มีเทคนิควิธีการเริ่มต้น หรือเข้าหาเพื่อนได้ดีอีกด้วย

วาร์ดานี (สหัทธ์ เจริญยศ. 2540: 21; อ้างอิงจาก Wardani. 1988) ได้สำรวจเจตคติของครูการศึกษาพิเศษกับครูที่สอนเด็กปกติในเกาะบาห์ลี ประเทศอินโดนีเซีย ที่มีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษและการเรียนร่วม การสำรวจพบว่า ครูการศึกษาพิเศษมีเจตคติที่ดีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในทางบวกมากกว่าครูที่สอนเด็กปกติ ครูที่มีประสบการณ์ในการสอน ตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป มีเจตคติในทางบวกต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 1-2 ปี ครูที่มีสมาชิกในครอบครัวเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ครูชายมีเจตคติในทางบวกต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษมากกว่าครูสตรี โดยภาพรวมแล้วครูส่วนมากในเกาะบาห์ลีมีเจตคติในทางบวกต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษและต่อการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติ

มัลลินิกซ์ (Mulinix . 1994: 17) ได้ศึกษาเจตคติของครูใหญ่ที่มีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษและต่อการเรียนร่วม และพบว่าครูใหญ่ที่มีลักษณะความเป็นผู้นำแบบมีส่วนร่วม (Participatory Style) มีเจตคติในทางบวกต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ แต่ครูใหญ่ที่มีความเป็นผู้นำแบบผูกขาดรวมอำนาจ (Authoritarian Style) มีเจตคติ ในทางลบต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษและต่อการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ

สมิธ และคณะ (สมพร หวานเสร็จ. 2543: 19 อ้างอิงจาก Smith and other: 1995) ได้เสนอหลักการบริหารจัดการในชั้นเรียนร่วมให้มีประสิทธิผล ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ 7 ด้าน คือ

- 1) ด้านจิตวิทยาสังคม (Psychosocial Management) ได้แก่ การคำนึงถึงเกี่ยวกับตัวเด็ก ตัวครูผู้สอน กลุ่มเพื่อน และครอบครัว
- 2) ด้านกายภาพ (Physical Management) ได้แก่ การจัดชั้นเรียน สิ่งอำนวยความสะดวก การจัดที่นั่ง และอุปกรณ์พิเศษที่ต้องใช้
- 3) ด้านการสอน (Instructional Management) ได้แก่ การจัดการเกี่ยวกับตารางสอน การถ่ายทอดข้อมูล การจัดกิจกรรมของกลุ่ม แผนการสอน สื่อ อุปกรณ์ และการบ้าน
- 4) ด้านเวลา (Time Management) ได้แก่ การจัดการเกี่ยวกับเวลาที่ใช้ในการทำงาน การบริหารงาน การสอนในชั้นเรียนโดยรวม และการสอนรายบุคคล
- 5) ด้านกระบวนการ (Procedural Management) ได้แก่ การบริหารกฎในห้องเรียน กระบวนการในห้องเรียน และกิจวัตรที่ต้องทำทั้งโรงเรียน
- 6) ด้านพฤติกรรม (Behavior Management) ได้แก่ การพิจารณาตรวจสอบพัฒนาการของการปรับปรุงพฤติกรรมที่ดีขึ้นหรือแย่ลง การพัฒนาการของการจัดการกับตนเอง (Developing Self Management) และการปรับพฤติกรรมโดยทั่ว ๆ ไป

7) ด้านการจัดการส่วนบุคคล (Personal Management) ได้แก่ การบริหารเกี่ยวกับผู้ช่วยในการสอน บุคคล และผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ ตลอดจนอาสาสมัครและผู้สนใจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

จากงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการดำเนินการจัดการเรียนร่วมนั้นมีองค์ประกอบสำคัญหลายอย่างที่จำเป็น เช่น การจัดเตรียมสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ อุปกรณ์ เครื่องใช้ บุคลากร และต้องคำนึงถึงทัศนคติของผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ว่ามีทัศนคติต่อการเรียนร่วมเป็นไปใน ทางใด รวมทั้งการพัฒนาครูให้มีความพร้อมในด้านความรู้ ความเข้าใจ กระบวนการจัดการเรียนร่วม ซึ่งมีส่วนสำคัญยิ่งต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนร่วม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษากระบวนการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนในสังกัด เพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย แผนงาน และยุทธศาสตร์การพัฒนา กำกับติดตามงานของเขตพื้นที่การศึกษาต่อไป

## บทที่ 3

### วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณภาพการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานจัดการเรียนร่วม ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2 โดยมีวิธีดำเนินการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

#### 1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 19 คน ครูการศึกษาพิเศษ 19 คน ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม 100 คน และผู้ปกครองเด็กพิเศษเรียนร่วม 120 คน จากโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2 จำนวน 19 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นและกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ความคลาดเคลื่อน  $\pm 5\%$  จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน 17 คน ครูการศึกษาพิเศษ 17 คน ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม 55 คน และผู้ปกครองเด็กพิเศษเรียนร่วม 68 คน รวม 157 คน

## 2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสำรวจซึ่งสร้างขึ้นตามเกณฑ์การประเมินเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานจัดการเรียนรวมของโรงเรียนแกนนำตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วมของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2543 แบ่งเป็น 4 ด้านคือ

- 2.1 ด้านคุณภาพนักเรียน
- 2.2 ด้านการเรียนการสอน
- 2.3 ด้านการบริหารจัดการ
- 2.4 ด้านปัจจัยการดำเนินงาน

## 3. การสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วม และแนวทางการประเมินมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม ซึ่งมี 13 มาตรฐาน 22 ตัวชี้วัดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

3.2 ศึกษาความรู้เกี่ยวกับการสร้างแบบสำรวจ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.3 นำข้อมูล / แนวคิด / ความรู้ที่ได้รับ มากำหนดขอบข่ายเนื้อหาสาระ รายละเอียดการสำรวจ การหาหลักฐานอ้างอิง และเกณฑ์จัดระดับคุณภาพ 3 ระดับ ใน 4 ด้าน คือ ด้านคุณภาพนักเรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ และด้านปัจจัยการดำเนินงาน โดยพิจารณาเพิ่มตัวชี้วัด และเกณฑ์จัดระดับคุณภาพให้ครอบคลุมขอบข่ายการศึกษาวิจัยมากขึ้น รวมมาตรฐานทั้งสิ้น 13 มาตรฐาน 65 ตัวชี้วัด

3.4 สร้างข้อคำถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในแต่ละด้าน คือ ด้านคุณภาพนักเรียน ด้านการเรียนการสอนด้านการบริหารจัดการ และด้านปัจจัยการดำเนินงาน จำนวนทั้งสิ้น 65 ข้อ

3.5 สร้างข้อคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กพิเศษเรียนร่วม ในการจัดการเรียนร่วม จำนวนทั้งสิ้น 15 ข้อ

3.6 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.6.1 นำแบบสำรวจการศึกษาคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วมของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ความครอบคลุมที่ชัดเจนของขอบข่ายภารกิจ การใช้ภาษาที่เหมาะสม สื่อความเข้าใจตามเป้าหมาย ซึ่งผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาคูณภาพเครื่องมือครั้งนี้มีคุณสมบัติดังนี้

3.6.2 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษาและมีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการบริหารการศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี ได้แก่ นายอดิศักดิ์ เคลื่อนขน ผู้อำนวยการสถานศึกษาชำนาญการพิเศษ

3.6.3 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวิจัย การวัดผลประเมินผล จากกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา ได้แก่ นางสาวมะลิ ตุ่มบุตร ศิษยานุเทศก์ชำนาญการพิเศษ

3.6.4 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการนิเทศการศึกษาพิเศษ และมีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษไม่น้อยกว่า 5 ปี ได้แก่ นายณรงค์ ม่วงเย็น ศิษยานุเทศก์เชี่ยวชาญ

วิธีพิจารณาให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ มีดังนี้

เมื่อ แน่ใจว่าเกณฑ์ประเมินนั้นตรงขอบข่ายภารกิจ ให้ +1

ไม่แน่ใจว่าเกณฑ์ประเมินนั้นตรงขอบข่ายภารกิจ ให้ 0

แน่ใจว่าเกณฑ์ประเมินนั้นไม่ตรงกับขอบข่ายภารกิจ ให้ -1

3.6.5 นำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาแบบสำรวจของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากแบบสำรวจการศึกษาคูณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่จัดทำขึ้น จำนวน 65 ข้อ เมื่อหาค่า IOC ตามสูตรแล้ว พบว่าหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ย 0.50 ขึ้นไป จำนวน 60 ข้อ แสดงว่าข้อคำถามมีความตรงเชิงเนื้อหา วัดตามจุดประสงค์ได้จริง

3.6.6 นำผลการวิเคราะห์หาค่า IOC ของแบบสำรวจเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้เห็นในการปรับปรุงเกณฑ์การประเมิน และคัดเลือกข้อที่มีคุณภาพได้จำนวน 60 ข้อ

3.6.7 นำแบบสำรวจไปทดลองใช้ในโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำนวน 8 โรงเรียน จำนวนผู้ตอบแบบสำรวจ 40 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร 8 คน ครูการศึกษาพิเศษ 8 คน ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม 16 คน และผู้ปกครองเด็กพิเศษเรียนร่วม 8 คน แล้วนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Reliability) ตามสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ( $\alpha$ -Coefficient) พบว่าแบบสำรวจมีค่าความเชื่อมั่น .85 แสดงว่ามีค่าความเชื่อมั่นสูง

3.6.8 ปรับปรุงแบบสำรวจและจัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

#### 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมตามแบบสำรวจของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2 นั้น ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 24 วัน ระหว่างวันที่ 6 ธันวาคม 2549 ถึง 29 ธันวาคม 2549 โดยมีขั้นตอนการเก็บข้อมูลดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือ จากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2 เพื่อขออนุญาตทำการเก็บข้อมูลตามแบบสำรวจจากโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ปีงบประมาณ 2547 – 2548 โดยใช้แบบสำรวจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.2 ขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัยจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัยเขต 1 และ 2 ถึงผู้บริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม เพื่อขออนุญาตทำการเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลของโรงเรียน

4.3 ผู้วิจัยนำแบบสำรวจออกทำการเก็บข้อมูลตามเกณฑ์กับโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 6 – 8 ธันวาคม 2549 ให้เวลาในการตอบแบบสำรวจประมาณสองสัปดาห์ จึงออกเก็บแบบสำรวจกลับคืนด้วยตนเอง ได้แบบสำรวจคืนจำนวน 139 ฉบับ จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 157 คน คิดเป็นร้อยละ 88.53 จำแนกได้ดังนี้ ผู้บริหารโรงเรียน 17 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ครูการศึกษาพิเศษ 17 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม 51 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.72 และผู้ปกครองเด็กพิเศษเรียนร่วม 54 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 79.41

#### 5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

5.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้อง ครบถ้วนของแบบสำรวจ

5.2 กำหนดรหัสคุณภาพการประเมิน เพื่อบันทึกข้อมูลที่ได้โดยมีระดับคุณภาพ ดังนี้

5.2.1 คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม

ระดับคะแนน 2.35 – 3.00 หมายถึง เกณฑ์ระดับคุณภาพ ดี

ระดับคะแนน 1.68 – 2.34 หมายถึง เกณฑ์ระดับคุณภาพ พอใช้

ระดับคะแนน 1.00 – 1.67 หมายถึง เกณฑ์ระดับคุณภาพ ควรปรับปรุง

5.2.2 ความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วมของผู้ปกครองเด็กพิเศษเรียนร่วม

ระดับคะแนน 2.35 – 3.00 หมายถึง พึงพอใจและมีส่วนร่วมในระดับมาก

ระดับคะแนน 1.68 – 2.34 หมายถึง พึงพอใจและมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

ระดับคะแนน 1.00 – 1.67 หมายถึง ฟังพอใจและมีส่วนร่วมในระดับน้อย

### 5.3 วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows

5.3.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมตามเกณฑ์รายการตัวชี้วัด จากการตอบแบบสำรวจ จำแนกตามรายข้อรายด้าน และในภาพรวม โดยใช้ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.3.2 วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบคุณภาพการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมโดยใช้ One Way ANOVA และทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้ Scheffe' Test

## 6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยใช้สถิติดังนี้

### 6.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

6.1.1 การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (วิราพร พงศ์อาจารย์. 2542:161)

จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$  หมายถึง ผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

6.1.2 การหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง (Reliability) (วิราพร พงศ์อาจารย์. 2542: 178) จากสูตร

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum Si^2}{S^2} \right\}$$

เมื่อ  $\alpha$  หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยง

n หมายถึง จำนวนข้อคำถาม

$Si^2$  หมายถึง ความแปรปรวนของคะแนนสอบแต่ละข้อ

$S^2$  หมายถึง ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

## 6.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

### 6.2.1 ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2528: 73) จากสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ  $\bar{X}$  หมายถึง ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

$\sum X$  หมายถึง ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$N$  หมายถึง จำนวนคนทั้งหมด

### 6.2.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2537: 74) จากสูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. หมายถึง ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$X$  หมายถึง คะแนนแต่ละตัว

$\sum X^2$  หมายถึง ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum X)^2$  หมายถึง ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

$N$  หมายถึง จำนวนคนทั้งหมด

### 6.2.3 ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) (วิราพรพงศ์อาจารย์. 2542:

241) จากสูตร

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ  $F$  หมายถึง ค่าแจกแจงของ  $F$

$MS_b$  หมายถึง ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

$MS_w$  หมายถึง ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

#### 6.2.4 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ (Scheffe' s Method)

(ชูศรี วงศ์รัตนะ.2537: 249) จากสูตร

$$S = \sqrt{(K-1)(F)(MS_{within})(^2/n)}$$

S หมายถึง ความแตกต่างเป็นรายคู่ที่คำนวณจาก Scheffe's Method

K หมายถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

F หมายถึง ค่า F ที่ได้จากการเปิดตาราง

$MS_{within}$  หมายถึง ค่า Mean square within group ที่คำนวณจากการวิเคราะห์ความแปรปรวน

n หมายถึง จำนวนหน่วยตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม

เกณฑ์จัดระดับคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม และระดับความพึงพอใจของผู้ปกครอง เป็นดังนี้

ระดับคะแนน 2.35 – 3.00 หมายถึงคุณภาพระดับดี หรือ พึงพอใจระดับมาก

ระดับคะแนน 1.68 – 2.34 หมายถึงคุณภาพระดับพอใช้ หรือ พึงพอใจระดับปานกลาง

ระดับคะแนน 1.00 – 1.67 หมายถึงคุณภาพระดับปรับปรุง หรือ พึงพอใจระดับน้อย

## บทที่ 4

### ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียน  
แกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2 มีวัตถุประสงค์  
เพื่อศึกษาคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในด้านคุณภาพ  
นักเรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ และด้านปัจจัยการดำเนินงาน ตามทัศนะ  
ของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม เปรียบเทียบคุณภาพการ  
ดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครู  
การศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กนักเรียนร่วมและศึกษาความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของ  
ผู้ปกครองในการจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษา  
พิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมที่มีต่อคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำ  
จัดการเรียนร่วม และแบบสำรวจความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กพิเศษเรียนร่วมที่มี  
ต่อการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบบสำรวจที่  
นำมาวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย แบบสำรวจของผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 17 ฉบับ ครูการศึกษา  
พิเศษ จำนวน 17 ฉบับ ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม จำนวน 51 ฉบับ และผู้ปกครองเด็กพิเศษเรียนร่วม  
จำนวน 54 ฉบับ รวม 138 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอผลการ  
วิเคราะห์เป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสำรวจ

ตอนที่ 2 การศึกษาคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการ  
เรียนร่วม ในด้านคุณภาพนักเรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ และด้านปัจจัย  
การดำเนินงาน

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการ  
เรียนร่วม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษและครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม

ตอนที่ 4 การศึกษาความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนร่วม  
ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

## ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสำรวจ

สถานภาพของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม สังกัด  
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2 ปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพและประสบการณ์  
ด้านการจัดการศึกษาพิเศษ / การสอน

| สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม                     | จำนวน (คน) | ร้อยละ |
|-----------------------------------------------|------------|--------|
| 1. สถานภาพตำแหน่งในปัจจุบัน                   |            |        |
| 1.1 ผู้บริหารโรงเรียน                         | 17         | 20     |
| 1.2 ครูการศึกษาพิเศษ                          | 17         | 20     |
| 1.3 ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม                    | 51         | 60     |
| รวม                                           | 85         | 100    |
| 2. ประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษาพิเศษ / การสอน |            |        |
| 2.1 1 – 3 ปี                                  | 55         | 64.70  |
| 2.2 4 – 5 ปี                                  | 19         | 22.30  |
| 2.3 7 – 9 ปี                                  | 5          | 5.90   |
| 2.4 10 ปีขึ้นไป                               | 6          | 7.10   |
| รวม                                           | 85         | 100    |

จากตาราง 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสำรวจ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง  
และประสบการณ์การจัดการศึกษาพิเศษ / การสอน เป็นดังนี้

สถานภาพตำแหน่งในปัจจุบัน พบว่ามีครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม 51 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00  
ผู้บริหารโรงเรียน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และ ครูการศึกษาพิเศษ 17 คน คิดเป็นร้อยละ 20

เมื่อพิจารณาด้านประสบการณ์การจัดการศึกษาพิเศษ / การสอน จำแนกตามประสบการณ์  
พบว่า มีประสบการณ์จัดการศึกษาพิเศษ / การสอน ระยะเวลา 1-3 ปี มากที่สุด จำนวน 55 คน คิด  
เป็นร้อยละ 64.70 รองลงมาคือ มีประสบการณ์การจัดการศึกษาพิเศษ / การสอน 4 – 5 ปี จำนวน  
19 คน คิดเป็นร้อยละ 22.30 และมีประสบการณ์การจัดการศึกษาพิเศษ / การสอน 7 – 9 ปี  
น้อยที่สุด จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.90

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสำรวจจำแนกตามประสบการณ์และความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ

| สถานภาพของผู้ตอบแบบสำรวจ                                           | จำนวน (คน) | ร้อยละ |
|--------------------------------------------------------------------|------------|--------|
| 1. ไม่มีประสบการณ์และความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ                      | 7          | 8.24   |
| 2. เคยมีประสบการณ์และความรู้ โดย                                   |            | 91.76  |
| 2.1 ศึกษาจากเอกสารและสื่อต่างๆ                                     | 78         | 57.64  |
| 2.2 เคยได้รับการประชุมชี้แจง / ทำความเข้าใจ                        | 49         | 82.35  |
| 2.3 เคยเข้าร่วมสัมมนา / ศึกษาดูงาน                                 | 70         | 58.82  |
| 2.4 เคยเข้ารับการอบรมตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ<br>(200 ชั่วโมง) | 50         | 11.76  |
| 2.5 มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษ                                         | 10         | 9.41   |
| 2.6 อื่นๆ                                                          | 8          | 3.53   |

จากตาราง 2 ประสบการณ์และความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ พบว่าเคยมีประสบการณ์และความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 91.76 และไม่เคยมีประสบการณ์และความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 8.24

เมื่อพิจารณาวิธีการที่ได้รับประสบการณ์และความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ พบว่าเคยได้รับการประชุมชี้แจง / ทำความเข้าใจ จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 82.35 รองลงมา คือ เคยเข้าร่วมสัมมนา / ศึกษาดูงาน จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 58.82 ศึกษาจากเอกสารและสื่อต่างๆ จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 57.64 และเคยมีประสบการณ์และความรู้โดยวิธีอื่นๆ น้อยที่สุด จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.53

**ตอนที่ 2 การศึกษาคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในด้านคุณภาพนักเรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ และด้านปัจจัยการดำเนินงาน**

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม

ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ที่มีต่อคุณภาพและการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในภาพรวม

| มาตรฐานการศึกษาพิเศษ      | $\bar{X}$ | S.D. | ระดับคุณภาพการดำเนินงาน |
|---------------------------|-----------|------|-------------------------|
| 1. ด้านคุณภาพนักเรียน     | 2.38      | 0.32 | ดี                      |
| 2. ด้านการเรียนการสอน     | 2.26      | 0.38 | พอใช้                   |
| 3. ด้านการบริหารจัดการ    | 2.23      | 0.36 | พอใช้                   |
| 4. ด้านปัจจัยการดำเนินงาน | 2.32      | 0.40 | พอใช้                   |
| รวม                       | 2.30      | 0.35 | พอใช้                   |

จากตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมที่มีต่อคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในภาพรวม พบว่ามีคุณภาพระดับพอใช้ (ค่าเฉลี่ย 2.30)

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าส่วนใหญ่มีคุณภาพในระดับพอใช้ ยกเว้น ด้านคุณภาพนักเรียน มีคุณภาพอยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ย 2.38)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการดำเนินงานตามทัศนะ  
ของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ด้านคุณภาพนักเรียน

| มาตรฐานการศึกษาพิเศษด้านคุณภาพนักเรียน                                                    | $\bar{X}$ | S.D. | ระดับคุณภาพการดำเนินงาน |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|------|-------------------------|
| 1. นักเรียนมีพัฒนาการในทักษะการช่วยเหลือตนเอง                                             | 2.40      | 0.51 | ดี                      |
| 2. นักเรียนมีพัฒนาการในทักษะทางสังคมและการดำรงชีวิต                                       | 2.45      | 0.50 | ดี                      |
| 3. นักเรียนมีพัฒนาการในทักษะการทำงานพื้นฐานอาชีพ                                          | 2.04      | 0.44 | พอใช้                   |
| 4. นักเรียนมีพัฒนาการการเรียนรู้ตามแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล                               | 2.20      | 0.53 | พอใช้                   |
| 5. ผู้บริหารโรงเรียนมีความพึงพอใจที่นักเรียนสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้                 | 2.59      | 0.51 | ดี                      |
| 6. ครูการศึกษาพิเศษมีความพึงพอใจที่นักเรียนมีพัฒนาการเป็นไปตามแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล    | 2.38      | 0.55 | ดี                      |
| 7. ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมมีความพึงพอใจที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมและเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ | 2.41      | 0.51 | ดี                      |
| 8. เพื่อนนักเรียนที่เป็นเด็กปกติให้การยอมรับการร่วมกิจกรรม และเรียนร่วมกันในชั้นเรียน     | 2.65      | 0.50 | ดี                      |
| รวม                                                                                       | 2.38      | 0.32 | ดี                      |

จากตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการดำเนินงานตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กนักเรียนร่วม ด้านคุณภาพนักเรียน โดยภาพรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ย 2.38 ระดับคุณภาพการดำเนินงาน ระดับดี

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า เพื่อนนักเรียนก็เป็นเด็กปกติให้การยอมรับการร่วมกิจกรรม และเรียนร่วมกันในชั้นได้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 2.65 ระดับคุณภาพการดำเนินงาน ระดับดี รองลงมา คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีความพึงพอใจที่นักเรียนสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ มีค่าเฉลี่ย 2.59 ระดับคุณภาพการดำเนินงานระดับดี นักเรียนมีพัฒนาการในทักษะทางสังคมและการดำรงชีวิต มีค่าเฉลี่ย 2.45 ระดับคุณภาพการดำเนินงาน ระดับดี และนักเรียนที่มีพัฒนาการในทักษะการทำงานพื้นฐานอาชีพ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 2.04 ระดับคุณภาพการดำเนินงาน ระดับพอใช้

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการดำเนินงาน ตามทัศนะของ  
ผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ด้านการเรียนการสอน

| มาตรฐานการศึกษาพิเศษด้านการเรียนการสอน                                                                       | $\bar{X}$ | S.D. | ระดับคุณภาพ<br>การดำเนินงาน |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|------|-----------------------------|
| 1. ครูการศึกษาพิเศษมีการวิเคราะห์และประเมินความสามารถ<br>ของเด็กพิเศษในด้านต่างๆ                             | 2.28      | 0.52 | พอใช้                       |
| 2. ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมจัดทำแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล<br>สำหรับเด็กพิเศษทุกคน                               | 2.44      | 0.62 | ดี                          |
| 3. การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล สอดคล้องกับ<br>สภาพความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน                     | 2.39      | 0.55 | ดี                          |
| 4. การดำเนินการจัดทำแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลเป็นไป<br>ในรูปคณะกรรมการ                                        | 2.21      | 0.69 | พอใช้                       |
| 5. มีการกำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาเด็กพิเศษในแผนการ<br>จัดการศึกษาเฉพาะบุคคลทุกแผน                            | 2.33      | 0.56 | พอใช้                       |
| 6. ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อม<br>แก่เด็กพิเศษ เหมาะสมกับสภาพของเด็กทุกคน              | 2.20      | 0.55 | พอใช้                       |
| 7. ครูการศึกษาพิเศษจัดกิจกรรมฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิเศษ<br>อย่างเหมาะสม                                         | 2.05      | 0.53 | พอใช้                       |
| 8. ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กพิเศษ<br>อย่างต่อเนื่องหลากหลาย                                  | 2.13      | 0.59 | พอใช้                       |
| 9. การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเรียนร่วมเหมาะสม<br>และเอื้อกับสภาพความบกพร่องของเด็กพิเศษ                    | 2.14      | 0.60 | พอใช้                       |
| 10. ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมเข้าใจกระบวนการจัดการเรียน<br>การสอนเด็กพิเศษ สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ | 2.20      | 0.57 | พอใช้                       |
| 11. การจัดทำแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลเกิดจากความ<br>ร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย                           | 2.13      | 0.57 | พอใช้                       |

ตาราง 5 (ต่อ)

| มาตรฐานการศึกษาพิเศษด้านการเรียนการสอน                                                                         | $\bar{X}$ | S.D. | ระดับคุณภาพ<br>การดำเนินงาน |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|------|-----------------------------|
| 12. กิจกรรมการเรียนการสอน เน้นให้เด็กพิเศษสามารถ<br>เข้าร่วมกิจกรรมกับเด็กปกติ                                 | 2.52      | 0.58 | พอใช้                       |
| 13. ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมปรับกระบวนการ / กิจกรรมการสอน<br>ให้เหมาะสม เพื่อต่อศักยภาพเด็กพิเศษ                 | 2.32      | 0.58 | พอใช้                       |
| 14. คณะครูและนักเรียนให้การยอมรับและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี<br>ต่อเด็กพิเศษ                                         | 2.58      | 0.52 | ดี                          |
| 15. เด็กพิเศษมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมกับเด็กปกติตามโอกาส<br>และความสามารถ                                        | 2.53      | 0.52 | ดี                          |
| 16. ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมใช้จุดเด่นของเด็กพิเศษให้เกิด<br>ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนรู้ตามศักยภาพ             | 2.32      | 0.56 | พอใช้                       |
| 17. ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมวัดผลประเมินผลเด็กพิเศษ<br>เป็นไปตาม<br>ที่กำหนดในแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล           | 2.21      | 0.57 | พอใช้                       |
| 18. ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมใช้เทคนิควิธีการวัดผล ประเมินผล<br>ที่หลากหลาย สอดคล้องกับความบกพร่องของเด็กพิเศษ    | 2.04      | 0.56 | พอใช้                       |
| 19. การวัดผลประเมินผลเด็กพิเศษได้รับความร่วมมือจาก<br>บุคคลหลายฝ่าย                                            | 2.06      | 0.62 | พอใช้                       |
| 20. ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมมีการปรับรูปแบบ / เกณฑ์การวัดผล<br>ประเมินผลเด็กพิเศษ สอดคล้องกับศักยภาพของเด็กพิเศษ | 2.08      | 0.60 | พอใช้                       |
| 21. การวัดผลประเมินผลเด็กพิเศษเน้นการประเมินตาม<br>สภาพจริง                                                    | 2.32      | 0.62 | พอใช้                       |
| 22. ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมใช้การวัดผลประเมินผลในการ<br>วางแผน/ปรับแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล                     | 2.16      | 0.59 | พอใช้                       |
| รวม                                                                                                            | 2.25      | 0.33 | พอใช้                       |

จากตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการดำเนินงาน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมด้านการเรียนการสอน ในภาพรวม พบว่ามีค่าเฉลี่ย 2.25 ระดับคุณภาพการดำเนินงานระดับพอใช้

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า คณะครูและนักเรียนให้การยอมรับและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็ก พิเศษ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 2.58 ระดับคุณภาพการดำเนินงาน ระดับดี รองลงมาคือ เด็กพิเศษ มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมกับเด็กปกติตามโครงการและความสามารถ มีค่าเฉลี่ย 2.53 ระดับคุณภาพ การดำเนินงาน ระดับดี กิจกรรมการเรียนการสอนเน้นให้เด็กพิเศษสามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับเด็กปกติ มีค่าเฉลี่ย 2.52 ระดับคุณภาพการดำเนินงาน ระดับดี และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมใช้เทคนิควิธีการ วัดผลประเมินผลที่หลากหลาย สอดคล้องกับความบกพร่องของเด็กพิเศษ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 2.04 ระดับคุณภาพการดำเนินงาน ระดับพอใช้

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการดำเนินงานตามทัศนะของผู้บริหาร  
โรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ด้านการบริหารจัดการ

| มาตรฐานการศึกษาพิเศษด้านการบริหารจัดการ                                                            | $\bar{X}$ | S.D. | ระดับคุณภาพ<br>การดำเนินงาน |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|------|-----------------------------|
| 1. โรงเรียนจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาพิเศษ<br>เช่น จำนวนเด็กพิเศษ ประวัติเด็ก ฯลฯ         | 2.47      | 0.60 | ดี                          |
| 2. โรงเรียนนำเสนอข้อมูลสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ เช่น กราฟ<br>แสดงแผนภูมิ สถิติ ตาราง ฯลฯ              | 2.04      | 0.58 | พอใช้                       |
| 3. ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาพิเศษของโรงเรียนมีความ<br>เป็นปัจจุบัน                                | 2.34      | 0.58 | พอใช้                       |
| 4. โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์การรับเด็กพิเศษในเขตบริการ<br>อย่างทั่วถึง                            | 2.24      | 0.50 | พอใช้                       |
| 5. โรงเรียนดำเนินการคัดแยกเด็กพิเศษในรูปคณะกรรมการ                                                 | 2.27      | 0.62 | พอใช้                       |
| 6. โรงเรียนใช้เทคนิควิธีการหลายอย่างในการคัดแยกเด็กพิเศษ                                           | 2.27      | .054 | พอใช้                       |
| 7. โรงเรียนมีกระบวนการคัดแยกและวินิจฉัยความบกพร่อง<br>เป็นไปตามหลักการ / วิธีการ                   | 2.27      | 0.56 | พอใช้                       |
| 8. มีการประชุมชี้แจง / ให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานการจัด<br>การศึกษาพิเศษแก่คณะครูเป็นระยะ     | 2.22      | 0.62 | พอใช้                       |
| 9. ส่งครูเข้าอบรม / สัมมนา เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์<br>การศึกษาพิเศษ                           | 2.52      | 0.52 | ดี                          |
| 10. ส่งเสริมสนับสนุนให้คณะครูใช้กระบวนการวิจัยในการ<br>พัฒนาการจัดการเรียนร่วม                     | 2.24      | 0.59 | พอใช้                       |
| 11. ส่งเสริมและสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานการศึกษา<br>พิเศษ เช่น ยกย่องชมเชย เผยแพร่ผลงาน ฯลฯ | 2.22      | 0.56 | พอใช้                       |
| 12. ครูการศึกษาพิเศษมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย<br>วิสัยทัศน์ กิจกรรมทางการศึกษาพิเศษ ฯลฯ           | 2.19      | 0.54 | พอใช้                       |
| 13. วิธีการบริหารงบประมาณเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษของ<br>โรงเรียน                                     | 2.21      | 0.59 | พอใช้                       |

ตาราง 6 (ต่อ)

| มาตรฐานการศึกษาพิเศษด้านการบริหารจัดการ                                                                                                                 | $\bar{X}$ | S.D. | ระดับคุณภาพ<br>การดำเนินงาน |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|------|-----------------------------|
| 14. ครูการศึกษาพิเศษจัดทำทะเบียนสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก<br>เป็นปัจจุบัน                                                                                 | 2.15      | 0.58 | พอใช้                       |
| 15. การใช้งบประมาณการศึกษาพิเศษตรงตามวัตถุประสงค์                                                                                                       | 2.39      | 0.57 | ดี                          |
| 16. ครูการศึกษาพิเศษจัดเก็บสื่อ อุปกรณ์เป็นระบบ ปอดภัย<br>สะดวกใช้                                                                                      | 2.29      | 0.50 | พอใช้                       |
| 17. โรงเรียนมีการซ่อมแซม บำรุงรักษาสื่อให้อยู่ในสภาพที่ใช้<br>การได้อยู่เสมอ                                                                            | 2.19      | 0.54 | พอใช้                       |
| 18. โรงเรียนจัดกิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพเด็กพิเศษ<br>โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กรในชุมชน                                                 | 2.09      | 0.54 | พอใช้                       |
| 19. เด็กพิเศษได้ร่วมแสดงออก ซึ่งความสามารถตามศักยภาพ                                                                                                    | 2.32      | 0.51 | พอใช้                       |
| 20. โรงเรียนสร้างเครือข่ายความร่วมมือ โดยให้บริการข้อมูล<br>ข่าวสาร ด้านการศึกษาพิเศษแก่ชุมชน                                                           | 1.91      | 0.57 | พอใช้                       |
| 21. โรงเรียนสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กร<br>ในท้องถิ่น โดยการถ่ายทอดความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือ<br>ประสานความร่วมมือด้านการศึกษาพิเศษ | 1.94      | 0.62 | พอใช้                       |
| 22. การนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอ                                                                                           | 2.24      | 0.57 | พอใช้                       |
| 23. ครูการศึกษาพิเศษมีส่วนร่วมในการนิเทศให้คำแนะนำ<br>ช่วยเหลือครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมในโรงเรียน                                                         | 2.26      | 0.60 | พอใช้                       |
| 24. ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมใช้ผลการนิเทศไปพัฒนาการจัด<br>การเรียนร่วมที่รับผิดชอบ                                                                        | 20.2      | 0.61 | พอใช้                       |
| 25. โรงเรียนจัดทำรายงานผลการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม<br>ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบทุกปีการศึกษา                                                               | 2.38      | 0.55 | ดี                          |
| รวม                                                                                                                                                     | 2.23      | 0.36 | พอใช้                       |

จากตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการดำเนินงาน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ด้านการบริหารจัดการ ในภาพรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ย 2.23 ระดับคุณภาพการดำเนินงาน ระดับพอใช้

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การส่งครูเข้าอบรม / สัมมนา เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ การศึกษาพิเศษ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 2.52 ระดับคุณภาพ การดำเนินงานระดับดี รองลงมาคือ โรงเรียนจัดทำระบบข้อมูลข่าวสารสนเทศด้านการศึกษาพิเศษ เช่น จำนวนเด็กพิเศษ ประวัติเด็ก มีค่าเฉลี่ย 2.47 ระดับคุณภาพ การดำเนินงาน ระดับดี การใช้งบประมาณการศึกษาพิเศษตรงตาม วัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ย 2.39 ระดับคุณภาพการดำเนินงาน ระดับดี และโรงเรียนสร้างเครือข่าย ความร่วมมือ โดยให้บริการข้อมูลข่าวสารด้านการศึกษาพิเศษแก่ชุมชน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 1.91 ระดับคุณภาพการดำเนินงาน ระดับพอใช้

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ตาม  
ทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมตามมาตรฐาน  
ด้านปัจจัยการดำเนินงาน

| มาตรฐานการศึกษาพิเศษด้านปัจจัยการดำเนินงาน                                                        | $\bar{X}$ | S.D. | ระดับคุณภาพ  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|------|--------------|
|                                                                                                   |           |      | การดำเนินงาน |
| 1. ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ ความเข้าใจการจัดการศึกษาพิเศษ และมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วม | 2.46      | 0.52 | ดี           |
| 2. ครูการศึกษาพิเศษมีคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษ                                                     | 2.18      | 0.75 | พอใช้        |
| 3. ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม                          | 2.21      | 0.56 | พอใช้        |
| 4. คณะครูเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อเด็กพิเศษเรียนร่วม                                              | 2.44      | 0.56 | ดี           |
| 5. ผู้ปกครองทั่วไปให้การยอมรับ ให้ความร่วมมือ และสนับสนุนการจัดการศึกษาพิเศษ                      | 2.31      | 0.55 | พอใช้        |
| รวม                                                                                               | 2.31      | 0.40 | พอใช้        |

จากตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคุณภาพการดำเนินงานตามทัศนะ  
ของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ด้านปัจจัยการดำเนินงาน  
ในภาพรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ย 2.31 ระดับคุณภาพการดำเนินงานระดับพอใช้

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจการจัดการศึกษาพิเศษ  
และมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 2.46 ระดับคุณภาพ ระดับดี  
รองลงมาคือ คณะครูเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อเด็กพิเศษเรียนร่วม มีค่าเฉลี่ย 2.44 ระดับคุณภาพการ  
ดำเนินงาน ระดับดี และครูการศึกษาพิเศษมีคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 2.18  
ระดับคุณภาพการดำเนินงานระดับพอใช้

**ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษ จำแนกเป็นรายด้าน**

ตาราง 8 เปรียบเทียบคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมด้านคุณภาพนักเรียน

| แหล่งของความแปรปรวน | SS.   | df | MS.  | F    | Sig.  |
|---------------------|-------|----|------|------|-------|
| ระหว่างกลุ่ม        | 1.132 | 2  | .566 | 5.81 | .004* |
| ภายในกลุ่ม          | 7.993 | 82 | .097 | -    | -     |
| รวม                 | 9.126 | 84 | -    | -    | -     |

P\* < .05

จากตาราง 8 การเปรียบเทียบคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมด้านคุณภาพนักเรียน พบว่า

คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ตามทัศนะระหว่างกลุ่ม ด้านคุณภาพนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ตาราง 9 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำ  
จัดการเรียนร่วม ตามทัศนระของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็ก  
เรียนร่วม ด้านคุณภาพนักเรียน โดยใช้ Scheffe' Test

| ตัวชี้วัด | สถานภาพ                | $\bar{X}$ | ครูผู้สอน<br>เด็กเรียนร่วม | ผู้บริหาร<br>โรงเรียน | ครูการ<br>ศึกษาพิเศษ |
|-----------|------------------------|-----------|----------------------------|-----------------------|----------------------|
| 1         | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.31      |                            | 1.16                  | .27                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.47      |                            |                       | .12                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.59      |                            |                       |                      |
| 2         | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.29      |                            | .35*                  | .41*                 |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.65      |                            |                       | .06                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.71      |                            |                       |                      |
| 3         | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.00      |                            | .60                   | .12                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.06      |                            |                       | .06                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.12      |                            |                       |                      |
| 4         | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.08      |                            | .22                   | .39*                 |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.29      |                            |                       | .18                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.47      |                            |                       |                      |
| 5         | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.55      |                            | .04                   | .16                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.59      |                            |                       | .12                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.71      |                            |                       |                      |
| 6         | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.25      |                            | .22                   | .39*                 |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.47      |                            |                       | .18                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.65      |                            |                       |                      |
| 7         | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.35      |                            | .00                   | .29                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.35      |                            |                       | .29                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.65      |                            |                       |                      |
| 8         | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.55      |                            | .27                   | .22                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.82      |                            |                       | .06                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.76      |                            |                       |                      |

ตาราง 9 (ต่อ)

| ตัวชี้วัด | สถานภาพ                | $\bar{X}$ | ครูผู้สอน<br>เด็กเรียนร่วม | ผู้บริหาร<br>โรงเรียน | ครูการ<br>ศึกษาพิเศษ |
|-----------|------------------------|-----------|----------------------------|-----------------------|----------------------|
| รวม       | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.30      | -                          | .1642                 | .028 *               |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.46      | -                          | -                     | .1176                |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.58      | -                          | -                     | -                    |
| P* <.05   |                        |           |                            |                       |                      |

จากตาราง 9 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ด้านคุณภาพนักเรียน โดยใช้ Scheffe' Test พบว่า

คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ด้านคุณภาพนักเรียน ตามทัศนะของครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมกับครูการศึกษาพิเศษในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

สำหรับทัศนะของครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมกับผู้บริหารโรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียนกับครูการศึกษาพิเศษในภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 10 เปรียบเทียบคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม  
ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ด้านการเรียน  
การสอน

| แหล่งของความแปรปรวน | SS.    | df | MS.  | F     | Sig.   |
|---------------------|--------|----|------|-------|--------|
| ระหว่างกลุ่ม        | 1.063  | 2  | .562 | 3.751 | .028 * |
| ภายในกลุ่ม          | 11.619 | 82 | .142 |       |        |
| รวม                 | 12.682 | 84 |      |       |        |

$P^* < .05$

จากตาราง 10 การเปรียบเทียบคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำ  
จัดการเรียนร่วมตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม  
ด้านการเรียนการสอนพบว่าคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมตามทัศนะระหว่างกลุ่ม  
ด้านการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ตาราง 11 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำ  
จัดการเรียนร่วม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม  
ด้านการเรียนการสอน โดยใช้ Scheffe' Test

| ตัวชี้วัด | สถานภาพ                | $\bar{X}$ | ครูผู้สอน<br>เด็กเรียนร่วม | ผู้บริหาร<br>โรงเรียน | ครูการ<br>ศึกษาพิเศษ |
|-----------|------------------------|-----------|----------------------------|-----------------------|----------------------|
| 1         | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.18      |                            | .29                   | .24                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.47      |                            |                       | .06                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.41      |                            |                       |                      |
| 2         | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.35      |                            | .18                   | .29                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.47      |                            |                       | .18                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.65      |                            |                       |                      |
| 3         | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.31      |                            | .04                   | .33                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.35      |                            |                       | .29                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.65      |                            |                       |                      |
| 4         | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.18      |                            | .18                   | .35                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.00      |                            |                       | .53                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.53      |                            |                       |                      |
| 5         | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.27      |                            | .02                   | .25                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.29      |                            |                       | .24                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.53      |                            |                       |                      |
| 6         | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.18      |                            | .18                   | .29                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.00      |                            |                       | .47*                 |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.47      |                            |                       |                      |
| 7         | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 1.96      |                            | .22                   | .22                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.18      |                            |                       | .00                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.18      |                            |                       |                      |

ตาราง 11 (ต่อ)

| ตัวชี้วัด | สถานภาพ                | $\bar{X}$ | ครูผู้สอน<br>เด็กเรียนร่วม | ผู้บริหาร<br>โรงเรียน | ครูการ<br>ศึกษาพิเศษ |
|-----------|------------------------|-----------|----------------------------|-----------------------|----------------------|
| 8         | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.04      |                            | .08                   | .37                  |
|           | ผู้บริหาร โรงเรียน     | 2.12      |                            |                       | .29                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.41      |                            |                       |                      |
| 9         | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.08      |                            | .16                   | .16                  |
|           | ผู้บริหาร โรงเรียน     | 2.24      |                            |                       | .00                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.24      |                            |                       |                      |
| 10        | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.08      |                            | .22                   | .39*                 |
|           | ผู้บริหาร โรงเรียน     | 2.29      |                            |                       | .18                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.47      |                            |                       |                      |
| 11        | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.06      |                            | .06                   | .41*                 |
|           | ผู้บริหาร โรงเรียน     | 2.00      |                            |                       | .47                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.47      |                            |                       |                      |
| 12        | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.43      |                            | .04                   | .39*                 |
|           | ผู้บริหาร โรงเรียน     | 2.47      |                            |                       | .35                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.82      |                            |                       |                      |
| 13        | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.25      |                            | .08                   | .39                  |
|           | ผู้บริหาร โรงเรียน     | 2.18      |                            |                       | .47                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.65      |                            |                       |                      |
| 14        | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.49      |                            | .02                   | .45*                 |
|           | ผู้บริหาร โรงเรียน     | 2.47      |                            |                       | .47*                 |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.94      |                            |                       |                      |
| 15        | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.40      |                            | .02                   | .22                  |
|           | ผู้บริหาร โรงเรียน     | 2.49      |                            |                       | .24                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.71      |                            |                       |                      |

ตาราง 11 (ต่อ)

| ตัวชี้วัด | สถานภาพ                | $\bar{X}$ | ครูผู้สอน<br>เด็กเรียนร่วม | ผู้บริหาร<br>โรงเรียน | ครูการ<br>ศึกษาพิเศษ |
|-----------|------------------------|-----------|----------------------------|-----------------------|----------------------|
| 16        | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.25      |                            | .04                   | .27                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.29      |                            |                       | .24                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.53      |                            |                       |                      |
| 17        | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.14      |                            | .04                   | .33                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.18      |                            |                       | .29                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.47      |                            |                       |                      |
| 18        | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.00      |                            | .06                   | .12                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.06      |                            |                       | .06                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.12      |                            |                       |                      |
| 19        | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.00      |                            | .00                   | .29                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.00      |                            |                       | .29                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.29      |                            |                       |                      |
| 20        | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.06      |                            | .06                   | .18                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.00      |                            |                       | .24                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.24      |                            |                       |                      |
| 21        | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.31      |                            | .14                   | .16                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.18      |                            |                       | .29                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.47      |                            |                       |                      |
| 22        | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.16      |                            | .10                   | .14                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.06      |                            |                       | .24                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.29      |                            |                       |                      |
| รวม       | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.20      |                            | 0.223                 | .2843*               |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.21      |                            |                       | .2620                |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.48      |                            |                       |                      |

P\* &lt; .05

จากตาราง 11 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำ จัดการเรียนร่วม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอน เด็กเรียนร่วม ด้านการเรียนการสอน โดยใช้ Scheffe' Test พบว่า

คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ด้านการเรียนการสอน ตามทัศนะของครูผู้สอน เด็กเรียนร่วมกับครูการศึกษาพิเศษในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

สำหรับทัศนะของครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมกับผู้บริหารโรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียนกับครูการศึกษาพิเศษ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 12 เปรียบเทียบคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม  
ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ด้านการบริหาร  
จัดการ

| แหล่งของความแปรปรวน | SS.    | df | MS.  | F    | Sig. |
|---------------------|--------|----|------|------|------|
| ระหว่างกลุ่ม        | .591   | 2  | .295 | 2.22 | .115 |
| ภายในกลุ่ม          | 10.747 | 81 | .133 | -    | -    |
| รวม                 | 11.338 | 83 | -    | -    | -    |

$P^* < .05$

จากตาราง 12 การเปรียบเทียบคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำ  
จัดการเรียนร่วมตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม  
ด้านการบริหารจัดการ พบว่า

คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ตามทัศนะระหว่างกลุ่ม ด้านการบริหารจัดการ  
แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 13 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำ

จัดการเรียนร่วม ตามทักษะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม  
ด้านการบริหารจัดการ โดยใช้ Scheffe' Test

| ตัวชี้วัด | สถานภาพ                | $\bar{X}$ | ครูผู้สอน<br>เด็กเรียนร่วม | ผู้บริหาร<br>โรงเรียน | ครูการ<br>ศึกษาพิเศษ |
|-----------|------------------------|-----------|----------------------------|-----------------------|----------------------|
| 1         | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.39      |                            | .25                   | .14                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.65      |                            |                       | .12                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.53      |                            |                       |                      |
| 2         | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.00      |                            | .12                   | .06                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.12      |                            |                       | .06                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.16      |                            |                       |                      |
| 3         | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.33      |                            | .04                   | .08                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.29      |                            |                       | .12                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.41      |                            |                       |                      |
| 4         | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.20      |                            | .08                   | .27                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.12      |                            |                       | .35                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.47      |                            |                       |                      |
| 5         | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.27      |                            | .22                   | .20                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.06      |                            |                       | .41                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.47      |                            |                       |                      |
| 6         | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.29      |                            | .29                   | .18                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.00      |                            |                       | .47*                 |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.47      |                            |                       |                      |
| 7         | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.25      |                            | .14                   | .22                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.12      |                            |                       | .35                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.47      |                            |                       |                      |

ตาราง 13 (ต่อ)

| ตัวชี้วัด | สถานภาพ                | $\bar{X}$ | ครูผู้สอน<br>เด็กเรียนร่วม | ผู้บริหาร<br>โรงเรียน | ครูการ<br>ศึกษาพิเศษ |
|-----------|------------------------|-----------|----------------------------|-----------------------|----------------------|
| 8         | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.20      |                            | .02                   | .16                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.18      |                            |                       | .18                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.35      |                            |                       |                      |
| 9         | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.41      |                            | .18                   | .35                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.59      |                            |                       | .18                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.76      |                            |                       |                      |
| 10        | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.20      |                            | .02                   | .22                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.18      |                            |                       | .24                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.41      |                            |                       |                      |
| 11        | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.16      |                            |                       |                      |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.35      |                            | .20                   | .14                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.29      |                            |                       | .06                  |
| 12        | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.10      |                            | .20                   | .25                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.29      |                            |                       | .06                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.35      |                            |                       |                      |
| 13        | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.18      |                            | .12                   | .06                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.29      |                            |                       | .06                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.24      |                            |                       |                      |
| 14        | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.12      |                            | .12                   | .06                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.24      |                            |                       | .06                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.18      |                            |                       |                      |
| 15        | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.27      |                            | .20                   | .37                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.47      |                            |                       | .18                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.65      |                            |                       |                      |

ตาราง 13 (ต่อ)

| ตัวชี้วัด | สถานภาพ                | $\bar{X}$ | ครูผู้สอน<br>เด็กเรียนร่วม | ผู้บริหาร<br>โรงเรียน | ครูการ<br>ศึกษาพิเศษ |
|-----------|------------------------|-----------|----------------------------|-----------------------|----------------------|
| 16        | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.29      |                            | .12                   | .12                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.18      |                            |                       | .24                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.41      |                            |                       |                      |
| 17        | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.14      |                            | .04                   | .22                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.18      |                            |                       | .18                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.35      |                            |                       |                      |
| 18        | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.20      |                            | .06                   | .41*                 |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.06      |                            |                       | .35                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.41      |                            |                       |                      |
| 19        | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.25      |                            | .08                   | .39*                 |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.18      |                            |                       | .47*                 |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.65      |                            |                       |                      |
| 20        | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 1.80      |                            | .06                   | .18                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 1.82      |                            |                       | .24                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.06      |                            |                       |                      |
| 21        | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 1.88      |                            | .06                   | .24                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 1.94      |                            |                       | .18                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.12      |                            |                       |                      |
| 22        | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.16      |                            | .08                   | .31                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.24      |                            |                       | .24                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.47      |                            |                       |                      |
| 23        | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.22      |                            | .14                   | .08                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.35      |                            |                       | .06                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.29      |                            |                       |                      |

ตาราง 13 (ต่อ)

| ตัวชี้วัด | สถานภาพ                | $\bar{X}$ | ครูผู้สอน<br>เด็กเรียนร่วม | ผู้บริหาร<br>โรงเรียน | ครูการ<br>ศึกษาพิเศษ |
|-----------|------------------------|-----------|----------------------------|-----------------------|----------------------|
| 24        | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.12      |                            | .12                   | .29                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.24      |                            |                       | .18                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.41      |                            |                       |                      |
| 25        | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.33      |                            | .02                   | .20                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.35      |                            |                       | .18                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.53      |                            |                       |                      |
| รวม       | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.18      |                            | .0412                 | .2153                |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.22      |                            |                       | .1741                |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.39      |                            |                       |                      |

$P^* < .05$

จากตาราง 13 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ด้านการบริหารจัดการ โดยใช้ Scheffe' Test พบว่า

คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ด้านการบริหารจัดการ ตามทัศนะของครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมกับผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมกับครูการศึกษาพิเศษ และผู้บริหารโรงเรียนกับครูการศึกษาพิเศษในภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 14 เปรียบเทียบคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ด้านปัจจัย  
การดำเนินงาน

| แหล่งของความแปรปรวน | SS.    | df | MS.  | F     | Sig. |
|---------------------|--------|----|------|-------|------|
| ระหว่างกลุ่ม        | .427   | 2  | .213 | 1.310 | .275 |
| ภายในกลุ่ม          | 13.357 | 82 | .163 | -     | -    |
| รวม                 | 13.784 | 84 | -    | -     | -    |

$P^* < .05$

จากตาราง 14 การเปรียบเทียบคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำ  
จัดการเรียนร่วมตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมด้าน  
ปัจจัยการดำเนินงาน พบว่า

คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ตามทัศนะระหว่างกลุ่ม ด้านปัจจัยการดำเนินงาน  
แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 15 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำ

จัดการเรียนร่วม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม  
ด้านปัจจัยการดำเนินงาน โดยใช้ Scheffe' Test

| ตัวชี้วัด | สถานภาพ                | $\bar{X}$ | ครูผู้สอน<br>เด็กเรียนร่วม | ผู้บริหาร<br>โรงเรียน | ครูการ<br>ศึกษาพิเศษ |
|-----------|------------------------|-----------|----------------------------|-----------------------|----------------------|
| 1         | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.45      |                            | .02                   | .02                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.47      |                            |                       | .00                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.47      |                            |                       |                      |
| 2         | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.16      |                            | .10                   | .20                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.06      |                            |                       | .29                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.35      |                            |                       |                      |
| 3         | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.14      |                            | .10                   | .27                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.24      |                            |                       | .18                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.41      |                            |                       |                      |
| 4         | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.41      |                            | .12                   | .24                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.29      |                            |                       | .35                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.65      |                            |                       |                      |
| 5         | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.27      |                            | .02                   | .14                  |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.29      |                            |                       | .12                  |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.41      |                            |                       |                      |
| รวม       | ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม | 2.27      |                            | .0157                 | .1725                |
|           | ผู้บริหารโรงเรียน      | 2.29      |                            |                       | .1882                |
|           | ครูการศึกษาพิเศษ       | 2.46      |                            |                       |                      |

$P^* < .05$

จากตาราง 15 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของ  
โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอน  
เด็กเรียนร่วมด้านปัจจัยการดำเนินงาน โดยใช้ Scheffe' Test พบว่า  
คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ด้านปัจจัยการ

ดำเนินงาน ตามทักษะของครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมกับผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมกับครูการศึกษาพิเศษ และผู้บริหารโรงเรียนกับครูการศึกษาพิเศษ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

### ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วมของผู้ปกครองเด็กพิเศษเรียนร่วม ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

| รายการ                                                                         | $\bar{X}$ | S.D. | ระดับความ<br>พึงพอใจ |
|--------------------------------------------------------------------------------|-----------|------|----------------------|
| 1. ท่านพึงพอใจในวิธีการรับเด็กพิเศษเข้าเรียนของโรงเรียน                        | 2.65      | 0.48 | มาก                  |
| 2. ท่านพึงพอใจที่เด็กของท่านได้รับการเตรียมความพร้อม                           | 2.59      | 0.60 | มาก                  |
| 3. ท่านพึงพอใจกับการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กพิเศษในโรงเรียน                    | 2.24      | 0.60 | ปานกลาง              |
| 4. ท่านพึงพอใจกับการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กพิเศษในห้องเรียน                   | 2.38      | 0.65 | มาก                  |
| 5. ท่านพึงพอใจในการให้ความรู้ หรือทำความเข้าใจของโรงเรียน                      | 2.50      | 0.56 | มาก                  |
| 6. ท่านพึงพอใจกับพัฒนาการของเด็กพิเศษในปกครองของท่านหลังเข้าเรียน              | 2.47      | 0.61 | มาก                  |
| 7. ท่านพึงพอใจกับความสามารถด้านต่างๆ ที่ปรากฏของเด็กพิเศษในปกครองของท่าน       | 2.47      | 0.61 | มาก                  |
| 8. ท่านพึงพอใจในความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับเด็กพิเศษของท่าน                | 2.46      | 0.64 | มาก                  |
| 9. ท่านพึงพอใจกับสภาพการเรียนร่วมระหว่างเด็กพิเศษของท่านกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน | 2.56      | 0.61 | มาก                  |
| 10. ท่านมีส่วนร่วมในการคัดแยกวินิจฉัยความบกพร่องของเด็กพิเศษในปกครองของท่าน    | 2.15      | 0.70 | ปานกลาง              |

ตาราง 16 (ต่อ)

| รายการ                                                                                          | $\bar{X}$ | S.D.  | ระดับความพึงพอใจ |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-------|------------------|
| 11. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับตัวเด็กพิเศษของท่าน                          | 2.32      | 0.76  | ปานกลาง          |
| 12. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับเด็กพิเศษของท่าน                      | 2.09      | 0.75  | ปานกลาง          |
| 13. ท่านมีส่วนร่วมในการปรับแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับเด็กพิเศษของท่าน                       | 2.15      | 0.741 | ปานกลาง          |
| 14. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมสำหรับเด็กพิเศษที่โรงเรียนจัดขึ้น                                    | 2.00      | 0.69  | ปานกลาง          |
| 15. ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น หรือให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ | 2.03      | 0.71  | ปานกลาง          |
| รวม                                                                                             | 2.38      | 0.45  | มาก              |

จากตาราง 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วมของผู้ปกครองเด็กพิเศษเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ย 2.38 ระดับความพึงพอใจ ระดับมาก

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความพึงพอใจในวิธีการรับเด็กพิเศษเข้าเรียนของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 2.65 ระดับความพึงพอใจ ระดับมาก รองลงมาคือ ความพึงพอใจที่เด็กพิเศษได้รับการเตรียมความพร้อม มีค่าเฉลี่ย 2.59 ระดับความพึงพอใจ ระดับมาก ผู้ปกครองมีความพึงพอใจ กับสภาพการเรียนร่วม ระหว่างเด็กพิเศษของตนกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ย 2.56 ระดับความพึงพอใจ ระดับมาก และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสำหรับเด็กพิเศษที่โรงเรียนจัดขึ้น มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 2.00 ระดับความพึงพอใจ ระดับปานกลาง

## บทที่ 5

### สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาคูณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2 ปราบกฏผลการวิจัย ดังนี้

#### ความมุ่งหมายของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาคูณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในด้านคุณภาพนักเรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ และด้านปัจจัยการดำเนินงานตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม
2. เพื่อเปรียบเทียบคูณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษและครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมเป็น รายด้าน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

#### กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม และผู้ปกครองเด็กพิเศษเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2 จำนวน 19 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน 17 คน ครูการศึกษาพิเศษ 17 คน ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม 55 คน และผู้ปกครองเด็กพิเศษเรียนร่วม 68 คน รวม 157 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น และกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดย ใช้สูตรของยามานะ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 %

#### สมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย ไว้ดังนี้

1. คูณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในด้านคุณภาพนักเรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ และด้านปัจจัยการดำเนินงานอยู่ในระดับพอใช้ขึ้นไป

2. คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วม ของผู้ปกครองเด็กพิเศษเรียนร่วม ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม อยู่ในระดับปานกลางขึ้นไป

## เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสำรวจความคิดเห็นของ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม คือผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม และผู้ปกครองเด็กพิเศษเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เนื้อหาของการสอบถามแยกเป็น 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษและครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ที่มีต่อคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสำรวจ เป็นแบบเลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ที่มีคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามระดับความคิดเห็นใน 4 ด้าน คือ

- 1) ด้านคุณภาพนักเรียน
- 2) ด้านการเรียนการสอน
- 3) ด้านการบริหารจัดการ

ฉบับที่ 2 แบบสำรวจความพึงพอใจ และการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วม ของผู้ปกครองเด็กพิเศษเรียนร่วม ที่มีต่อการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามระดับความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วม

## การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ตามแบบสำรวจของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2 นั้น ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 24 วัน ระหว่างวันที่ 6 ธันวาคม 2549 ถึงวันที่ 29 ธันวาคม 2549 โดยปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) ผู้วิจัยของหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2 เพื่อขออนุญาตทำการเก็บข้อมูลตามแบบสำรวจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
- 2) ขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ เขต 2 เพื่อแจ้งขอความร่วมมือจากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในการให้ความร่วมมือการเก็บข้อมูลการวิจัยจากแหล่งข้อมูลของโรงเรียน
- 3) นำแบบสำรวจออกเก็บข้อมูลกับโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยทำความเข้าใจและให้เวลาในการตอบแบบสำรวจประมาณ 2 สัปดาห์ และออกเก็บข้อมูลกลับคืนด้วยตนเอง ได้แบบสำรวจกลับคืน 139 ฉบับ จากจำนวนทั้งหมด 157 ฉบับ

## การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

- 1) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสำรวจ
- 2) ขอเก็บข้อมูลเพิ่มเติมสำหรับแบบสำรวจที่ไม่สมบูรณ์ครบถ้วน
- 3) กำหนดรหัสคุณภาพเพื่อบันทึกข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจ
- 4) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows ดังนี้
  - (1) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมตามตัวชี้วัดจากแบบสำรวจ จำแนกเป็นภาพรวม รายด้าน และรายข้อ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
  - (2) วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบคุณภาพการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม โดยเปรียบเทียบรายคู่จำแนกเป็นรายด้าน
  - (3) วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กพิเศษเรียนร่วม โดยใช้ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

## สรุปผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2 ตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษ ปรากฏผลดังนี้

1. คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ และคุณภาพรายด้าน เป็นดังนี้

1.1 คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ด้านคุณภาพนักเรียนในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับดี โดยเห็นว่าเพื่อนนักเรียนที่เป็นเด็กปกติให้การยอมรับการร่วมกิจกรรม และเรียนร่วมในชั้นได้มีคุณภาพดีอันดับแรก รองลงมาคือผู้บริหารโรงเรียนมีความพึงพอใจที่นักเรียนสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ และเห็นว่านักเรียนมีพัฒนาการในทักษะการทำงาน อาชีพมีคุณภาพเป็นอันดับสุดท้าย

1.2 คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ด้าน การเรียนการสอน ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับพอใช้ โดยคณะครูและนักเรียนให้การยอมรับและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็กพิเศษ มีคุณภาพดีอันดับแรก รองลงมาคือ เด็กพิเศษมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมกับเด็กปกติตามโอกาสและความสามารถ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมใช้เทคนิควิธีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลายสอดคล้องกับความบกพร่องของเด็กพิเศษ มีคุณภาพเป็นอันดับสุดท้าย

1.3 คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ด้านการบริหารจัดการในภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับพอใช้ มีคุณภาพดีอันดับแรก รองลงมาคือโรงเรียนจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาพิเศษ และโรงเรียนนำเสนอข้อมูลสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กราฟ สถิติ แผนภูมิ ตาราง ฯลฯ มีคุณภาพเป็นอันดับสุดท้าย

1.4 คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมตาม ทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ด้านปัจจัยการดำเนินงาน ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับพอใช้ โดยผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจการจัดการศึกษาพิเศษ และมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วม มีคุณภาพดีอันดับแรก รองลงมาคือ คณะครูเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อเด็กพิเศษเรียนร่วม และครูการศึกษาพิเศษมีคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษ มีคุณภาพเป็นอันดับสุดท้าย

2. การเปรียบเทียบคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

2.1 เปรียบเทียบคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ด้านคุณภาพนักเรียน พบว่า มีทัศนะระหว่างกลุ่มแตกต่างกัน โดยพบว่าครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม กับครูการศึกษาพิเศษ มีทัศนะด้านคุณภาพนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับคู่อื่น ๆ มีทัศนะแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 เปรียบเทียบคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมด้านการเรียนการสอน พบว่า มีทัศนะระหว่างกลุ่มแตกต่างกันโดยพบว่าครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมกับครูการศึกษาพิเศษ มีทัศนะด้านการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05 สำหรับคู่อื่น ๆ มีทัศนะแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 เปรียบเทียบคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมด้านการบริหารจัดการ พบว่า ทัศนะระหว่างกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 เปรียบเทียบคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมด้านปัจจัยการดำเนินงาน พบว่า ทัศนะระหว่างกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การศึกษาความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2 ปรากฏผลดังนี้

ความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน แกนนำจัดการเรียนร่วม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจในวิธีการรับเด็กพิเศษเข้าเรียนของโรงเรียนมากเป็นอันดับแรก รองลงมาคือความพึงพอใจที่เด็กพิเศษได้รับการเตรียมความพร้อมสำหรับการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วมของผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับตัวเด็กมากเป็นอันดับแรก และมีส่วนร่วมในกิจกรรมสำหรับเด็กพิเศษที่โรงเรียนจัดขึ้นเป็นอันดับสุดท้าย

## อภิปรายผล

1. คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ อาจเนื่องมาจากผลกระทบ ของการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารงานของกระทรวงศึกษาธิการ ตามนโยบายปฏิรูประบบราชการของรัฐบาลการเปลี่ยนถ่ายภารกิจ จากเดิมที่มีสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย รับผิดชอบดูแลการจัดการเรียนร่วม เมื่อแบ่งส่วนราชการออกเป็นเขต พื้นที่สองเขต บุคลากรที่รับผิดชอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งมีความรู้ และประสบการณ์จะอยู่ที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 ส่วนเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 จะขาดบุคลากร ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการต้องศึกษางานใหม่ และผลจากการเปลี่ยนผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบ ตามสิทธิการย้ายของทางราชการ ทำให้การดำเนินงานจัดการเรียนร่วม มีปัญหาขาดความต่อเนื่องทั้งระบบในระยะเวลาหนึ่ง จึงส่งผลให้คุณภาพการดำเนินงานโดยภาพ รวมอยู่ในระดับพอใช้สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548 : 80) ที่ศึกษา ภาพรวมการประเมินการดำเนินงานของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในช่วง 6 เดือนแรก โดยใช้ Balanced-Scorecard ในหลายมุมมอง พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการได้ในระดับพอใช้

2. คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมตาม ทัศนะ ของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ด้านคุณภาพนักเรียน อยู่ในระดับดี ยกเว้นในเรื่องนักเรียนมีพัฒนาการ ในทักษะการทำงานพื้นฐานอาชีพ และนักเรียนมี พัฒนาการการเรียนรู้ตามแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล มีคุณภาพในระดับพอใช้ เกิดจาก องค์ประกอบหลายประการ กล่าวคือ เจตคติและความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรต่าง ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการดำเนินงาน จัดการเรียนร่วมสอดคล้องกับ นันทิยา ชัยนิคม(2535: 87) ที่ได้ศึกษาพบว่าโรงเรียนสามารถ ดำเนินการจัดการเรียนร่วมในด้านต่าง ๆ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ในด้านความพร้อมของ โรงเรียน ความร่วมมือและสนับสนุนจากผู้ปกครอง ชุมชน การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ การ พัฒนาบุคลากร และโอกาสที่เด็กได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ ซึ่งโดยหลักการแล้ว การพิจารณาโรงเรียน เข้าโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ถือความพร้อมของโรงเรียนเป็นสำคัญ ประกอบกับ หน่วยงานต้นสังกัดมีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ เพื่อให้การดำเนินงาน จัดการเรียนร่วมเกิดผลเป็นรูปธรรม ปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีส่วนสัมพันธ์กับคุณภาพของนักเรียนทั้งสิ้น สอดคล้องกับนิตยา นิลคุหา (2534: 60-62) ที่ศึกษาพบว่า ทัศนคติของผู้บริหาร ครูผู้สอน เด็กปกติ และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนั้น มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กที่มีความ

บทพร้อมทางการได้ยิน ปัจจัยดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้บริหาร ครูผู้สอน และเด็กปกติมีความพึงพอใจให้การยอมรับการปฏิบัติกิจกรรมและเรียนร่วมชั้นได้

3. คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กปกติในด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับพอใช้ โดยมีตัวชี้วัดที่มีคุณภาพในระดับดี คือ ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม จัดทำแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับเด็กพิเศษทุกคน การจัดทำแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลสอดคล้องกับสภาพความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน คณะครูให้การยอมรับและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็กพิเศษ และเด็กพิเศษมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมกับเด็กปกติตามโอกาสและความสามารถ ทั้งนี้โรงเรียนในโครงการส่วนมากเป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กและ ขนาดกลาง มีบุคลากรที่มีอัตราการเลื่อนไหลค่อนข้างสูง การดำเนินงานจัดการเรียนร่วม อาจไม่เป็นไปตามขั้นตอนในบางแห่ง และอาจมีปัญหาในการบริหารจัดการ อย่างไรก็ตาม การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลนั้นโรงเรียนทุกแห่งดำเนินการเป็นปกติ แต่การปฏิบัติตามแผนที่กำหนดให้ครบถ้วนเป็นไปได้ยาก เพราะครูผู้สอนมีภารกิจมาก การที่มีบุคลากรจำกัดจำเป็นต้องรับภาระงานอื่นด้วย เช่น งานธุรการ งานโครงการตามนโยบายของหน่วยงาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจำเป็นต้องปรับตามภาระงานที่มีอยู่ ทำให้กิจกรรมที่กำหนดในแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ หรือแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลที่โรงเรียนจัดทำขึ้น อาจเกิดจากความคิดของครูคนเดียว ทำให้แผนไม่ครอบคลุมในสาระสำคัญ ซึ่งสอดคล้องสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548: 74) ที่ศึกษาพบว่า การจัดทำแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล โรงเรียนเรียนร่วมส่วนใหญ่มอบให้เป็นหน้าที่ของครูเพียงคนเดียว ทำได้ไม่ครบทุกคน ไม่ครบองค์ประกอบ และไม่มีเวลาในการดำเนินการจัดทำ นอกจากนี้ยังพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เหมาะสมและเอื้อกับสภาพความบกพร่องของเด็กพิเศษ เพราะเห็นว่าเด็กพิการไม่มาก ไม่จำเป็นต้องปรับสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548: 73) ที่ศึกษา พบว่า โรงเรียนไม่ปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยให้เหตุผลว่าไม่มีความจำเป็นต้องปรับ เพราะเด็กที่เรียนร่วมเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จากปัจจัยดังกล่าว ส่งผลกระทบกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน ทำให้ขาดความสมบูรณ์ต่อเนื่อง และเด็กที่เรียนร่วมไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

4. คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับพอใช้ ยกเว้นตัวชี้วัดในเรื่องโรงเรียนจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาพิเศษ การส่งครูเข้าอบรมสัมมนาเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ การใช้งบประมาณการศึกษาพิเศษตรงตามวัตถุประสงค์ และโรงเรียนจัดทำรายงานผลการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมให้ผู้เกี่ยวข้องทราบทุกปี

การศึกษา มีคุณภาพในระดับดี อาจเนื่องมาจากโรงเรียนในโครงการหลายแห่งมีการปรับเปลี่ยนผู้บริหาร ซึ่งไม่เคยมีประสบการณ์และความรู้ในการจัดการเรียนร่วม และหน่วยงานต้นสังกัดไม่ดำเนินการพัฒนาในเรื่องนี้ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลักสำคัญที่สุดในการบริหารงานการศึกษาของโรงเรียน เมื่อไม่มีความรู้และประสบการณ์และอาจประกอบกับความไม่ใส่ใจใฝ่รู้ของผู้บริหารด้วยแล้ว การจัดการเรียนร่วมให้มีประสิทธิภาพก็เป็นไปได้ยาก เพราะนอกจากจะไม่รู้กระบวนการบริหารจัดการแล้ว ยังไม่มีความมั่นใจในการนิเทศครูผู้รับผิดชอบได้ การส่งครูที่อยู่ในบังคับบัญชาไปเข้ารับการอบรมเพิ่มพูนความรู้สามารถทำได้แต่ตัวผู้บริหารก็จำเป็นต้องรู้ในสิ่งนั้นด้วย เพื่อให้เข้าใจในบทบาทและภารกิจหน้าที่รับผิดชอบการจัดการเรียนร่วมให้บังเกิดผลดี สอดคล้องกับ

ทองนวล ภูประเสริฐ (จินตนา อัมพรภาค: 94 อ้างอิงจาก ทองนวล ภูประเสริฐ) (2538) ที่ศึกษาพบว่า บุคลากรทางการประถมศึกษา ที่มีประสบการณ์ตรงในการจัดการเรียนร่วม มีเจตคติทางบวกต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และต่อการเรียนร่วม และสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548: 79) ที่ศึกษาพบว่าประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ทั้งการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การมีวิสัยทัศน์ นโยบาย การบริหารจัดการหลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติได้ผลในระดับพอใช้

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ คือ งบประมาณดำเนินการ ซึ่งโรงเรียนได้รับไม่เต็มจำนวน ทำให้ไม่สามารถจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอน และนักเรียนเรียนร่วมได้ตามต้องการ ทำให้โรงเรียนแกนนำในสังกัดขาดงบประมาณที่จำเป็นในการบริหารจัดการในส่วนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของแต่ละโรงเรียนส่งผลกระทบให้การบริหารจัดการไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

5. คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมด้านปัจจัย การดำเนินงานอยู่ในระดับพอใช้ยกเว้นเรื่อง ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจการจัดการศึกษาพิเศษ และมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วม และคณะครูเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อเด็กพิเศษเรียนร่วม มีคุณภาพในระดับดี การจัดการเรียนร่วมให้มีประสิทธิภาพนั้น ปัจจัยสำคัญที่สุดคือการมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีเจตคติที่ดีโดยได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในโรงเรียน และภายนอกโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2 ส่วนมากไม่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษ เพียงแต่ได้ผ่านการอบรมตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ผ่านการประชุมชี้แจงจากหน่วยงานในจังหวัดบ้าง ความรู้และประสบการณ์ในด้านการศึกษาพิเศษ อาจจะไม่เพียงพอต่อการจัดการให้มีคุณภาพตามต้องการ รวมทั้งบุคลากรอื่นที่เป็นทีมงานที่มีความรู้เฉพาะด้าน และเครือข่ายอื่นๆ ก็มีจำกัดซึ่งเป็นอุปสรรคในการพัฒนางานจัดการเรียนร่วมสอดคล้องกับ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548: 78) ที่ศึกษาพบว่ากรมที่มีทีมงานเฉพาะให้คำแนะนำปรึกษา ช่วยเหลือการมีส่วนร่วมของเครือข่ายของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมมีคุณภาพในระดับพอใช้เป็นปัญหาหนึ่งที่หน่วยงานบริหารการศึกษาพิเศษ พึงหาทางแก้ไขโดยเร็ว

6. เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมที่มีต่อคุณภาพการดำเนินการจัดการเรียนร่วมเป็นรายด้านผู้ที่มีความเห็นว่าคุณภาพการจัดการเรียนร่วม ด้านคุณภาพนักเรียน และด้านการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมกับครูการศึกษาพิเศษ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประสบการณ์พื้นฐานของครูทั้งสองกลุ่มต่างกัน โดยครูการศึกษาพิเศษ มีความรู้และประสบการณ์มากกว่า และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม มีความรู้พื้นฐานค่อนข้างน้อยมุมมองต่าง ๆ จึงแตกต่างกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับ จินตนา อัมพรภาค (2546: 94) อ้างอิงจากสมบุญ อาศิริพจน์. (2542) ที่ศึกษาพบว่า เจตคติของผู้บริหารครูที่ทำการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในโรงเรียนในโครงการเรียนร่วมแตกต่างกัน และสอดคล้องกับฐานิยา บุญเกียรติ (2538: 191) ที่ศึกษาพบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสถานภาพการจัดการศึกษาพิเศษโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับคุณภาพด้านการบริหารจัดการ และด้านปัจจัยการดำเนินงานนั้น ผู้บริหารโรงเรียนครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม เห็นว่ามีคุณภาพไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนด

7. ความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนร่วมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ว่าความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนร่วมอยู่ในระดับปานกลางขึ้นไป เมื่อพิจารณากระบวนการดำเนินงานของโรงเรียนแกนนำในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2 แล้วเห็นว่า โรงเรียนมีแนวดำเนินการคล้ายกัน คือมีการประชุมให้ความรู้ผู้ปกครองก่อนดำเนินการ และมีการประสานสัมพันธ์กันเป็นระยะ ๆ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าว ผู้ปกครองได้รับความรู้และมีโอกาสได้พบเห็นว่าโรงเรียนทำอย่างไรกับเด็กในปกครอง และการมีส่วนร่วมให้ข้อมูล การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่สนับสนุนให้ผู้ปกครองมีความพึงพอใจ ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่ได้ผล การที่เด็กพิเศษได้รับการพัฒนาความสามารถต่าง ๆ ดีขึ้น มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครู และเพื่อนนักเรียนสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้อย่างมีความสุขเป็นความพึงพอใจที่สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2545: 19) ที่ศึกษาพบว่าผู้ปกครองพอใจที่เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้

## ข้อเสนอแนะ

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เรียนร่วมกับเด็กปกติ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

### ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่าคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษ ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ และ ด้านปัจจัยการดำเนินงานอยู่ในระดับพอใช้ โรงเรียนในโครงการและหน่วยงานต้นสังกัด ควรได้หาวิธีการในการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพงานด้านดังกล่าวให้ดีขึ้นเป็นต้นแบบในการขยายผล และเป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำแก่โรงเรียนเรียนร่วมอื่น ๆ และโรงเรียนที่จะเข้าโครงการในปีต่อ ๆ ไป
2. ผู้บริหารการศึกษาทุกระดับ ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และโรงเรียนควรเสริมสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การยกย่องชมเชย การเผยแพร่ผลงาน เป็นต้น เพื่อเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานจัดการเรียนร่วมให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น
3. ควรมีการพัฒนาบุคลากรเพิ่มเติมเป็นระยะ เนื่องจากเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จะมีอยู่ในทุกโรงเรียน ครูทุกคนจึงควรมีความรู้ทางการศึกษาพิเศษ เพื่อจะได้ดำเนินการได้ถูกต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหา และ ทรัพยากรของแต่ละโรงเรียน โดยการจัดอบรมระยะสั้น การให้คำแนะนำ การศึกษาดูงาน ให้บุคคลเหล่านั้นมีประสบการณ์ตรง และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้
4. การนิเทศติดตามผลของหน่วยงานต้นสังกัด ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อการประสานงานอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้ปฏิบัติและผู้กำกับนโยบาย
5. การปรับเปลี่ยนตัวบุคลากรทั้งผู้บริหารโรงเรียน และผู้รับผิดชอบงานการศึกษาพิเศษ ควรมีการอบรมความรู้เพิ่มเติมสำหรับผู้ที่ไม่เคยได้รับความรู้และประสบการณ์การทำงานการศึกษาพิเศษมาก่อน เพื่อให้สามารถสืบทอดกิจกรรมต่าง ๆ ได้ต่อไป

### ข้อเสนอแนะการทำวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนเด็กปกติ นักเรียนปกติ และผู้ปกครอง

ของนักเรียนปกติ ที่มีต่อการจัดเรียนร่วม ตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษ เพื่อทราบข้อมูลในวงกว้างและเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาพิเศษของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2

2. ควรมีการศึกษาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเรียนร่วม โดยจำแนกประเภทของความบกพร่องเพื่อใช้ข้อมูลในการกำหนดแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนตามประเภทของความพิการ

3. ควรศึกษาแนวทางการจัดการเรียนร่วมให้มีประสิทธิภาพ โดยศึกษาจากกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูผู้สอน ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ครูการศึกษาพิเศษ ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปกครอง เพื่อใช้ข้อมูลในการวางแผนจัดการศึกษาพิเศษให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

## บรรณานุกรม

## บรรณานุกรม

- กมล รอดคล้าย. (2537). การวิเคราะห์ระบบการจัดการประถมศึกษาของหน่วยงานรัฐบาล และ เอกชน ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- กรมวิชาการ. (2541). คู่มือการเรียนการสอนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยระดับ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหนังสือ. กรมฯ.
- กรมสามัญศึกษา. (2524). รายงานการวิจัยสถานภาพการจัดการศึกษาพิเศษและการศึกษา สงเคราะห์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: จงเจริญการพิมพ์.
- \_\_\_\_\_. (2525). คู่มือครูการศึกษาพิเศษ เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ทิพย์อักษร.
- \_\_\_\_\_. (2542). รายงานการวิเคราะห์การประเมินผล การประชุมอบรมครู วิทยากรแกน นำจัดการเรียนร่วม. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์. กรมฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). รายงานการวิจัยการทดลองนำร่อง : การพัฒนาโรงเรียนเรียน ร่วมสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ: โรงเรียนพิมพ์การศาสนา.
- \_\_\_\_\_. (2548). การสังเคราะห์งานด้านการจัดการเรียนร่วมสู่ภาคปฏิบัติเพื่อนำสู่ นโยบายการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สำหรับเด็กและเยาวชนพิการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กระทรวงฯ.
- เกษม ทองสัมฤทธิ์. (2540). ความต้องการนิเทศงานวิชาการของครู โครงการเด็กพิเศษเรียน ร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา ประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิต วิทยาลัย. มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2537). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: บัณฑิต วิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทองคำ ผดุงสุข. (2531). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กที่มีความ บกพร่องทางการได้ยินที่เรียนร่วมกับเด็กปกติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานการ ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2543). สรุปรายงานการวิจัยรูปแบบการจัดการเรียนร่วมแบบรวมพลัง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ โดยครอบครัวและชุมชนมี ส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

- นันทิยา ชัยนิคม. (2535). รายงานผลการศึกษาวิเคราะห์เพื่อประเมินโครงการโรงเรียน  
ตัวอย่างจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา กับเด็กปกติ.  
หน่วยศึกษานิเทศก์. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี.
- นิตยา นิลคูหา. (2534). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร่วมของเด็กที่มี  
ความบกพร่องทางการได้ยิน. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ) กรุงเทพฯ:  
บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิลบล พูรานุกาพ. (2540). การประเมินโครงการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก  
พิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ:  
บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เบญจา ชนธารัณท์. (2532). การจัดที่อยู่สำหรับคนพิการ เอกสารการสอนชุดวิชาการดูแล  
บุคคลพิการ หน่วยที่ 8-15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- \_\_\_\_\_. (2538). รวบรวมบทความวิชาการทางการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2533). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ:  
บรรณกิจ.
- \_\_\_\_\_. (2539). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ: จำไทยเพรส  
จำกัด.
- \_\_\_\_\_. (2541). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. พิมพ์ครั้งที่ 2.  
กรุงเทพฯ: แวนแก้ว.
- \_\_\_\_\_. (2542). การเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ:  
แวนแก้ว.
- \_\_\_\_\_. (2543). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. พิมพ์ครั้งที่ 3.  
กรุงเทพฯ: พี-เอ-อาร์ต แอนด์ พรินท์ติ้ง จำกัด.
- ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. (2536). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3.  
กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วารี ธีระจิตร. (2534). เอกสารคำสอนวิชา 413, 308 การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ. กรุงเทพฯ:  
คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- \_\_\_\_\_. (2541). การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์  
มหาวิทยาลัย.
- วิราพร พงศ์อาจารย์. (2542). ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ  
พิบูลสงคราม. ถ่ายเอกสาร.

- เวช มงคล. (2537). การพัฒนาเครื่องมือตรวจวินิจฉัยปัญหาสำหรับการพัฒนาองค์การใน  
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (การมัธยมศึกษา).  
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ศรียา นิยมธรรม. (2526). ประเมินผลโครงการการศึกษาพิเศษ ตามโครงการพัฒนาศึกษา  
อาเซียน ระยะครึ่งโครงการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาศึกษาอาเซียนแห่งประเทศไทย.
- ศรียา นิยมธรรม. (2533). เด็กพิเศษในโรงเรียนปกติ ในรายงานการประชุมสัมมนา  
ศึกษานิเทศก์จังหวัดและผู้บริหารโรงเรียน เพื่อเตรียมการจัดการศึกษาสำหรับ  
เด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ ในปีการศึกษา 2533. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา  
ลาดพร้าว.
- \_\_\_\_\_. (2535). การศึกษาพิเศษ สารานุกรมศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์.  
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- \_\_\_\_\_. (2541). การเรียนร่วมสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: แอนด์เลิฟเพรส จำกัด.
- สมบุญ อาศิริพจน์. (2542). การศึกษาเปรียบเทียบเจตคติของผู้บริหารและครูในโรงเรียน  
โครงการเรียนร่วม ที่มีต่อความสามารถในการเรียนและการปรับตัวของนักเรียนที่  
มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.  
(การศึกษาพิเศษ) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่าย  
เอกสาร.
- สมพร หวานเสร็จ. (2543). การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม. ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขต  
การศึกษา 10. ถ่ายเอกสาร.
- สหภัทร เจริญยศ. (2540). การศึกษาความต้องการ ปัญหา เจตคติ ของครูและผู้ปกครอง  
นักเรียน ที่มีต่อการเรียนร่วม ในโรงเรียนวัดโพคัยกับโรงเรียนราชวินิต. วิทยานิพนธ์  
กศ.ม.(การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ  
โรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). การประกันคุณภาพการศึกษา  
เทคนิคการพัฒนางานเพื่อเข้าสู่มาตรฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.  
สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา. สำนักงานฯ.
- \_\_\_\_\_. (2529). รายงานการวิจัยการทดลองการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษในโรงเรียน  
ประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. สำนักงาน  
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.

- \_\_\_\_\_. (2534). **คู่มือการดำเนินงานการศึกษาพิเศษ สำหรับศึกษานิเทศก์**. กรุงเทพฯ: กองวิชาการ. สำนักงานฯ.
- \_\_\_\_\_. (2542). **แนวทางการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา. สำนักงานฯ.
- \_\_\_\_\_. (2544). **รายงานการประเมินคุณภาพนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ในสมรรถภาพการใช้คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน ปีการศึกษา 2542**. กรุงเทพฯ: สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา. สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548 ก). **การสังเคราะห์งานด้านการจัดการเรียนร่วมสู่ภาคปฏิบัติ เพื่อนำสู่นโยบายการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สำหรับเด็กและเยาวชนพิการ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- \_\_\_\_\_. (2548 ข). **ข้อมูลโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วม ครอบคลุมทุกอำเภอทั่วประเทศ 2,000 โรงเรียน ตามโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ปีการศึกษา 2548**. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. สำนักงานฯ.
- \_\_\_\_\_. (2548 ค). **2 ทศวรรษของการพัฒนาการศึกษาพิเศษ ประสพการณ์ในอดีตและปัจจุบัน สู่การพัฒนาในอนาคต (พ.ศ.2529 – 2555)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2535). **แผนการศึกษาแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สิริมา หมอนไหม. (2543). **การศึกษาพิเศษ : องค์ความรู้และกระบวนการ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สุกัญญา ขำเพชร. (2538). **ความพร้อมและความต้องการในการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร**. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรินทร์ ยอดคำแบ่ง. (2542). **การเรียนร่วมชั้นระหว่างเด็กปกติและเด็กพิเศษ**. นครราชสีมา: สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- อรนุช หลินประเสริฐ; และคนอื่นๆ. (2520). **การศึกษาความต้องการและโอกาสทางการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกายและปัญญา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี.

อุบล เล่นวารี. (2542). **การบริหารและการจัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วม**. กรุงเทพฯ: จำไทยเพรส จำกัด.

Blankenship, C. and M.S. Lilly. (1981). **Mainstreaming Students with Learning and Behavior Problems**. New York: Holt Rinehart and Winston.

Corbett, J. (1998). **Special Educational Needs in the Twentieth Century : A Cultural Analysis**. Typographic Ltd. London: York House.

Gearheart, Bill R. and Mel W. Weishahn. (1980). **The Handicapped Student in The Regular Classroom**. London: The C.V. Mosby.

Gihool, T.K. (1986.(2). **Changing Public Policies : Root and Forces in Exceptional Children**.

Jone, W. and Collins. A.P. (1966). **Ed Programs for V.H.C. Washington : V.S. Government Printing Office**.

Kauffman, James M. and Daniel P., Hallahan. (1981). **Handbook of Special Education** New Jersey: Engle wood Cliffs.

Mathews, Rachel. (1984). **Attitudes of Teacher and Administrator Toward the Handicapped in Malaysia and Implication for Teacher Training and Programs Development**. Doctoral Dissertation, University of San Diego, A Dissertation Abstracts International.

Mulinix, Barbara J. (1994, September). **The Relationship Between Principal sample and Attitudes Toward Mainstreaming of Handicapped Children, as Perceived by Teachers**. Dissertation. Abstract Information. 54(04) A: 435.

Patton. J.R, Blackburn, J.M. and Fad, K.S. (1996). **Exceptional Individuals in Focus**. 6<sup>th</sup> ed. New York: Prentice-Hall, Inc.

Reynolds, Maynarol C. and Brich, Jack. (1997). **Teaching Exceptional Children in All America's School**. Reston, Virginia: The Council for Exceptional Children.

Schindele, R. (1981). **Statement on Integrated Education of Handicapped Children Given at Kenya Institute for Education**. Nairobi, March 23. Nairobi, Kenya: Department of Special Education.

Vickery, D.J. (1972). **School Building Design Asia**. Asian. Regional Institute for School Building. Research, Colombo, UNESCO.

ภาคผนวก

## ภาคผนวก ก

แบบสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนครูการศึกษาพิเศษ  
และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม  
ที่มีต่อคุณภาพการดำเนินการจัดการเรียนร่วม  
ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2

**แบบสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน  
ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม  
ที่มีต่อคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2**

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

**คำชี้แจง** โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน ☐ ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. สถานภาพตำแหน่งในปัจจุบัน

- ☐ ผู้บริหารโรงเรียน
- ☐ ครูการศึกษาพิเศษ
- ☐ ครูสอนเด็กเรียนร่วม

2. ประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษาพิเศษ / การสอน

- ☐ 1-3 ปี                      ☐ 4-6 ปี
- ☐ 7-9 ปี                      ☐ 10 ปีขึ้นไป

3. ประสบการณ์และความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ

- ☐ ไม่เคยมีประสบการณ์และความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ
- ☐ เคยมีประสบการณ์และความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ โดย
  - ☐ ศึกษาจากเอกสารและสื่อต่าง ๆ
  - ☐ เข้าร่วมการประชุมชี้แจง / ทำความเข้าใจ
  - ☐ เข้าร่วมสัมมนา / ศึกษาดูงาน
  - ☐ เข้าร่วมอบรมตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ( 200 ชั่วโมง )
  - ☐ มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษ
  - ☐ อื่น ๆ ( โปรดระบุ ) .....

4. การตอบแบบสอบถาม

- 4.1 ตอบช่องปรับปรุง หมายถึงระดับคุณภาพอยู่ในระดับปรับปรุง
- 4.2 ตอบช่องพอใช้ หมายถึงระดับคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้
- 4.3 ตอบช่องดี หมายถึงระดับคุณภาพอยู่ในระดับดี

**ตอนที่ 2** ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ที่มีต่อ  
คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงาน  
เขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2

**คำชี้แจง** โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างของตัวชี้วัดที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

| รายการคำถาม                                                                                     | ระดับความคิดเห็น |         |       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|---------|-------|
|                                                                                                 | ปรับปรุง         | ปานกลาง | ดี    |
| <b>มาตรฐานด้านคุณภาพนักเรียน</b>                                                                |                  |         |       |
| <b>มาตรฐานที่ 1</b> เมื่อสิ้นปีการศึกษานักเรียนมีพัฒนาการตามศักยภาพ                             |                  |         |       |
| <b>ตัวชี้วัด</b> 1. นักเรียนมีพัฒนาการในทักษะการช่วยเหลือตนเอง                                  | .....            | .....   | ..... |
| 2. นักเรียนมีพัฒนาการในทักษะทางสังคมและการดำรงชีวิต                                             | .....            | .....   | ..... |
| 3. นักเรียนมีพัฒนาการในทักษะพื้นฐานการทำงานอาชีพ                                                | .....            | .....   | ..... |
| 4. นักเรียนมีพัฒนาการการเรียนรู้ตามแผน IEP                                                      | .....            | .....   | ..... |
| <b>มาตรฐานที่ 2</b> บุคลากรในโรงเรียนมีความพึงพอใจต่อพัฒนาการของนักเรียน                        |                  |         |       |
| <b>ตัวชี้วัด</b> 5. ผู้บริหารโรงเรียนมีความพึงพอใจที่นักเรียนสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้      | .....            | .....   | ..... |
| 6. ครูการศึกษาพิเศษมีความพึงพอใจที่นักเรียนมีพัฒนาการเป็นไปตามแผน จัดการศึกษาเฉพาะบุคคล         | .....            | .....   | ..... |
| 7. ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมมีความพึงพอใจที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม และเรียนร่วมกับเด็กปกติได้      | .....            | .....   | ..... |
| 8. เพื่อนนักเรียนที่เป็นเด็กปกติ ให้การยอมรับการร่วมกิจกรรม และเรียนร่วมกันในชั้นได้            | .....            | .....   | ..... |
| <b>มาตรฐานด้านการเรียนการสอน</b>                                                                |                  |         |       |
| <b>มาตรฐานที่ 1</b> วางแผนพัฒนาเด็กพิเศษเป็นรายบุคคลโดยการจัดทำแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ( IEP ) |                  |         |       |

| รายการคำถาม                                                        |                                                                                                         | ระดับความคิดเห็น |         |       |
|--------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|---------|-------|
|                                                                    |                                                                                                         | ปรับปรุง         | ปานกลาง | ดี    |
| ตัวชี้วัด                                                          | 9. ครูการศึกษาพิเศษมีการวิเคราะห์และประเมินความสามารถของเด็กพิเศษในด้านต่าง ๆ                           | .....            | .....   | ..... |
|                                                                    | 10. ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมจัดทำแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับเด็กพิเศษทุกคน                             | .....            | .....   | ..... |
|                                                                    | 11. การจัดทำแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลสอดคล้องกับสภาพความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน                       | .....            | .....   | ..... |
|                                                                    | 12. การดำเนินการจัดทำแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลเป็นไปในรูปคณะกรรมการ                                      | .....            | .....   | ..... |
|                                                                    | 13. มีการกำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาเด็กพิเศษในแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลทุกแผน                             | .....            | .....   | ..... |
| มาตรฐานที่ 2 จัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนเพื่อการเรียนร่วมภายในโรงเรียน |                                                                                                         |                  |         |       |
| ตัวชี้วัด                                                          | 14. ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมแก่เด็กพิเศษเหมาะสมกับสภาพของเด็กทุกคน             | .....            | .....   | ..... |
|                                                                    | 15. ครูการศึกษาพิเศษจัดกิจกรรมฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิเศษอย่างเหมาะสม                                       | .....            | .....   | ..... |
|                                                                    | 16. ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กพิเศษอย่างต่อเนื่องหลากหลาย                                | .....            | .....   | ..... |
|                                                                    | 17. การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเรียนร่วมเหมาะสมและเอื้อกับสภาพความบกพร่องของเด็กพิเศษ                  | .....            | .....   | ..... |
|                                                                    | 18. ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนการสอนเด็กพิเศษสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ | .....            | .....   | ..... |

| รายการคำถาม                                                                                                    | ระดับความคิดเห็น |         |       |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|---------|-------|
|                                                                                                                | ปรับปรุง         | ปานกลาง | ดี    |
| 19. การจัดทำแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลเกิดจากความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย                                 | .....            | .....   | ..... |
| 20. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมเน้นให้เด็กพิเศษสามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับเด็กปกติ       | .....            | .....   | ..... |
| 21. ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมปรับกระบวนการ / กิจกรรมการสอนให้เหมาะสมเอื้อต่อศักยภาพเด็กพิเศษ                      | .....            | .....   | ..... |
| 22. คณะครูและนักเรียนให้การยอมรับและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็กพิเศษ                                             | .....            | .....   | ..... |
| 23. เด็กพิเศษมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมกับเด็กปกติตามโอกาสและความสามารถ                                            | .....            | .....   | ..... |
| 24. ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมใช้จุดเด่นของเด็กพิเศษให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนรู้ตามศักยภาพ                 | .....            | .....   | ..... |
| <b>มาตรฐานที่ 3 วัดและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงเพื่อพัฒนา</b>                                                 |                  |         |       |
| <b>นักเรียนเป็นรายบุคคล</b>                                                                                    |                  |         | ..... |
| <b>ตัวชี้วัด</b> 25. ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมวัดผลประเมินผลเด็กพิเศษเป็นไปตามที่ กำหนดในแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล | .....            | .....   | ..... |
| 26. ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมใช้เทคนิควิธีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลายสอดคล้องกับความสามารถของเด็กพิเศษ           | .....            | .....   | ..... |
| 27. การวัดผลประเมินผลเด็กพิเศษของโรงเรียนได้รับความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย                                     | .....            | .....   | ..... |
| 28. ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมมีการปรับรูปแบบ / เกณฑ์การวัดผลประเมินผลเด็กพิเศษสอดคล้องกับศักยภาพของเด็กพิเศษ      | .....            | .....   | ..... |
| 29. การวัดผลประเมินผลเด็กพิเศษ เน้นการประเมินตามสภาพจริง                                                       | .....            | .....   | ..... |

| รายการคำถาม                                                                              |                                                                                                | ระดับความคิดเห็น |         |       |
|------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|---------|-------|
|                                                                                          |                                                                                                | ปรับปรุง         | ปานกลาง | ดี    |
| 30. ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมใช้การวัดผลประเมินผลในการวางแผน / ปรับแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล |                                                                                                | .....            | .....   | ..... |
| <b>มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ</b>                                                        |                                                                                                |                  |         |       |
| มาตรฐานที่ 1 สำรวจและจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาพิเศษ                            |                                                                                                |                  |         |       |
| ตัวชี้วัด                                                                                | 31. โรงเรียนจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาพิเศษ เช่นจำนวนเด็กพิเศษ ประวัติเด็ก ฯลฯ        | .....            | .....   | ..... |
|                                                                                          | 32. โรงเรียนนำเสนอข้อมูลสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กราฟ แผนภูมิ สถิติ ตาราง ฯลฯ               | .....            | .....   | ..... |
|                                                                                          | 33. ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาพิเศษของโรงเรียนมีความเป็นปัจจุบัน                               | .....            | .....   | ..... |
| มาตรฐานที่ 2 ดำเนินการรับเด็ก คัดแยก ส่งต่อ และจัดเข้าเรียน                              |                                                                                                |                  |         |       |
| ตัวชี้วัด                                                                                | 34. โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์การรับเด็กพิเศษในเขตบริการอย่างทั่วถึง                           | .....            | .....   | ..... |
|                                                                                          | 35. โรงเรียนดำเนินการคัดแยกเด็กพิเศษในรูปคณะกรรมการ                                            | .....            | .....   | ..... |
|                                                                                          | 36. โรงเรียนใช้เทคนิควิธีการหลายอย่างในการคัดแยกเด็กพิเศษ                                      | .....            | .....   | ..... |
|                                                                                          | 37. โรงเรียนมีกระบวนการคัดแยกและวินิจฉัยความบกพร่องเป็นไปตามหลักการ / วิธีการ                  | .....            | .....   | ..... |
| ตัวชี้วัด                                                                                | 38. มีการจัดประชุมชี้แจง / ให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการศึกษาพิเศษแก่คณะครูเป็นระยะ | .....            | .....   | ..... |
|                                                                                          | 39. ส่งครูเข้าอบรม / สัมมนา เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์การศึกษาพิเศษ                          | .....            | .....   | ..... |

| รายการคำถาม                                                                                                          | ระดับความคิดเห็น |         |       |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|---------|-------|
|                                                                                                                      | ปรับปรุง         | ปานกลาง | ดี    |
| 40. ส่งเสริมสนับสนุนให้คณะครูใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาการจัดการเรียนร่วม                                           | .....            | .....   | ..... |
| 41. ส่งเสริมและสร้างขวัญกำลังใจผู้ปฏิบัติงานการศึกษาพิเศษ เช่น ยกย่องชมเชย เผยแพร่ผลงาน                              | .....            | .....   | ..... |
| 42. ครูการศึกษาพิเศษมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายวิสัยทัศน์ กิจกรรมทางการศึกษาพิเศษ ฯลฯ                                 | .....            | .....   | ..... |
| <b>มาตรฐานที่ 4 การใช้งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาพิเศษ</b>              |                  |         |       |
| <b>ตัวชี้วัด</b> 43. วิธีการบริหารงบประมาณเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษของโรงเรียน                                          | .....            | .....   | ..... |
| 44. ครูการศึกษาพิเศษจัดทำทะเบียนสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกเป็นปัจจุบัน                                                  | .....            | .....   | ..... |
| 45. การใช้งบประมาณการศึกษาพิเศษตรงตามวัตถุประสงค์                                                                    | .....            | .....   | ..... |
| 46. ครูการศึกษาพิเศษจัดเก็บสื่อ อุปกรณ์เป็นระบบปลอดภัย สะดวกใช้                                                      | .....            | .....   | ..... |
| 47. โรงเรียนมีการซ่อมแซม บำรุงรักษาสื่อให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้อยู่เสมอ                                             | .....            | .....   | ..... |
| <b>มาตรฐานที่ 5 การจัดกิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพเด็กพิเศษเรียนร่วม</b>                                           |                  |         |       |
| <b>ตัวชี้วัด</b> 48. โรงเรียนจัดกิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพเด็กพิเศษโดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กรในชุมชน | .....            | .....   | ..... |
| 49. เด็กพิเศษได้ร่วมแสดงออกซึ่งความสามารถตามศักยภาพ                                                                  | .....            | .....   | ..... |

| รายการคำถาม                                                                  |                                                                                                                                              | ระดับความคิดเห็น |         |       |
|------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|---------|-------|
|                                                                              |                                                                                                                                              | ปรับปรุง         | ปานกลาง | ดี    |
| <b>มาตรฐานที่ 6 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนร่วม</b> |                                                                                                                                              |                  |         |       |
| <b>ตัวชี้วัด</b>                                                             | 50. โรงเรียนสร้างเครือข่ายความร่วมมือ โดยให้บริการข้อมูลข่าวสารด้านการศึกษาพิเศษแก่ชุมชน                                                     | .....            | .....   | ..... |
|                                                                              | 51. โรงเรียนสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานองค์กรในท้องถิ่นโดยการถ่ายทอดความรู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือประสานความร่วมมือด้านการศึกษาพิเศษ | .....            | .....   | ..... |
| <b>มาตรฐานที่ 7 การนิเทศและประเมินผลการจัดการเรียนร่วม</b>                   |                                                                                                                                              |                  |         |       |
| <b>ตัวชี้วัด</b>                                                             | 52. การนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนเป็นไปอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ                                                                                 | .....            | .....   | ..... |
|                                                                              | 53. ครูการศึกษาพิเศษมีส่วนร่วมในการนิเทศ ให้คำแนะนำช่วยเหลือครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมในโรงเรียน                                                 | .....            | .....   | ..... |
|                                                                              | 54. ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมใช้ผลการนิเทศไปพัฒนาการจัดการเรียนร่วมที่รับผิดชอบ                                                                 | .....            | .....   | ..... |
|                                                                              | 55. โรงเรียนจัดทำรายงานผลการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมให้ผู้เกี่ยวข้องทราบทุกปีการศึกษา                                                        | .....            | .....   | ..... |
| <b>มาตรฐานด้านปัจจัยการดำเนินงาน</b>                                         |                                                                                                                                              |                  |         |       |
| <b>มาตรฐานที่ 1 บุคลากรมีคุณสมบัติเหมาะสมและเอื้อต่อการจัดการเรียนร่วม</b>   |                                                                                                                                              | .....            | .....   | ..... |
| <b>ตัวชี้วัด</b>                                                             | 56. ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจการจัดการศึกษาพิเศษและมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วม                                             | .....            | .....   | ..... |
|                                                                              | 57. ครูการศึกษาพิเศษมีคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษ                                                                                               | .....            | .....   | ..... |
|                                                                              | 58. ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม                                                                     | .....            | .....   | ..... |
|                                                                              | 59. คณะครูเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อเด็กพิเศษเรียนร่วม                                                                                        | .....            | .....   | ..... |
|                                                                              | 60. ผู้ปกครองทั่วไปให้การยอมรับ ให้ความร่วมมือ และสนับสนุนการจัดการศึกษาพิเศษ                                                                | .....            | .....   | ..... |

## ภาคผนวก จ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

## ภาคผนวก ข

แบบสำรวจความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วม  
ของผู้ปกครองเด็กพิเศษเรียนร่วม  
ที่มีต่อการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2

แบบสำรวจความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วม  
ของผู้ปกครองเด็กพิเศษเรียนร่วม  
ที่มีต่อการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2

### คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบระดับความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วม ของผู้ปกครองเด็กพิเศษเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2
2. กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อตามระดับความคิดเห็นของท่าน ข้อมูลที่ได้รับจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมให้เข้าสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2
3. การตอบแบบสอบถาม
  - 3.1 ถ้าตอบในช่องน้อย หมายความว่า พึงพอใจหรือมีส่วนร่วมระดับน้อย
  - 3.2 ถ้าตอบในช่องปานกลาง หมายความว่า พึงพอใจหรือมีส่วนร่วมระดับปานกลาง

## ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์กรอกข้อมูลการวิจัย  
จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1

## ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์กรอกข้อมูลการวิจัย  
จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1

## ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย  
จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธศาสตร์ เขต 2



ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

|                              |                                                                       |
|------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|
| ชื่อ                         | นายณรงค์ อัมพรภาค                                                     |
| เกิดวันที่                   | 1 ธันวาคม 2495                                                        |
| สถานที่อยู่ปัจจุบัน          | 58 หมู่ 12 ถนนบายพาส ตำบลบ้านกล้วย<br>อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย 64000 |
| ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน | ศึกษานิเทศก์ ชำนาญการ                                                 |
| สถานที่ทำงานปัจจุบัน         | สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1                               |

|                 |                                                                                  |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------|
| ประวัติการศึกษา |                                                                                  |
| 2517            | ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา<br>วิทยาลัยครูอุดรดิตถ์                                |
| 2520            | ประกาศนียบัตรครุพิเศษมัธยม                                                       |
| 2522            | ครุศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย)<br>วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม พิษณุโลก                      |
| 2550            | การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาพิเศษ)<br>มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ<br>กรุงเทพมหานคร |